LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamberģa. Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 18. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 114 (338)
Sestdien, 1949. g. 3. dec.
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M. Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Ilģals, J. Jēkabsons, B. Šīselis, H. Mindenbergs, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17339.

Kominforms piesaka cīņu sociālistiem un Tito

Jauna slepena komūnistu vadoņu sanāksme „kaut kur" Ungarijā

Maskava (D). — Otrdien Maskavas radio paziņoja, ka Ungārijā notikusi kominforma konference, kurā piedalījās pārstāvji no Padomju savienības, Bulgārijas, Rumānijas, Ungārijas, Polijas, Čechoslovakijas, Francijas un Itālijas. Apspriedēs nolasīti vairāki referāti, bet pēc tam pieņemtas 3 rezolūcijas, kas nosoda amerikāņu un britu imperiālismu, piesaka cīņu sociālistiem un atkārtoti aicina jugoslavu strādniekus un zemniekus gāzt Tito režīmu. Maskavas radio nolasītajā komunikē nav minēta kominforma sanāksmes vieta, kā arī laiks.

UP un BBC sakās zināms, ka Eiropas komūnistu vadoņi apspriedušies 2 nedēļas Matrasa kalnājā, kas atrodas ziemeļaustrumos no Budapeštas. Ungārijas galvaspilsētā šoreiz kā par brīnumu nebija nekas manāms, ka tuvumā konferē 23 prominenti komūnistu vadoņi. Pretēji agrākajām kominforma konferencēm, kad slepenpolicija un milicija ielenca veselus pilsētas kvartālus, šoreiz Budapeštā dzīve ritēja pilnīgi normāli. Kominforma oficiālajā organā minētas arī personas, kas piedalījušās apspriedēs. Acīs duras tas

(Turpinājums 10. lpp.).

Tuvākā nākotnē eksplodēs jaunas ASV atombumbas

Vašingtona (E).—Savienoto valstu aizsardzības ministrija kopā ar atomenerģijas komisiju publicējusi oficiālu paskaidrojumu, ka tuvākā nākotnē notiks eksperimenti ar jaunām atombumbām. Tie risināsies Evenitoka atolā Klusajā okeanā. Paziņojumā nav minēts eksperimenta termiņš. Kāds atomenerģijas komisijas loceklis AP pārstāvim izteicās, ka Savienotajās valstīs pašreiz konstruē jaunu atombumbu, kas būs tūkstošreiz spēcīgāka par to, ko savā laikā nometa uz Nagasaki. Jau pašreiz amerikāņu rīcībā ir bumba, kas ir vairāk nekā sešreiz tik eksplozīva kā pirmā.

Pieteiktos izmēģinājumus Evenitoka atolā vadīs ģenerālleitnants Elvūds Kvisada kopā ar brigādes ģenerāli Loperu, admirāli Hillu un Dr. Albīnu Grēvu no Losalamos atomenerģijas rūpnīcām. Šis būs trešais praktiskais izmēģinājums ar atombumbām. 1946. g. jūnijā Bikini salā zem ūdens eksplodēja divas atombumbas, bet gaisā viena. 1948. g. Savienotās valstis savus eksperimentus pārcēla uz Evenitoka atolu Klusajā okeanā. Nekāds oficiāls paskaidrojums par tiem nav publicēts. Zināms vienīgi tas, ka arī tur eksplodēja 3 atombumbas. Lai pasargātu atomu noslēpumu, amerikāņi Evenitoka atolu apsargā kara kuģiem, zemūdenēm un lidmašīnām.

Trīs igauņi izbēguši no Igaunijas uz Zviedriju

Stokholma (V). — Pēc dramatiskas bēgšanas no krievu okupētās Sāmsalas, trīs igauņu zvejniekiem laimējies sasniegt Zviedrijas teritoriālos ūdeņus, kur tos uzņēmis kāds zviedru tvaikonis.

Bēgļi, no kuriem divi ir brāļi, stāsta, ka tie jau sen lolojuši ceribas bēgt. Viņiem palīdzējis gadījums, ka krievu iestādes tiem uzdevušas meklēt kādu pazudušu zvejnieku laivu. Lai neradītu aizdomas, tie uz laivu nekādus pārtikas krājumus nenesuši un sava brauciena laikā pārtikuši no dažām kabatās noslēptām sviestmaizēm.

Kaut gan benzīna viņiem izdots tikai apm. 40 litru, igauņu zvejnieki tomēr nolēmuši riskēt un devušies taisnā ceļā uz Zviedriju. Ļoti biezā migla palīdzējusi nepamanītiem izlavīties cauri krievu sarglaivu ķēdēm un bēgšana atklāta tikai tad, kad tie bijuši jau starptautiskajos ūdeņos. Krievu ātrlaivas sākušas bēgļu intensīvu meklēšanu un igauņu zvejnieki vairākas reizes dzirdējuši arī lidmašīnu motoru troksni. Palīgos nākusi arī tumsa un stiprs austrumu vējš, kas gan vēlāk pārvērties vētrā.

Pēc kāda laika apsīcis benzīns un zvejniekiem vajadzējis lauties viļņu varai. Tā viņi mētāti trīs dienas, bet brīdī, kad tie jau bija zaudējuši visas cerības izglābties, viņus izsalkušus un pārsalušus sastapis un uzņēmis kāds zviedru tvaikonis. Zviedru oficiālajām iestādēm igauņu bēgļi paskadroja, ka viņi ir politiski bēgļi un vēlas palikt Zviedrijā, kas, bez šaubām, viņiem tiks arī atļauts. Šis ir viens no retajiem gadījumiem divu gadu laikā, kad bēgļiem izdevies izlauzties cauri „dzelzs priekškaram" un nokļūt brīvībā.

STAĻINA VILCIENS

Berline (I). — Vācijas austrumjoslas dzelzceļu pārvaldei jauns un svarīgs uzdevums: nogādāt uz Maskavu Staļinam pateicīgās vācu tautas dāvanas tās atbrīvotāja 70. dzimumdienā. Gerlicas nacionālizētajā vagonu fabrikā beidz 70 jaunu vagonu būvi — katrs simbolizē Kremļa valdnieka vienu dzīvības gadu. Katram vagonam uzkrāsots kādas vācu pilsētas nosaukums un attiecīgā pilsēta to arī piepildīs savām dāvanām. Vagonus decembra sākumā sadalīs pa pilsētām, kuŗu uzņēmumi tad svinīgās ceremonijās tos piekraus ar savu uzņēmumu ražojumiem, kas gatavoti virsstundās.

Rietumu aizsardzības līnija-sākumā pie Reinas, vēlāk pie Elbas

ATLANTIKA PAKTA MILITĀRĀS KOMISIJAS KOMUNIKĒ

Parīze (v). — **Divpadsmit Atlantika pakta valstu apsardzības ministri pulcējās ceturtdien Parīzē, lai apstiprinātu kopējo aizsardzības plānu, kas uzbrukuma gadījumā kādai no šīm divpadsmit valstīm nodrošina ātru kopēju pretakciju.**

Šis plāns ir mēnešiem ilgā sagatavošanas darba iznākums, kas savu kulminācijas punktu sasniedza tikko notikušajā visu Atlantika pakta valstu augstākās militārās vadības pārstāvju sanāksmē Parīzē.

Kaut arī plāna detaļas neizpauž, labi informētas aprindas zina vēstīt, ka tas apvieno sevī piecu atsevišķo Atlantika pakta joslu aizsardzības plānus. 1. Ziemeļatlantika apgabalus, ieskaitot Islandi; 2. Vidusjūru un Dienvidrietumu Eiropu (Italiju un Portugali); 3. rietumu hēmisfairu (Kanadu un ASV); 4. Briseles pakta valstu joslu (Lielbritāniju, Franciju, Beļģiju, Holandi un Luksemburgu, 5) Ziemeļeiropu (Norvēģiju un Dāniju)

Amerikāņu palīdzības programmas sākuma fazē aizsardzības līnija paredzēta pie Reinas, bet vēlāk, kad rietumvalstu militārie spēki būs kļuvuši stiprāki, aizsardzības līniju pārcels līdz Elbai. Galvenā apspriedē Francijas jūrniecības ministrijā, kur piedalījās ārlietu ministri, armijas, jūras un gaisa spēku vaditājas personas, ilga piecas stundas. Amerikāņu aizsardzības ministrs L. Dšonsons pēc apspriedes paskaidroja, ka tā „noritējusi ļoti saskaņoti". Vispārējā komunikē, kas publicēts pēc sanāksmes, uzsvērts:

„Aizsardzības komisija panākusi vienbalsīgu vienošanos šādos punktos: 1. par stratēģisko plānu Ziemeļatlantikas apgabala kopīgai aizsardzībai; 2. par ieroču un apgādes ražošanas un piegādes reālizēšanu; 3. par atsevišķo reģionālo grupu plānošanas saskaņošanu un 4. par Ziemeļatlantika pakta valstu aizsardzības tālāko izveidošanu.

Ministra Kārļa Zariņa 70 gadi

Latvijas vārdu sāk sadzirdēt visās zemēs

18. NOVEMBRA SVĒTKU ATBALSIS

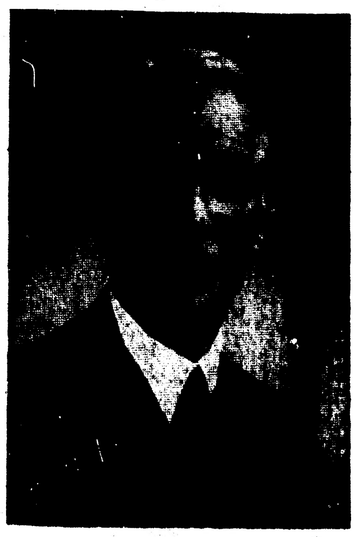

Latvijas nacionālās valdības ārkārtējais pilnvarnieks, ministrs un sūtnis Londonā Kārlis Zariņš kļūst 70 gadu vecs. Liktenis ir gribējis, ka ministrs K. Zariņš veic ārkārtējus pienākumus daudz cietušās un svešumā izklīdinātās latviešu tautas labā abu pasaules karu laikā un vēl tagad starplaikā starp 2. un 3. pasaules karu.

K. Zariņš dzimis 1879. g. 4. decembrī Ipiķu pagastā, kas robežojas ar Igauniju. Pirmie mūža gadi Zariņam pagāja Igaunijā, kur viņa tēvs bija turīgs tirgotājs. Zariņš reizē iemācījās abas valodas — latviešu un igauņu. Viņa bezrūpīgā bērnība beidzās 9. dzīvības gadā, kad nomira tēvs. Audžu tēvs varēja dot Kārlim tikai Rūjienas draudzes skolas izglītību. Dziņa pēc tālākas izglītības mudina zēnu mācīties valodas un literatūru. Turklāt viņš nodomā kļūt par dārznieku un sasniegt slavu, jo no Rūjienas apkārtnes 19. g. simtenī bija nākuši slaveni dārznieki krievu ķeizaru Nikolaja I un Aleksandra II pilsdārziem. Šim nodomam pārvelk svītru ipiķietis igaunis Jānis Vomma, aicinot 19 g. v. Kārli Zariņu uz Pēterpili. Tur Zariņš nostrādā 19 gadus biržas notāra Geca birojā, līdztekus papildinot zināšanas vispārējos izglītības kursos, klausoties krievu profesoru lekciju ciklus un mācoties valodas, un vēlāk nobeidz arī augstākos komerckursus. Ar neatlaidīgu darbu Zariņš iegūst autoritāti nevien notāra kantorī, bet arī Pēterpils prominentās komercaprindās. Viņš kļūst lietpratējs vekseļu likumos.

Zariņš piedalās arī sabiedriskajā dzīvē. 1899. g. viņš iestājas prof. J. Vitola Pēterpils labdarības biedrības korī, spēlē teātri Pēterpils igauņu biedrībā, tur nodibinot ciešu draudzību ar vēlākajiem igauņu valstsvīriem K. Petsu, J. Tenisonu, prof. Lasmani, Strandmani, komp. Ludeku uc. Tanī pašā laikā Zariņš nodibina tuvas idejiskas attieksmes ar latviešu studējošo jaunatni un atbalsta to materiāli; par to daudzas latviešu studentu organizācijas ievēl viņu par savu goda biedru. Z. gūst draugus arī krievu aristokratu, māksliniecku un zinātnieku aprindās.

Zariņš ir arī liels sporta cienītājs— skrējējs, tenisists, slēpotājs, ragaviņu braucējs un zēģelētājs. Vēl tagad sūtnis ir sportiski vingrs.

Sabiedriski kultūrālajā darbā K. Zariņš pavadījis 50 gadu, būdams biedrību priekšnieks, banku darbinieks, tirdzniecības uzņēmumu dalībnieks. Tomēr par visu vairāk viņu saistījuši tautas idejiskie un izglītības jautājumi. Zariņš nodibina grāmatu apgādu Imanta, kuŗa pirmā izdotā grāmata bija Kārļa Landera Latvijas vēsture. Bet drīzi apgādam pienāca gals, jo J. Raiņa dzejoļu krājumā Klusā Grāmata iespiesto dzejoli Tārpiņš prokurātūra atzina par Krievijas valsts pamatus graujošu un apgādu slēdza. 1917. g. Zariņš kopā ar Ansi Gulbi nodibināja grāmatu apgādu populāru grāmatu iespiešanai, bet revolūcija izjauca iecerētos nodomus. 1917. g. vasarā, kad Krievijā vēl valdīja Kerenskis, Zariņa un Gulbja grāmatu spiestuvē ieradās pats Trockis ar savu štābu un prasīja iespiest savu opozicijas avīzi, bet abi latviešu izdevēji atteicās. Trockis izturējies ļoti augstprātīgi. Vēl pirms revolūcijas K. Zariņš nodibināja Pēterpils izglītības biedrību Dzīve, uzsākot krasu politisku darbību, bet valdība to drīzi slēdza. Z. sāka darboties Pēterpils labdarības biedrības vadībā. Šis biedrības teātra trupai J. Rainis uzrakstījis Pūt, vējiņi, un šis lugas pirmizrāde Pē-

(Turpinājums 4. lappusē).

Ārzemju diplomati sveic sūtni K. Zariņu

Anglijas metropoles tautiešu 18. novembra svinību centrālā vieta bija Latvijas sūtniecība. Neatkarības svētku ievadījumā Latvijas sūtni un ārkārtējo pilnvaroto K. Zariņu sveica britu ārlietu ministrijas un citu iestāžu pārstāvji, kaimiņtautu un draudzīgo valstu pilnvarotie, latviešu organizāciju vadītāji un tautieši no visām pasaules malām. Latviešu jūrnieki bija piesūtījuši apsveikumus pat no Afrikas un Tālajiem austrumiem.

Svētku dievkalpojumu Jāņa baznīcā vadīja prāv. E. Bergs, bet ērģeļu solo spēlēja komponists Alb. Jērums. 18. novembra svinīgais akts notika Fulhamas zālē, kur bija sapulcējušies nevien Londonas latvieši, bet arī daudz tautiešu no tālām Anglijas malām. Viesu vidū bija britu ministriju, garīdzniecības un armijas pārstāvji, Igaunijas sūtnis A. Torma, Lietuvas sūtnis B. Balutis, pāvesta apustuliskais delegāts archibīskaps Godfrejs, Polijas nacionālās valdības ārlietu ministrs Sokolovskis, bij. Polijas ārlietu ministrs un vēstnieks Londonā grāfs Roščinskis, mums draudzīgo valstu vēstniecību un sūtniecību pārstāvji.

Aktu ievadīja latviešu koris A. Jēruma vadībā ar dziesmu Senatne. Tad runu teica sūtnis K. Zariņš, vispirms apsveikdams angļu un citu tautu viesus un norādidams uz Latvijas likteņa kopību ar pārējām zemēm pie Baltijas jūras. Tālāk sūtnis pieminēja latviešu varoņu nestos upurus mūsu valsts un tautas labā, uzaicinot godināt varoņu piemiņu ar klusuma brīdi. „Šī laika ciešanas lai nostiprina mūs ciņai par dzimteni," teica tālāk sūtnis K. Zariņš. „Kara ieroču pašlaik mums nav, tāpēc var jautāt — ar ko tad lai cīnāmies? Bet vēsture rāda, ka ne vienmēr kara ieroči ir stiprākie. Arī mums ir kāds asāks ierocis — tas ir mūsu nelokāmais nacionālais gars."

Uzrunas beigu daļā sūtnis pieminēja savus iespaidus nesenajā Vācijas latviešu apmeklējumā, uzsvērdams, ka tautieši tiklab Anglijā, kā Vācijā un citās zemēs nešaubīgi tic un strādā mūsu valsts atbrīvošanai. Runai sekoja valsts himna.

Svētku koncertā dziedāja Lidija Māršalka, Edvīns Krūmiņš un Londonas latviešu koris.

Dievkalpojumi, svinīgas sanāksmes un koncerti 18. novembrī notika arī daudzajos Anglijas latviešu hostelos un biedrībās. (LA)

17 valstu vēstnieki un sūtņi apsveic Latvijas pilnvaroto ministru Brazīlijā

Apsveikumus un novēlējumus 18. novembrī Latvijas pilnvarotajam ministram Brazilijā Dr. P. Oliņam telegrafiski piesūtīja sekojošu valstu vēstnieki un sūtņi: ASV, Austrālija, Beļģija, Bolivija, Čile, Dominikāņu republika, Ekvadora, Holande, Indija, Ķīna, Norvēģija, Paragvaja, Peru, Portugāle, Sīrija, Šveice un Venecuēla. Vairākas vēstniecības un sūtniecības, kas nebija sveikušas ar telegramu, to darīja, uzvelkot savus nacionālos karogus. Zīmīgā kārtā karogus šoreiz bija izlikušas arī Anglijas vēstniecība un Zviedrijas sūtniecība, kas iepriekšējos gados to nebija darījušas.

Lielu uzmanību Latvijas valstssvētkiem veltīja Brazilijas valdība. 18. novembra pēcpusdienā sūtni Dr. P. Oliņu apmeklēja republikas prezidenta protokolšefs ministrs Francisko d'Aslamo Lousada, kas sirsnigos vārdos izteica prezidenta Eurico Gaspara Dutras simpatijas mūsu tautai un novēlējumus tās gaišākai nākotnei. Latvijas sūtni apmeklēja arī ministrs J. Lisboa, izteikdams Brazilijas ārlietu ministra Paula Fernandesa labākos novēlējumus. Brazilijas prese un radiofons plaši atzīmēja šos apmeklējumus, tāpat vēlāk sūtņa Dr. P. Oliņa pretvizites pie abiem ministriem.

Latviešu tautu meitas pulcējas 18. novembra svētkos Mineapolisā. Šo uzņēmumu bija ievietojis plašākais Minesotas štata laikraksts The Minneapolis Star, veltidams Latvijas neatkarības dienai arī speciālu rakstu.

Latvijas pilnvarotais ministrs 18. novembrī saņēma apsveikuma telegrammas arī no Brazilijas kongresa deputātu nama priekšsēža Cirilo Juniora, Brazilijas ģenerālštāba priekšnieka ģen. Alvaro Fiuza de Castro un citiem braziliešu valstsvīriem un organizācijām.

Jau 18. novembra pēcpusdienā Sao Paulas latvieši pulcējās Latvijas valstssvētkiem veltītos dievkalpojumos pilsētas latviešu baptistu sapulču namā, kur svētrunu teica māc. J. Lukašs, un luterāņu Konkordijas kolledžas aulā, kur Latvijas un Brazilijas karogiem rotātās telpās dievvārdus noturēja L. Rudzītis. Abu vienlaicīgi notikušo dievkalpojumu apmeklētāju skaits bija ap 700.

18. novembra vakarā Sao Paulas tautieši sapulcējās lietuviešu skolas aulā uz svinīgo aktu, kur to sirsnigiem vārdiem uzrunāja latviešu konsulāta pārstāvis J. Veiss. Pēc tam runāja sirmais latviešu draugs, brazilietis Dr. Sinēziu Ranžels Pestāna, igauņu konsulāta pārstāvis Asts un Lietuvas konsuls Polišaitis. Lūgšanas vārdus teica māc. Eichmanis. Plašu referātu par Latvijas valsts dibināšanas vēsturi nolasīja L. Rudzītis. Vēl uzrunu teica Brazilijas latviešu palidzibas komitejas priekšsēdis O. Lezdkalns. Sekojošā koncertā piedalījās A. Jansona vadītais koris, baritons A. Kalnapuķe uc. Akta nobeigumā vairāk kā 500 tautiešu lielā apmeklētāju saime nodziedāja Latvijas valsts himnu.

Sao Paulā iznākošais lielais brazīliešu laikraksts A Noite savā 18. novembra numurā bija veltījis Latvijas valstssvētkiem plašāku rakstu, iepazistinot lasitājus ar mūsu valsts tapšanu un pašreizējo traģisko stāvokli.

(Turpinājums 6. lpp.). Y.

LOZARAITIS APMEKLĒ APVIEN. NĀCIJU PREZIDENTU

Lietuvas bij. ārl. ministrs St. Lozaraitis apmeklējis Savienotajās valstīs UN prezidentu Romulu un iesniedzis viņam memorandu par lietuviešu masveida izsūtīšanu uz Padomju savienību. Kā ziņo brāļu tautas prese, iesniegums līdz ar lūgumu apspriest to nākošajā UN sesijā, uzņemts labvēlīgi. (ek)

LATVIJA
LATVIEŠU DZIMTENEI

Nr. 114 (338) 1949. g. 3. decembrī.

Ar autore parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

Vissvarīgākais faktors

Pēdējā laikā atkārtoti runāts par latviešu dvēseles saglabāšanu un **materiālu vērtību krāšanu kā Latvijas atjaunošanas pamatfaktoriem. Maz ievērots palicis kāds trešais faktors, kam Latvijas restaurācijā pienākas vēl svarīgāka loma, un proti, tautas dzīvā spēka jautājums. Tas apstāklis vien, ka, apspriežot nacionālideoloģiskas problēmas, šis jautājums palicis nomaļus, rāda, ka esam to pabīdījuši malā.**

Ar lielu bailošanos minēti skaitļi, cik mūsu tautas locekļu vairs Latvijā un cik to būs, kad izdosies atkratīt sarkano lietuvēnu no latviešu tautas krūtīm. Minēti skaitļi 500.000, 650.000 un viens miljons. Tas nozīmē, ka uz vienu kvadrātkilometru Latvijā nebūs vairs bijušo 27, nedz 30 cilvēku, bet ievērojami mazāk, ja negribam paturēt par savas zemes apdzīvotājiem tos, kas nometināti tur pēdējos gados. Latvija vienmēr bijusi maz apdzīvota zeme. Turpmāk tā solās būt viena no vismazāk apdzīvotām zemēm Eiropā, neskatoties uz šīs zemes auglību un cilvēku izmitināšanas iespējām.

Allaž esam lepojušies ar savas zemes materiālo kultūru, bet ko līdz materiālas bagātības, ja nav, kas tās saņem un vairo. To rāda jau daudzkārt pārrunātais Zemgales auglīgāko apgabalu bezbērnu ģimeņu un latviešu darba spēka jautājums. Mēs runājam, kā atjaunot savas pamestās un sapostītās mājas, klusu cerot, ka bez mums pašiem to palīdzēs darīt poļu un lietuviešu laukstrādnieki, kā tas bijis agrāk. Bet vai tanī pašā laikā nederētu padomāt, ka atradīsies ļaudis un gādnieki, kas pastāvēs uz to, lai mēs šim vajadzībām paturam tos cilvēkus un darba spēku, kas jau mūsu zemē ir, — nevērojot viņu izcelšanos un tautību. Maznozīmīgs kļūs nacionālais egoisms un sentimentālas izjūtas, jo apstākļi nepielūdzami prasīs strādāt, radīt un atjaunot, kas nebūs paveicams ar dažiem simts tūkstošiem atlikušo darba spējīgo cilvēku. Un ka šo cilvēku mums trūks, tas mums jau šodien skaidrs.

Tās ir visai drūmas izredzes, vērojot nākamās Latvijas kontūras. Atstāt tās nelevērotas, nozīmētu nereālu pieeju nacionālo jautājumu izpratnei. Valsts iekārtu mēs varam mainīt, nojauktās robežu kupicas atjaunot, mēs spējam arī visu citu no jauna celt, — ja vien ir, ar ko celt un celto savās rokās paturēt.

Kur meklējama izeja? Dzirdēts sakām, ka, atgriežoties Latvijā, būs radīti labvēlīgi apstākļi arī latviešu ģimenei un ka tā pratīs dziedēt tautas dzīvības kokam cirstās brūces. Lai arī pārlieku teicama ir pati atziņa, ka Latvijas atjaunošana nav panākama bez tautas dzīvā spēka izlīdzināšanas, tad šī jautājuma aizvirzīšana tālākai nākotnei ir jau bīstama un nepārliecina. Varam gan parādu maksājumus atlikt, bet to parādu, ko ietaisīsim tautas dzīvā spēka bilancē, neizlīdzināsīm arī turpmākajā laikā. Tie, kas šodien saka, ka viņiem nav laika domāt par ģimeni un bērniem, teiks gluži to pašu rīt un parīt, jo tad atkal liksies svarīgāki sakārtot savas mājas, nekā sasaistīt rokas ar bērniem.

Lai atceramies, kas notika ar tautas dzīvā spēka problēmu Latvijā pēc neatkarības pasludināšanas. Pirmie patstāvības gadi deva samērā labu pieaugumu (pāri par 22 uz 1000 iedz.), lai gan pirms pirmā pasaules kara latviešu dzimstība bija 30,8. Bet, dzimstība stipri samazinājās t. s. saimnieciskā uzplaukuma laikā, un, proti, no 1934. līdz 1938. g. kad caurmēra dzimstība uz 1000 iedz. Latvijā svārstījās no 17,2—18,4. Un, vērojot Latvijas atjaunošanas posmu no 1919. līdz 1929. gadam, savkārt bija zīmīgi, ka jaunsaimniecībās nodarbinātie iedzīvotāji, kuŗu kopskaits pārsniedza 300.000, tautas dzīvā spēka pieaugumam deva mazāk par vecsaimnieku ģimenēm. lai gan parasti ir tā, ka mazāk mantīgās aprindās dzimstība lielāka par ļaudīm ar lielāku rocību. Valsts statistikas pārvaldes skaitļi par 1929. g. uzrādīja jaunsaimnieku ģimenes locekļu skaitu līdz 15 gadu vecumam 28,34 proc., kamēr vecsaimniecībās bērnu līdz 15 g. bija 29,05 proc. Kauču starpība nav liela, taču pierādījās, ka, aizņemti savu saimniecību celšanās un izveidošanā, jaunsaimnieki bija spiesti atlikt ģimeņu nostiprināšanu vēlākam laikam.

Tā kā atgriežoties Latvijā, mēs visi būsim vienādi nabagi, un gribot negribot būs jādomā par eksistences nodrošināšanu, tad, gluži tāpat kā šodien, arī tad nevienam īsti negribēsies atteikties no dzīves jaunceļsmes par labu bērniem, kas vismaz sievietei uz ilgiem gadiem sasaista rokas. Tādēļ, pieskaņoties latviešu tautas dzīvā spēka jautājumam un atzīstot tā primāro nozīmi latviešu tautas un mūsu valsts saglabāšanā, nedrīkstam šo jautājumu darīt atkarīgu no kādiem blakus apsvērumiem.

Ja līdz šim ar lielu dedzību izdiskutētas citas problēmas, tad runāsim vēl par šo trešo problēmu, un teiksim pilnā atklātībā: bērnu, latviešu bērnu mums vajaga! Ar bērnu pie rokas, kaut tukšām kabatām, atgriezīsimies Latvijā. Tas darāms kailās nepieciešamības dēļ, — lai mūsu zemei būtu iedzīvotāji un darba rokas, lai ar šo reālo faktu nodrošinātu Latvijas patstāvību.

Šī problēma ir akūta. Bez tās nav izdomājama neviena Latvijas doma. Atbildība pret Latviju nav savienojama ar šī kardinālā jautājuma ignoranci. Tas nav arī jautājums, kas uzliekams uz augstā plaukta, nedz ilgtermiņa vekselis, kas pēc gadiem izpērkams. Katrs bērns, kas dzimst kā latvietis, ir nezūdīga iemaksa Latvijas atjaunošanas fondā. Ar šo fondu atgriezties Latvijā, ir mūsu pienākums.

Ād. Šilde

VISU DP KOPĒJS MEMORANDS

Pārvietoto personu un bēgļu centrālās **komitejas** Vācijā iesniegušas **memorandu** par galvenājām DP problēmām visiem IRO iestāžu augstākajiem vadītājiem Vācijā un Ženēvā, ārzemju sūtņiem Vācijā, US pilnvarotam Vācijā, UN ģenerālsekretāram un Cilvēka tiesību komitejai. Šo iesniegumu parakstījuši visu Vācijā esošo tautību DP un bēgļu pārstāvniecību un komiteju pārstāvji.

Memorandā vispirms izteikta atzinība un pateicība visiem, kas nebaidīdamies materiālas dabas upuru, tiras humānitātes un sociālas taisnības vārdā uzņēmušies lielās rūpes DP un bēgļu labā; memoranda parakstītāji atgādina UN 1946. g. 12. febr. deklarāciju, ka šī problēma ir internacionāla.

Pašreizējā kritiskajā momentā, kad drīzā laikā paredzama IRO aprūpes izbeigšanās, jāaizrāda, ka visnopietnāk apsverams to DP stāvoklis, kam jāpaliek Eiropā.

Līdz ar jaunu bēgļu masu ieplūšanu, šo ļaužu problēma kļūst arvienu smagāka, un tās atrisināšana nav atliekama, iekams nav radīti politiski un psiholoģiski apstākļi DP un bēgļu drošai un pozitīvai eksistencei tai zemē, kur ir šo problēmu sākotne.

Internacionālai DP aprūpei un aizstāvībai turpinoties, ar mazākiem izdevumiem būs sasniegti labāki rezultāti, ja, ievērojot demokratiskos principus, līdzdarbībā un līdzatbildībā pieaicinātu nacionālo grupu pārstāvjus.

Nacionālās komitejas tādā kārtā attīstītu pilnīgāk savu darbību un arī augstākos atbildīgākos posteņos varētu stāties personas no DP un bēgļu vidus.

Dziļi pateicīgi valstīm, kas sagādājušas pieņemamus dzīves apstākļus ieceļotājiem, DP lūdz atvieglot imigrācijas iespējas tiem, kam gadu, lielu ģimeņu vai veselības stāvokļa dēļ emigrācija apgrūtināta.

Sevišķi jāaizrāda uz intellektuālo DP un bēgļu grūto stāvokli. Šo personu eksistences nodrošināšanai jādara viss iespējamais, jo viņu vērtīgie pakalpojumi saimnieciskā, kultūrālā, sociālā un politiskās jauncelsmes darbā veicinātu starptautisko sadarbību pasaulē.

Kopš UN definējusi cilvēka tiesības, arī DP un bēgļu legālā statusa noteikšana nav atliekama. Šīs problēmas izkārtošanas praktiskais pamats varētu būt Nansena konvencija. Līdz šim valstis nav devušas nepieciešamās garantijas DP un bēgļu interešu aizstāvībai. Vienlīdzības principi, kas būtu nodrošināmi arī DP un bēgļiem, uzsver vienādas saimnieciskas tiesības, tiesības būt oficiāli reprezentētiem, kas panākams, sadarbojoties ar speciālu bēgļu komiteju starpniecību.

Bez jau minētām ir vēl daudz ļoti nopietnu problēmu, kas nodarbina un satrauc DP un bēgļu prātus; tās varētu tikt aplūkotas un sekmīgi atrisinātas, nodibinot speciālu komisiju, kuŗas sastāvā ielietu arī atzīto nacionālo komiteju pārstāvji. (in)

NODIBINĀTA DRAUDZE DĀNIJĀ

Pēc 250 latviešu aizbraukšanas uz Autrāliju, Dānijā paliek vairs tikai ap 750 latviešu. Lai panāktu lielāku garīgu rosību šai nelielajā saimē, Dānijas latviešu mācītājs prāvests A. Grosbachs ar IRO baznīcas daļas vadības atbalstu ir uzsācis noorganizēt latviešu ev.-lut. draudzi. Draudzes pagaidu valdē par priekšnieku izraudzīts A. Mūrnieks, par viņa vietnieku un kasieri E. Hartmanis, par sekretāru Dr. O. Evaldsons un iecekļiem Dr. J. Sīka un ģimnazijas skolotājs A. Apsītis. Nav paredzēts uzlikt īpašu draudzes nodokli, bet vajadzīgos līdzekļus cer savākt ziedojumu ceļā. Pēc draudzes noorganizēšanas notiks pastāvīgas valdes vēlēšanas.

Trīs padomi izceļotājiem, kam jātiek cauri 4 komisijām

„Was dein Nahmen?"

„Ith nix du fir dich, ich sie. Nahmen — Josef Przlizkopsky."

„Wo du haben dein registration karte?"

„Nix haben registration karte, erste mal kommen hier. Viel miede jetzt. Auto kaput. Haben allen Weg mit Fuss gegangen und ganzen Brot mit Ricken tragen."

Kāmēr šis pāris vēl pie vārtiem strīdējās, mums ar visiem saiņiem izdevās ieslīdēt izceļotāju nometnes pagalmā, kur pāri ļaudīm ar reģistrācijas kartēm, ļaudīm ar saiņiem un kastēm, ļaudīm ar bērniem, līst skaļruņa izbrēkto norādījumu svētība.

„Alle Emigranten was wollen fahren in Amerika. sich bei Lagerleitung, Block 3 wo griene Grass vor Haus ist, melden muss haben."

Tagad pagājis jau krietni ilgs laiks, kopš radās šie paši pirmie iespaidi par izceļošanu. Starplaikā esmu kļuvis speciālists jaunā nozarē: atvadīšanās speciālists. Esmu vismaz trīs reizes atvadījies no draugiem gan pa vienam, gan no visiem reizē, lai tad pēc pāris dienām atkal sāktu to pašu procedūru no gala.

Tagad, kad šis izceļināšanās un atvadīšanās posms manā mūžā, šķiet, nopietni tuvojas noslēgumam, pēc labiem paraugiem varu uz to atskatīties un dot padomus pēcnācējiem (izceļošanas gaitās).

Pirmais padoms: ir labi, ja izceļotājs prot angliski, ir vēl labāk, ja prot arī poliski. Pretēji citām IRO iestādēm, izceļošanas nometnēs šī šķiet „oficiālā valoda". Otrs padoms: ir labi, ja cilvēks pirms došanās izceļotāju nometnē bruņojas ar mierīgiem nerviem un pacietību, ir vēl labāk, ja viņš bruņojas ar ļoti daudz pacietības. Trešais padoms: Ķencim, kas teicis, ka ceļā rokas mazgāt ir liela muļķība, laikam gan būs taisnība.

Izceļošanas procedūra sākas un beidzas ar „nospiešanu". Nospiež pirkstus, plaukstas un vēlreiz pirkstus. Šveinfurtē to dara tūlīt pēc tam, kad cilvēks piereģistrēts un apkaisīts ar utu pulveri. Pirkstu spiestuve iekārtota bijušo kazarmju mazgātavā, bet kad pagriezos pats un atgriezu ūdens krānu, man aiz muguras noskanēja:

„Was da tuen? Kennen nix sehen was geschrieben auf Wand?"

Jā. Uz sienas virs ūdens krāniem milzu burtiem uzrakstīts:

„Haendewaschen fuer Emigranten verboten."

Pēdējo pirkstu un plaukstu spiešanu (Šveinfurtē — ne vispār!) taisa pēc tam, kad visas citas formālitātes cauri. Tai brīdī, kad cilvēks stāv ar līdz elkoņiem nomelninātām rokām tādā telpā, kur tiešām nav ūdens krāna, viņam pasaka:

„Und jetzt grade zu Konsul gehen."

Ja jautājums par roku mazgāšanu ar šo būtu aptuveni izsmalstīts, tad varam pāriet pie otra padoma iztirzāšanas — par pacietību.

Vecos laikos teica, ka miera laiku karavīra dzīve sastāv no gaidīšanas, snaušanas un svīšanas. Tagad sen zināms, ka DP dzīve sastāv no gaidīšanas, uztraukšanās, gaidīšanas, svīšanas un gaidīšanas.

Par to nebūtu vērts vairāk runāt. Bet izceļotājam jābruņojas ar pacietību arī tādēļ, ka viņš nedrīkst uzsprāgt griestos, ja katrs nākošais ierēdnis pie kā viņam jādodas, paskaidro, ka tie dokumenti, ko viņš rādījis iepriekšējam, nekam neder.

Jūs iesāciet ar to, ka nododiet visus pieprasītos dokumentus nometnes lietu kārtotājam. Ja jums gadās izceļot caur Šveinfurti, jūs jau sākumā dabūjat zināt, kā jūsu Latvijas pasē nav nekāds dokuments. Ja jums nav oriģinālā dokumenta, kas apliecina jūsu piedzimšanu, tad ņemat divus gluži svešus cilvēkus par lieciniekiem, ejat pie gluži sveša vācu notāra, samaksājat viņam 18 markas un zvēresta veidā aplieciniet, ka patiešām esat piedzimis. Tas tad, pēc Šveinfurtes konsulāta domām, esot labs dokuments.

Par šo lietu ir lauzti daudzi šķēpi. Bet visi šķēpi salūzuši. ASV konsulāta pārstāvis Šveinfurtē stingri pastāv uz to, ka pēc noteikumiem viņam ir tiesības izšķirt formālas dabas jautājumus pēc saviem ieskatiem.

Ar šo konstatējumu arī nonākam pie grūtumu kodola. Būtu aplami apgalvot, ka ierēdņi, ar kuŗiem dīpītim jādarās, lai izceļotu, būtu nelaipni. Viņu gan ir ļoti daudz un tie ir — ierēdņi. Grūtumi, cik par tiem varu spriest, pēc tam, kad pats esmu staigājis no viena pie otra gandrīz divus mēnešus — slēpjas tai apstāklī, ka tie visi kopā pārstāv četras dažādas, vienu no otras neatkarīgas organizācijas. Katrai ir sakāms īpašs vārds, un noteikti tās nevar sarunāties savā starpā tik labi kā to vēlētos dīpīši, kam jāiznes nesaskaņas vai, pareizāki sakot, nesaskaņotība uz saviem pleciem.

Šī nav pirmā reize, kad jākonstatē, ka DP ir labāk būt vienam, bez sievas, bez bērniem, bez saistībām — jā — vislabāk, protams, ir tad, ja esi arī bez pagātnes.

Tādā gadījumā arī visas četras organizācijas ir vienisprātis par to, kādi dokumenti vajadzīgi, lai pierādītu, ka tu esi tas, kas tu esi.

Bet tiklīdz gadās kaut kas ārpus parastās rutīnas kārtības, jāliek lietā otrs padoms — bruņoties ar ļoti daudz pacietības. IRO, kuŗai ir savs statūts, savi noteikumi un sava kārtība, domā, ka vajadzētu tādus un tādus dokumentus. Labi.

Bet ASV DP komisija var pateikt, ka nav vis labi. Jo šai organizācijai ir savi statūti, noteikumi un kārtība, un tā var pateikt, ka vajadzīgi pavisam citi dokumenti tās pašas lietas pierādīšanai. — Labi.

Taču ASV konsulāta ierēdņi var pateikt, ka nav vis labi. Jo šai organizācijai ir savi statūti . . .

Un tad beigās var notikt tas pats ar imigrācijas un naturālizācijas komisiju, kas Gronā gaida uz nabaga dīpīti, kuŗš laimīgs izlocījies vai ar papīru vālēm izsities cauri trim iepriekšējām birokratijas pārstāvju grupām. Bet tas ir stāsts, kas jāatliek nākošai reizei, kad pats būšu jau okeana vidū . . .

Gronā, novembŗa beigās.

Aleksandrs Liepa

Aizsaulē aizgājuši tautieši

Tieši mūsu valstssvētku dienā 18. novembrī savā darba vietā Hamburgā pēkšņi miris bij. latviešu strēlnieku un Latvijas armijas virsnieks Kārlis Kore. Nelaikis dzimis 1893. g. 6. okt. Rundāles pagastā. Karavīra gaitas brīvprātīgi sācis 1914. g. krievu armijā. Vēlāk piedalījies Ziemsvētku kaujās pie Ložmetējkalna, kur smagi ievainots. Par šīm cīņām apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni. Brīvās Latvijas laikā dienējis armijā līdz 1940. g. Kopš 1934. g. kapteiņa dienesta pakāpē.

Trimdas gaitās Kore pēdējā laikā dzīvoja Hamburgas Zoo nometnē, strādādams tās pārvaldē. Aizgājējs atstāj dzīves biedri un divus pieaugušus dēlus. **A.**

27. novembrī Ludvigsburgā pēc ilgākas slimošanas miris ilggadīgais Latvijas dzelzceļa darbinieks Teodors Richters. Aizgājējs dzimis 1877. g. 17. novembrī Mālupē. Pēc darba gaitām uz Ventspils Maskavas dzelzceļa un Tālo austrumu dzelzceļiem Richters kopš 1919. g. strādāja par stacijas priekšnieku Olainē un Garozā. 1936. gadā pensionēts. Savu dzīves biedri nelaikis zaudēja jau 1945. gadā, un arī viņam pašam liktenis nebija vairs lēmis atgriezties mīļotajā dzimtenē.

Nometņu dzīve

ESLINGENAS latviešu kolonijas ilggadīgais administrātors mag. iur. J. Aperāns šajās dienās devās uz ASV. Kolonijas pārvaldes darbinieku un organizāciju rīkotajā sirsnīgā atvadīšanās vakarā runātāji cildināja J. Aperāna enerģisko un lietpratīgo darbu un nopelnus lielākās latviešu nometnes izveidošanā un vadīšanā Vācijā. Novēlot sekmes jaunajā dzīves posmā, tautieši aizbraucējam pasniedza vairākas veltes.

ESLINGENAS latviešu tautskolas zālē 26. novembrī notika PEN kluba rīkotais Kārļa Skalbes atceres vakars, atzīmējot dzejnieka 70. dzimšanas dienu, kas pagāja 7. novembrī. Vakaru ar uzrunu atklāja redaktors J. Porietis. Atmiņas par Kārli Skalbi stāstīja dzejnieka krustmeita Mudīte Austriņa, it sevišķi pakavējoties pie Skalbes bēgļu gaitām kara beigu posmā. Lilija Štengele lasīja virkni K. Skalbes dzejoļu un simbolisko pasaku par jūrnieku Gaigalu. Sarīkojums beidzās ar koncertu, kuŗā piedalījās dziedone Elza Mekše, vijolnieks Andrejs Lindbergs un pianiste Velta Barvika.

LĪGOTŅU JĒKABA grāmatu Latvijas valsts dibināšana un Andrieva Niedras Tautas nodevēja atmiņas meklē pirkt vai patapināt. Grāmatas nepieciešamas kādam plašākam Latvijas vēstures apcerējumam. Piedāvājumi adresējami prof. Dr. A. Švābem, Stockholm, Stora Essingen. Essingestraket 32 III, c/o Salnais.

BRITU JOSLAS SKAUTU VIENĪBU SACENSĪBĀ par sekmīgāko mazskautu pulciņu atzīts Staburaga vienības mazskautu pulciņš Dedelstorfā, bet ne Lībekā, kā tas aiz pārpratuma ziņots Latvijas 106. numurā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

MŪSU MISIJA IR CĪNĪTIES PAR LATVIJU

Še Vācijā mēs atrodamies ne aiz savas izvēlības, veiklības vai aprēķinības un gudrības, bet gan pateicoties 19. un 15. divizijām un mūsu visjaunākai paaudzei — gaisa izpalīgiem. Bez viņu upuriem mēs nebūtu šeit bijuši, bez šiem cīnītājiem mēs nebaudītu to brīvību, kāda mums šeit Vācijā un citās brīvās valstīs, bez viņiem mēs, labākā gadījumā, vilktu savu nožēlojamo dzīvi Sibirijā.

Mēs nedrīkstam aizmirst, ka mūsu karš vēl nebūt nav beidzies — pārtizāni dzimtenē cīņu turpina. Vai mēs esam domājuši, kā viņiem palīdzēt?

Mēs esam cīnījušies par kalorijām, mēs cīnāmies par izceļošanu, bet ko esam darījuši cīņā par neatkarīgo Latviju? Mēs izceļojam un izklīstam nesagatavojušies un nesagatavoti šai cīņai, kas ir mūsu galvenais uzdevums.

Ja mēs uzticam savu trimdas dzīvi mūsu trimdas vadībai, tad neviennam trimdiniekam nevar būt iebildumu, ka pati centrālā organizācija no sava vidus izrauga cīņas organizāciju, tā sakot, ģenerālštābu. Šī iestādījuma uzdevums būtu meklēt, izdomāt un atrast īstos ieročus un cīņas līdzekļus.

Mēs nedrīkstam bezdarbīgi klusēt, novārtā atstājot mūsu dzimtenes atgūšanas jautājumu, jo tam arvien ir jāpaliek mūsu cīņas galvenajam mērķim.

P. S., Ansbachā.

KĀDA MŪSU VALODAS NEZĀLE

Ik dienas dzirdam un lasām, ka X izceļojis uz Mičiganas „štātu" vai „štatu" un tml. Gan arvien vēl runājam un rakstām par Z. A. S. valstīm, tomēr, minot tikai vienu štatu valsti, to saucam svešvārdā un pie tam pēc vāciskas izrunas. Zināmas neērtības gan rodas, ja runājam, piemēram, par dzīvi „Ziemeļamerikas savienoto valstu Mičiganas valstī", bet valsts vārda atkārtošanos var arī novērst, (piem. „Z. A. S. V. Mičiganas valsts"). Nevar tomēr sevišķi pelt tos, kas katrā ziņā šķiet grib lietot svešvārdu, jo tas ļoti labi novērš nule minēto grūtību, sevišķi tāpēc, ka šis svešvārds tuvu radās angliskajam oriģinālvārdam. Ja to lietojam, tad tomēr jārunā vai nu pēc angļu valodas izrunas par „štatu" (ar gaŗu, šauru ē) vai arī pēc pirmatnējā avota — latīņu valodas par „statu" (ar īsu a; sk. arī Latv. pareizr. vārdn.).

M. Tamuks, Lībekā.

KŪTRI IR ARĪ NODEVU IEKASĒTĀJI

Laikrakstos bieži lasīts, ka daudzi tautieši kūtri maksā pašpalīdzības un algas nodokļus mūsu centrālajām iestādēm, vai arī principu un citu iemeslu dēļ pavisam atsakās to darīt. Tas, bez šaubām, ir nosodāmi, jo, ja mums ir sava latviešu pārstāvība, tā pašiem arī jāuztur, un kaut kāda sabotēšana par to būtu vispār lieka.

Taču kūtri nav jau nodevu maksātāji vien. Vairāk aktīvitātes būtu vajadzīgs arī nodevas iekasējot. Piemēram, mūsu nometnē Lībekā, vai vismaz manā blokā, mēneša nodeva DM 0,50 iekasēta tikai līdz jūnijam, bet algas nodeva nav iekasēta gandrīz par veselu gadu. Nevar prasīt, lai katrs tautietis, sevišķi, ja tas strādā, pats meklētu iestādi, kur nodevu samaksāt, bez tam mūsu nometnē nav arī paziņots, kur to varētu izdarīt. Agrāk nodevas iekasēja bloku vecākie, bet tagad to jau sen vairs nedara.

Tātad attiecīgām amatpersonām vajadzētu izrādīt lielāku aktīvitāti nodevu iekasēšanā, tad būtu arī panākumi, un nodevu maksātāji vairs nebūtu tik kūtri.

V. Grundmanis, Lībekā.

JŪRNIEKI ĒD ARĪ PIRMS AVARIJAS

Knuts Lesiņš, atsaucoties uz manu rakstu „Zemākās vērtības steidzamākas" saka: „Kārtīgi jūrnieki lasa bībeli pirms avarijas, tā kā izglābjoties viņiem maize vien vajadzīga, jo gars jau ir stiprs." Liekas, ka šī ir diezgan vāja filozofija, jo kārtīgi jūrnieki ēd arī pirms avārijas, un tomēr pēc avarijas viņiem jāēd atkal, tāpat kā jālasa bībele, tikai jau agrāk minētā kārtībā.

K. Aisters, Eitinā

DIVAS VAI TRĪS LATVIETES

vai baltietes vajadzīgas darbam klusā un modernā mājā **Skotijā**, 28 jūdzes no Edinburgas, par īstabenēm un apkalpotājām pie galda. Divas latvietes jau mājā strādā. Rakstīt: **Mrs. Elliott**, Broughton Place, Broughton, Biggar, Scotland. (580)

Tautas kopība un mēs

Vēstule Latvijai no Anglijas

Atsaucīgs aicinājums visiem ie- tautas kopībā, iet vienu ceļu par Latvijas atgūšanu. tautieši apsveica LCK locekļa Niedras un Lamberga ciemo- Anglijā. Katram no viņiem latviešu trimdinieku labā, darba uzdevumiem līdzi nāca ka mēs visi piederam vie- tautas zaram. Mums visiem mērķis un viens ceļš, jāizcina cīņa. Taču ir vēl tādi, kas iz- piedalīties tautas kopības dar- cīņā. Nelīdz mūsu centrālo aicinājumi, nedzirdami paliek aicināti no trūkumā nonāku- mūsu vienīgām un bērniem, kam nav Jauki skan vārdi: Latvij jūriņā, naudu krājiet pūri- Kad ir dziļa jēga. Neko nelī- mūsu sakrātie melnie graši, ja pēdējaru izlietosim tikai per- vajadzībām. Ja esam cīnī- lielu un cēlu uzdevumu, tad daļa līdzekļu jānodod šai mi- Ko dod ierocis, ja to vietā un nepielieto? Tāpat neko nedo- uzkrātie līdzekļi, ja tos laikā neizlietos. Tikai tad, ja zi- sirds atrava aiziet tautas kopības par tēvzemi, tie ir svētīgi un Anglijā ir divas lielas — L. B. L. un D. V. Vanagi izdevuši lielas nau- atbalstot ikvienu nelai- tautiešu tautieti arī Anglijā organizācijas pāspārnē veidojās izaugušas skolas, veido- sabiedriskais un kultūrālais Cīņa ir iedegusies par būt vai Gribētos sacīt arī tiem, ka ar ironiju un nicināšanu uz kopību, apzināties pienākumu ieceļu cēļu cīņā par mūsu tēv- Latvija neprasīs, kādus labu- tu esi ieguvis no savas tēvze- gan kādus tu esi tai devis atcerēsim, ka trimdā mūža na- nākotnes ir latviešu māmuļas jaudzēja dēlus un izvadīja to Tie nepārnāca, bet sadega cīņā mūsu altāŗa, nododami cīņu Arī bāreņi, kuŗu tēvi uz ir apgūlušies kara ugunīs, bū cīņas turpinātāji. Ikviens mē- nenāk pie māmuļas krūts u pienākums ir saudzēt un sargā Viens atsevišķi, bagāts vai na- būtu smilšu grauds lielajo mūsu lilepos. Š. g. 30. decembr Bradfordas nodaļa rīko Vec- vakaru un Jaungada sagaidīša- Bradfordas greznākā viesnīcā 15 šiliņus, deja līdz pi pie pilnas bufetes, nokļūša ar speciāliem busiem, mak- tarifu utt. Viesnīcas īrē prasīs lielus līdzekļus, par va- jāmaksā viesnīcai 9,6 šil. vienu lielu tiesu prasīs vēl minē- speciālie busi un pilnā bufete- vārdi, ka mēs esam nesalaužami Saslēgsimies visi vienā ciešā un dalīsim mūsu maizes rie- trim daļām, lai arī tiem daļa, kam muskuļu spēks neļauj tikt. Latvieti un latviete Vanagi, stāviet modri sardzē gatavus savus spārnus lido- aizmest karogu atpakaļ tēv- Ne kapu vainagu, bet brīvību mums ir jānoliek pie Lat- kājām. Iztiksim bez ārišķībām ziedosim summas, ko izmetīsim vakarā grāvmalā, tēvzemes brī- Mēs esam spējīgi dzīvot, cīnī- un, ja vajadzīgs, arī mirt.

V. Ozoliņš, Anglijā

VĒSTULES REDAKCIJAI

SU MISIJA IR CĪNĪTIES PAR LATVIJU

Vācijā mēs atrodamies ne aiz izveicības, veiklības vai asprātības un gudrības, bet gan pateicoties 19. un 15. divizijām un mūsu tumākai paaudzei — gaisa izpalīdzīgam. Bez viņu upuriem mēs neesam šeit bijuši, bez šiem cīnītājiem nebaudītu to brīvību, kāda mums ir Vācijā un citās brīvās valstīs, viņiem mēs, labākā gadījumā esam savu nožēlojamo dzīvi Sibīrijā.

Ja es nedrīkstam aizmirst, ka mūsu cīņa vēl nebūt nav beidzies — par to mūsu dzimtenē cīņu turpina. Vai esam domājuši, kā viņiem palīdzēt?

Mēs esam cīnījušies par kalorijām, esam cīnāmies par izceļošanu, bet ko esam darījuši cīņā par neatkarīgo Latviju? Mēs izceļojam un izklīstam pasaulē, gatavojušies un nesagatavoti šai cīņai, kas ir mūsu galvenais uzdevums.

Ja mēs uzticam savu trimdas dzīves likteni mūsu trimdas vadībai, tad neviens no trimdiniekam nevar būt iebildumu, ka patī centrālā organizācija pastāv vidus izrauga cīņas organizēšanu, tā sakot, ģenerālštābu. Šī ieceļojuma uzdevums būtu meklēt, izvēlēt un atrast īstos ieročus un cīņas līdzekļus.

Ja mēs nedrīkstam bezdarbīgi klusēt, tad tā atstājot mūsu dzimtenes atbrīvošanas jautājumu, jo tam arvien ir mazāk mūsu cīņas galvenajam uzdevumam.

P. S., Ansbachā,

VAIDA MŪSU VALODAS NEZĀLE

Katru dienas dzirdam un lasām, ka X dēvējis uz Mičiganas „štātu" vai „štatu" un tml. Gan arvien vēl runā un rakstām par Z. A. S. valstīm, tomēr, minot tikai vienu štatu, to saucam svešvārdā un tikai pēc vāciskas izrunas. Zināmu neērtības gan rodas, ja runājam, piemēram, par dzīvi „Ziemeļkalifornijas savienoto valstu Mičiganas štatā", bet valsts vārda atkārtošanas arī novērst, (piem. „Z. A. S. Mičiganas valsts"). Nevar tomēr neizjust pelt tos, kas katrā ziņā šeit ieceļojot svešvārdu, jo tas ļoti labi parāda nule minēto grūtību, sevišķi tad, ka šis svešvārds tuvu radniecībā ar latviešu oriģinālvārdam. Ja to tā, tad tomēr jārunā vai nu par Mičigu valodas izrunas par „štātu" (ar garu, šauru ē) vai arī pēc vācu atnējā avota — latīņu valodas „statu" (ar īsu a; sk. arī Latv. Enc. vārdn.).

M. Tamužs, Lībekā.

KŪTRI IR ARĪ NODEVU IEKASĒTĀJI

Izkrakstos bieži lasīts, ka daudzi šī kūtri maksā pašpalīdzības un nodokļus mūsu centrālajām iestādēm, vai arī principu un citu iemeslu dēļ pavisam atsakās to darīt. Bez šaubām, ir nosodāmi, jo, ja mēs ir sava latviešu pārstāvība, tā tām arī jāuztur, un kaut kāda sākotne par to būtu vispār lieka.

Tie kūtri nav jau nodevu maksātājien. Vairāk aktīvitātes būtu vēlīgs arī nodevas iekasējot. Piemēram, mūsu nometnē Lībekā, vai uz manā blokā, mēneša nodeva 1,50 iekasēta tikai līdz jūnijam, bet gas nodeva nav iekasēta gandrīz par veselu gadu. Nevar prasīt, ka citrs tautietis, sevišķi, ja tas ir, pats meklētu iestādi, kur nodot samaksāt, bez tam mūsu nodevē nav arī paziņots, kur to vajadzarīt. Agrāk nodevas iekasēja vecākie, bet tagad to jau sen nedara.

Tad attiecīgām amatpersonām vajadzētu izrādīt lielāku aktīvitāti nodevu iekasēšanā, tad būtu arī pavairāk, un nodevu maksātāji vairs tik kūtri.

V. Grundmanis, Lībekā.

JŪRNIEKI ĒD ARĪ PIRMS AVARIJAS

Kārlis Lesiņš, atsaucoties uz manu rakstu „Zemākās vērtības stei-kās" saka: „Kārtīgi jūrnieki ēd vēl pirms avarijas, lai izglābjoties viņiem maize vien vēl dziga, jo gars jau ir stiprs." Es, ka šī ir diezgan vāja filozofija, jo kārtīgi jūrnieki ēd arī pēc avārijas, un tomēr pēc avārijas viņiem jāēd atkal, tāpat kā jābēbele, tikai jau agrāk minētā vietā.

K. Aisters, Eitinā

DAS VAI TRĪS LATVIETES

Latvietes vajadzīgas darbam klusā un labā mājā Skotijā, 28 jūdzes no Edinburgas, par istabenēm un apkalpotājām pie galda. Divas latvietes jau tur strādā. Rakstīt: Mrs. Elliott, 3 Broughton Place, Broughton, Biggar, Lanarkshire. (580)

Tautas kopība un mēs

Vēstule Latvijai no Anglijas

Atskanējis aicinājums visiem ieslēgties tautas kopībā, iet vienu ceļu un cīnīties par Latvijas atgūšanu. Daudzi tautieši apsveica LCK locekļa Klārka, Niedras un Lamberga ciemošanos Anglijā. Katram no viņiem bija misija latviešu trimdinieku labā. Blakus darba uzdevumiem līdzi nāca arī atziņa, ka mēs visi piederam vienam tautas zaram. Mums visiem viens mērķis un viens ceļš, jāizcīna viena cīņa. Taču ir vēl tādi, kas izvairās piedalīties tautas kopības darbā un cīņā. Nelīdz mūsu centrālo iestāžu aicinājumi, nedzirdami paliek palīgā saucieni no trūkumā nonākušām māmuļām un bērniem, kam nav apģērba un apgādnieku. Jauki skan vārdi: Latvji brauciet jūriņā, naudu krājiet pūriņā. Tiem ir dziļa jēga. Neko nelīdzēs mūsu sakrātie melnie graši, ja tos līdz pēdējam izlietosim tikai personīgām vajadzībām. Ja esam cīnītāji ar lielu un cēlu uzdevumu, tad zināma daļa līdzekļu jānodod šai misijai. Ko dod ierocis, ja to vietā un laikā nepielieto? Tāpat neko nedos tautiešu uzkrātie līdzekļi, ja tos laikā un vietā neizlietos. Tikai tad, ja zināma artava aiziet tautas kopības cīņai par tēvzemi, tie ir svētīgi un nes augļus. Anglijā ir divas lielas organizācijas — L. B. L. un D. V., Daugavas Vanagi izdevuši lielas naudas summas atbalstot ikvienu nelaimē nonākušu tautieti arī Anglijā. Šīs organizācijas pāspārnē veidojās bibliotēkas, izaugušas skolas, veidojās sabiedriskais un kultūrālais darbs. Cīņa ir iedegusies par būt vai nebūt. Gribētos sacīt arī tiem, kas raugās ar ironiju un nicināšanu uz tautas kopību, apzināties pienākumu šai kopēju ceļu cīņā par mūsu tēvzemi. Latvija neprasīs, kādus labumus tu esi ieguvis no savas tēvzemes, bet gan kādus tu esi tai devis. Neaizmirsīsim, ka trimdā mūža nastas saliektas ir latviešu māmuļas, kuras izaudzēja dēlus un izvadīja tos cīņā. Tie nepārnāca, bet sadega cīņā uz tēvzemes altāra, nododami cīņu dzīvajiem. Arī bāreņi, kuru tēvi un mātes ir apgūlušies kaŗa ugunīs, būs mūsu cīņas turpinātāji. Ikviens mēs esam izauklēti pie māmuļas krūts un mūsu pienākums ir saudzēt un sargāt viņas. Viens atsevišķi, bagāts vai nabags, būsim smilšu grauds lielajos pasaules ūdeņos. Š. g. 30. decembrī L. B. L. Bradfordas nodaļa rīko Vecgada vakaru un Jaungada sagaidīšanu Bradfordas greznākā viesnīcā. Piedalīšanās 15 šiliņus, deja līdz pl. 1.00 rītā pie pilnas bufetes, nokļūšana mājās ar speciāliem busiem, maksājot nakts tarifu utt. Viesnīcas īrēšana prasīs lielus līdzekļus, par vakariņām jāmaksā viesnīcai 9,6 šil., bet savu lielu tiesu prasīs vēl minētie speciālie busi un pilnā bufete. Kopsummā lieli līdzekļi būs izšķiesti nevietā. Es esmu mēģinājis tulkot L. B. L. statūtus dažādās variācijās, bet nekur neatrodu nevienu paragrafu, ko varētu labvēlīgi iztulkot šī sarīkojuma attaisnošanai. Idejas un mērķi ir pilnīgā pretrunā, tāpat pretrunā šim gadījumam 5. un 29. paragrafs. Kam ar šādu rīcību kalpojam? Tūkstošiem bāreņu acis un sirdis raugās pāri ūdeņiem un gaida palīdzību, tāpat tūkstoši salst tbc slimnīcās un iet bojā trūcīgā uztura dēļ. Ar kādām sirdīm mēs savos spēka un brieduma gados dosimies uz šo grezno vakaru, ja tūkstoši iet bojā un varbūt pavadīs šo vakaru pie sakaltušas maizes garozas. Es atceros pirms divi gadiem, šī L. B. L. nodaļa pacēla jautājumu par Ziemsvētku sainīšu sūtīšanu uz Vāciju. Toreiz to atlika, jo Ziemsvētki jau bija aiz durvīm! Tā aizgāja arī pagājušie un tā aizies arī šie mūsu pašu greznības un līksmības. Lūgšanas un palīgā saucieni pāri ūdeņiem atdursies kā pret cietu klinti. Ko līdz stāstīt svešām tautām par mūsu nodarītām pārestībām, par sāpēm un ciešanām, ko līdz mūsu centrālo iestāžu lūgumi palīdzēt citiem, ja mēs paši dzeram un līksmojam greznākās viesnīcās. Kur tad paliek skaistie vārdi, ka mēs esam nesalaužami cīnītāji? Saslēgsimies visi vienā ciešā kopībā un dalīsim mūsu maizes riecienu uz trim daļām, lai arī tiem tiek daļa, kam muskuļu spēks neļauj pie tā tikt. Latvieti un latviete! Pirms piekļeries ārējai greznībai, padomā par cietējiem un tēvzemi. Gara acīm skati jaunekļus un sirmgalvjus, kas dzimtenē kā aizsauti zvēri cīnās un mirst mežos un purvos. Pārstaigā vecās cīņu vietas un raugies uz garajām krustu rindām. Tie ziedoja dzīvības, lai tu tiktu līdz vietai, kur tavu balsi dzird un uzklausa. Daugavas Vanagi, stāviet modri sardzē un turiet gatavus savus spārnus lidojumam aiznest karogu atpakaļ tēvzemei. Ne kapu vainagu, bet brīvību un sauli mums ir jānoliek pie Latvijas kājām. Iztiksim bez ārišķībām un ziedosim summas, ko izmetīsim šai vakarā grāvmalā, tēvzemes brīvībai. Mēs esam spējīgi dzīvot, cīnīties un, ja vajadzīgs, arī mirt.

V. Ozoliņš, Anglijā

ZEME KUR SIEVIETES NEILGOJAS SUDRABLAPSAS

VĒSTULE LATVIJAI PAR SIEVIEŠU MODĒM KANADĀ

Mūsu DP dāmas, kas savos no krāsotām amerikāņu armijas segām šūtos mēteļos pārbrauc okeanu, lai nebažījās par savu izskatu. Gluži otrādi, gaumes viņām jau ir par daudz. Un tas ir ļauni, jo atzinums pa lielākai daļai skan nevis: Jums ir gaumīgs tērps, bet: Jūs izskatāties tik ļoti citāda. Lūk, tā ir izlekšana no rāmjiem. Ik vecu DP nometnē vai pat vēl mājās darinātu tērpu te pavada daudzi acu pāri, lūko aptaustīt rokas, izprašņāt sievietes mūžīgā ziņkāre. Labu šuvēju te ir liels trūkums. Gaumīgie tērpi dārgi, lētie nestipri šūti un negaumīgi. Pērkot drānu un šujot iznāk trīskārt lētāk, daudz gaumīgāk un — galvenais — īpatnāk.

Modes nami un lielie preču nami ik sezonu rīko modes skates, kur apmeklētāju netrūkst. Šai zemē, kur redzēts visvairāk atirušu vīļu, neaizdiegtu zeķu valdziņu, nomītu un laikā nelāpītu kurpju, daudz spilgti sarkanu un zaļu tērpu, ir arī daļa sieviešu, kas izprot gaumi, krāsas un līnijas. Ielās visjaunākās ir vecmāmiņas, dāmas labos gados, koptas, sirmiem, drusku iezilinātiem matiem, noskaņoti pelēkos, tumši zilos vai melnos tērpos, ar rotām, puķēm — nu, vecas jaukas meitenes tās liekas. Visnelādzīgāk apkārušās ir pusaudzes, vidusskolas gados. Ziemā viņu platie, garie, spilgtie mēteļi kuļas ap garstulmainām gumijas botēm, ap galvu ir raibs lakats, pie vēdera ar abi rokām piespiesta grāmatu guba, kad viņas slīj pie autobusa, vai gumiju gremodamas kraitā ielas dzelzceļā. Vasarā tās valkā nepiedienīgi platas īsas jakas, rūtainus svārkus, zilu, zaļu un sarkanu reizē. Arī jaunajām kundzēm ir pagrūti, nav savas sejas, ik gabals liekas atsevišķi pirkts, nedomājot par to, kas jau mājās. Pie rudens mēteļa gadās baltas vasaras kurpes, pie kažoka salmu cepures no aizgājušās vasaras.

Protams, modes skate bija lieta par sevi. Jaukā un gudrā ievadītāja runāja par rudens krāsu paleti, mēļiem, vīna, brūniem, smilšu, melni zaļiem un tumši ziliem krāsu toņiem. Viņa ir mūsu lielā preču nama Woodward's mājturības nodaļas direktrise un radio reklāmētāja, pēc konkursa rezultātiem arī otrā labākā žurnāliste šogad ASV un Kanadā, tātad redzējusi pasauli. Un atkal pieblīvētajā deju lokāla zālē pirmā parādās sirma dāma vakartērpā, baltu lapsu apmetni. Protams, karalienes visas ir gados, un vecumam ir tās priekšrocības, kuŗas jaunībai solās mūža galā.

Par cepurem, kas ir spalvām greznotas, sakāms viss labākais; tās ir ļoti sieviškīgas, gaumīgas un labākais, ko skate sniedza. Jocīgi ir vērot kopā trīsceturtdaļgaro leoparda kažoku ar angoras cepurīti, tādiem pat dūraiņiem un vieglām augstu papēžu sandalēm. Dāma, ejot uz futbola sacīkstēm, — piebilst ievaditāja: pie visdārgākā bebru kažoka atkal sandales plikiem papēžiem. Nudien, Kanadas ziemā tai dāmai nosals papēži kā likts. Sudrablapsas nevienas, tās sen vairs nav modē. Tās ir ļoti lētas — maza ierēdne par divu nedēļu algu var pirkt skaistāko sudrablapsu, — bet neviens tās nevalkā. Un sarkanā lapsa ir gaumes trūkuma apliecība, tā saka dāmas, kas zina vietējo gaumes kodeku. Ek, kā te vajadzētu atvērt vienu latviešu šuvējas darbnīcu un parādīt, kā lapsas nāk modē! Kaut visas mūsu ieceļotājas iemācītos daudzmaz šūt. Caurmēra kanadiete ir laiska, mīl iet uz kino, sēdēt alus mājās, viņai nav laika būt praktiskai.

Otrā dienā, darbā, kad visi preču nama darbinieki naski pārrunā vakardienas skates iespaidus, arī kritizē, salīdzina ar pavasarī notikušo, „vecās zemes" meita tiek aicināta izteikties. Viņa vairs nav tik tieša un strauja kā pirmā laikā, un vaicā: — Vai laikrakstos būs kritika par to skati? — Jā. — Kāda? Vai tikai labvēlīga? — Protams. Kamdēļ jūs jautājat? — Lūk, vakardienas skatē bija tik daudz kritizējama, labojama. Bija, zināms, bet laikrakstā par to rakstīt būtu ļaunprātīgi un nepieklājīgi. — Pirmā kārtā veikals, jūs atceraties, un tad ar sacharīnu saldinātā pieklājība, vēl lipīgāka nekā vāciešu vidū vērotā. Taču kurpju nodaļā tiekoties ar tās vadītāju, gribot negribot jāsaka: — Uz futbola sacīksti neiet sandalēs, ja valkā kažoku un ārā ir rudens. — Atbilde ir: — Protams, jums taisnība, pie sporta kažoka vajadzēja sporta kurpes vai vismaz slēgtas, augstiem papēžiem. Bet to jūs, kundze, varat mācīt Parīzē, Londonā, Mentreālā, ne Rietumkanadā. Mūsu pircējas grib visu, kas ir skaists, modē, spožs. Kas par to, ja, pārejot nebrūģēto ielu, sandales samirkst dubļos: viņām ir sajūta, ka tās ir dāmas. Mums ir interese kurpes pārdot, ne mācīt gaumi. Kanadiete daudz nedomā par praktisko un saderīgo, viņa ņem to, kas viņai acumirklī patīk.

Jā, Rietumkanadas plašajā prērijā cilvēks vēl ir tik jauns iestādījums, tik naīvs un drusku bērnišķi nobijies, tādēļ skaļāks nekā citur, mīl košas krāsas, lai atdzivinātu dabas un cilvēku tuksnesi ap sevi, lai iedvestu sev drosmi un drusku prieka. Bet mācīt viņam drikstētu un varētu visu, ko vien iedomātos gudra un droša galva, jo viņš ir paklausīgs un tic Dolaram, Dievam un likuma burtam. Pa laikam ienāk prātā, kas notiktu šai simts piecdesmit tūkstošu pilsētā, ja divdesmit tūkstošu ukraiņu vietā būtu tikpat daudz latviešu. Vai pēdējo iespaids Rietumkanadā nelīdzinātos franču iespaidam Austrumkanadā? Bet: nabags nav tas, kuŗa sapņi nepiepildās, bet gan tas, kuŗš nekad nav sapņojis. Mākslinieki te drīkstētu nepielabināties publikai kā niķīgam bērnam, un rietumu kanādiete valkātu piedienīgas kurpes ik tērpam, gada laikam. Un tomēr, — ir labi, ka svešums ir un paliek svešs.

Edmontonā, novembrī.

Velta Toma

Gada laikā ticis pie 2000 dolaru bankas konta

Kādā amerikāņu laikrakstā reiz bija lasāma AP aģentūras informācija par agrāko DP Leonu Jolsonu, kas pirms pāris gadiem ieradies ASV bez centa kabatā, bet šodien ir jau lielas šujammašīnu firmas prezidents ar 25.000 dolaru tīras gada peļņas. Iespēju šai diezgan fantastiskajai karjērai Jolsonam devusi žīdu palīdzības aģentūra United Service for New Americans, izsniedzot 2000 dol. aizdevumu firmas nodibināšanai, bet tālākais, protams, bijis atkarīgs no viņa paša veikalnieciskās veiksmes un uzņēmības.

Latviešiem kam Amerikā, diemžēl, nav tik bagātu palīdzības organizāciju, šādā veidā tikt pie turības laikam gan nebūs iespējams. Tomēr arī ar vienkāršu darbu un uzcītību var gūt panākumus. Raksturīgs piemērs ir mūsu tautietis K. Irbenieks, kas ieradās Savienotajās valstīs 1947. gadā un pašlaik strādā dzelzceļa darbos Klīvlendā (Ohaio štatā), saņemdams par 44 stundu darba nedēļu neto 52 dolarus; jau iepriekš atskaitīts ienākumu nodoklis vieniniekiem 7,20 dol. un vecuma pensijas iemaksa. „Esmu jau paguvis atmaksāt Church World Service aizdoto ceļa naudu 210 dol.," raksta Irbenieks vēstulē redakcijai. „Diezgan daudz naudas iziet arī dzīvoklim, uzturam, apģērbam, sainīšu sūtīšanai uz Vāciju un citām vajadzībām. Tāpat viens otrs vīkends izmaksājis 20 vai 25 dolarus." Un tomēr — kopš pag. gada septembŗa šis enerģiskais latvietis paspējis iekrāt jau samērā „smagu" bankas kontu, kuŗā pašlaik skaitās 2225 dolari!

Klīvlendā, kas ar 1,3 miljoniem iedzīvotāju ir 6. lielākā pilsēta ASV, ieradušās jau vairākas latviešu DP ģimenes, un lielāks skaits gaidāms arī tuvākajā nākotnē. Kā vēstulē norāda jau minētais tautietis, turienes baznīcas organizācijas rūpējas it īpaši, lai ieceļotu protestantu DP. Dzīves apstākļi Klīvlendā pieņemami, jo tā ir plaukstoša rūpniecības un tirdzniecības pilsēta. Latvieši te jau noorganizējuši sēta. Latvieši te jau noorganizējuši regulārus dievkalpojumus kādā priekšpilsētas luterāņu baznīcā. Pilsētas centrālajā bibliotēkā, kuŗā pavisam 300.000 sējumu, atrodami arī daži desmiti grāmatu latviešu valodā.

Ieroči, indes un Vācijas gaļas konservi DP izceļotāju koferos

Vēstule redakcijai no Austrālijas

Dzīvojot pēckaŗa Vācijā, gandrīz katrs DP lielākā vai mazākā mērā bijis spiests izkopt savus „tirgotāja talantus", un šajā nozarē iegūtā prakse dažam nav aizmirsusies pat dodoties uz citiem kontinentiem. Pēdējā laikā arī Austrālijas muitas ierēdņi jau pieraduši un piemērojas jaunatbraucēju „tirdzniecības" garam. Ja sākumā viņi uz ieceļojušo dīpīšu mantām skatījās paviršu un ar līdzjūtīgu smaidu, tad pēc katra nākošā transporta šis smaids sāka izgaist, un tagad muitas ļaudis kļuvuši pavisam uzmanīgi. Ir atklājušās lietas, ko viņi no nabadzīgajiem dzīves pabērņiem nekad nebija gaidījuši. Bonegillas muitas policijas priekšnieks sarunā pastāstīja vairākus interesantus gadījumus, kur muitai bijis jāiejaucas.

Smagākais gadījums līdz šim bijis, kad kāda ieceļotāja kabatā atrasta pistole, bet koferos munīcija. Vainīgais, protams, apcietināts. Daži imigranti, ļaunu nedomādami, paņem savā bagāžā līdzi dažādu augu un koku sēklas. Austrāliešu muitnieki pret šādām „importprecēm" tomēr vērsas ļoti bargi, jo baidās ievazāt kontinentā kaut kādas augu sērgas. Stingri aizliegts ievest arī dzīvniekus, jo vēl arvien nav aizmirsies pazīstamais fakts, ka kāds ieceļotājs reiz atvedis uz Austrāliju trušu pāri, kas tagad tur savairojušies milzīgos apmēros. Ja dzirdams, ka kādā pasaules stūrī izcēlusies apelsīnu sērga, arī šos augļus no kuģa nonest neļauj, bet atrastos nekavējoties, atņem un sadedzina.

Otra konfiscējamo priekšmetu grupa ir tīrās spekulācijas mantas. Sevišķu vērību veltī medikamentiem, ko viens otrs bijušais DP mēģinājis ievest Austrālijā lielākos daudzumos. Dažkārt atrasts pat penicilīns. Protams, muita neatņems mazu mājas aptieku, bet noteikti konfiscēs lielākus zāļu krājumus, kaut arī īpašnieks pats būtu ārsts. Satraukums muitā radies, kad kāda iebraucēja koferos atrastas lielākos daudzumos dažādas indes. Kāds cits imigrants mēģinājis ievest vairākus jaunus elektromotorus. Tas viņam arī atļauts, bet tikai pēc muitas nodevas samaksas. Tāpat muitā izpirkšanai nonācis maisz ar jaunām kurpēm un bakšis uzvalka drānas. Grūtības rodas, ja viena cilvēka koferos atrodas divi vai vairāki akordeoni, radio vai foto aparāti, jo šīm mantām muita diezgan augsta. Turpretim par pastmarku kollekcijām un grāmatām muitas ierēdņi parasti neinteresējas.

Vispopulārākais un vienkāršākais iebraucēju „tirdzniecības" objekts tomēr ir amerikāņu cigaretes. Oficiāli tās Austrālijā pirkt nav iespējams, jo arī austrālieši taupa dolārus un smēķē paši savu tabaku vai angļu cigaretes. Imigranti tad nu ir tie, kas ieplūdina kontinentā amerikāņu cigaretes — pat tādos apmēros, ka tās dabūjamas daudzās imigrantu nometnēm tuvākajās pilsētiņās un konkurē tur ar angļu cigaretēm. Protams, šādu parādību nevar noklusēt, un muitas ierēdņi sākuši labo „veikalu" apgrūtināt, vērīgi pārmeklējot pēc cigaretēm iebraucēju bagāžu. Jāpiezīmē, ka uz kuģa cigarešu kartons maksā nesalīdzināmi lētāk nekā Austrālijā. Cigaretes arī visvieglāk pārvērsamas naudā, jo pulksteņiem, radio un optiskiem aparātiem pircējus atrast grūtāk. Muitnieki tādēļ arī cenšas katram iebraucējam atstāt tikai oficiāli atļautās 200 cigaretes, bet par pārējām iekasē muitas nodevu.

Vislielākais pārsteigums Bonegillas muitas viriem tomēr radies, kad kāda ieceļotāja paliels koferis sastāvējis tikai no — Vācijas gaļas konserviem. Tas apķilāts, jo ierēdņi nuv varējuši atrast nekādu loģisku attaisnojumu Vācijas gaļas eksportam uz Austrāliju.

P. Purkalītis

Tuksnesis ar apelsīnu un olīvu birzīm, bet bez trotuāra . . .

SŪDZAS PAR SŪRU DZĪVI UN CER TRĪS MĒNEŠOS SAPELNĪT UZVALKUS UI LIMUZĪNUS

No dažādām vietām visos pasaules kontinentos, kurp tagad nokļuvuši latvieši, redakcija bieži saņem gluži pretēja rakstura ziņas. Tas liecina, vienkārt, par atšķirīgiem apstākļiem dažādās vietās vienā un tai pašā zemē un, otrkārt, par atsevišķu cilvēku subjektīvā skatījuma atšķirību. Bet dažreiz pat viena pati vēstule tādu divaināību un pretrunu pilna, ka vispār grūti izlobīt kādu patiesību. Piemēra pēc sniedzam izrakstu no kāda tautieša vēstules; kas rakstīta Lindsejā, Kalifornijā, 24. oktobrī. Par tās saturu spriest atstājam pašiem lasītājiem:

„Desmit latviešu un desmit igauņu vieninieki esam nonākuši kaut kur pusceļā starp Losandželosu un Sanfrancisko. Šeit nav ne zāles, ne koku, tikai pie mājām palmas; visur tikai smilts un kailas klintis. Nav ezeru, nav upju, tikai putekļi. Visas milzīgās olīvu un apelsīnu plantācijas mākslīgi apūdenotas, jo lietus nekad nelīst. Arī ziemas te nav, ir tikai retas nakts salnas. Paslaik temperātūra turas dienu 30—40 C. gr., bet naktīs klabinām zobus.

Dzīvojam nožēlojamās barakās, kuŗās nav ne krēsla, ne galda, tikai vecas kojas, kur pārgulēt, un apelsīnu kastes, uz kuŗām rakstām vēstules. Darbs nav grūts, ir diezgan labi atalgots, bet ļoti bīstams: olīvu koki ir 12—15 metru augsti, ar ļoti trausliem zariem; jau pirmajā nedēļā nogāzās 6 igauņi un 2 latvieši, arī es. Bet tā kā apakšā mīksta smilts, tad locekļi visiem veseli. Darbs arī ļoti netīrs, jo koki pārklāti ar neiedomājamu putekļu kārtu. Katrs nesam kaklā uzkārtu metalla vannīņu un 9 m gaŗas kāpnes ar 3 m pagarinājumu. 10 stundu darbadienā varam savākt 4—6 kastes olīvu. Par pilnu kasti, t. i. par 10 kg, maksā 1,50 dol. Ēšanai un dzīvoklim atvelk 1,70 dol. dienā.

Novembrī ap 250 latviešu un igauņu un 480 meksikāņu strādāsim apelsīnu novākšanā. Šai darbā nogāzties nav riskanti, jo koki uz pusi zemāki par olīvu kokiem, bet apelsīnu koku zaros labprāt atpūšas čūskas un indīgie zirnekļi. Arī izpelņa mazāka, jo maksā 15 centu par kasti. Toties paredzamo naktssalnu laikā katram būs 8—10 stundas naktī jākurina 50—100 naftas krāsniņu, saņemot par to 1,20 dol. stundā.

Esam nonākuši kādas milzu sabiedrības rokās, kas Kalifornijas štatā nosaka itin visu. Domājam 3—4 mēnešos sapelnīties labus uzvalkus un iekrāt vēl ap 100—200 dol. kabatas naudas, nopirkt divus lepnus limuzīnus un tā tikt laukā no šī drausmīgā tuksneša."

„Ir jau te arī daudz lielu pilsētu," šī krāsainā apraksta beigās norāda autors, „bet tur nevaram rādīties, jo ir jau izmēģināts, ka no kājām gājēja automašīnas bēg nost no šosejas, jo braucēji domā gājēju vai nu laupītāju vai vājprātīgu esam. Pat trotuāra te nav, jo ne soli neviens neiet kājām."

ELZASAS UN LOTRINGIJAS LATVIEŠI ORGANIZĒJAS

Pēc pēdējām ziņām mūsu tautiešu skaits Elzasā un Lotringijā sasniedzis jau 200. Mazākā latviešu pulciņa sanāksmē, kas nesen notika Tannā, tautieši nolēma organizēties ciešākā vienībā. Kā pirmais solis šajā virzienā domāta Ziemsvētku eglītes rīkošana 25. decembrī Strāsburgā. Tā paredzēta groziņu vakara veidā. Tuvākas ziņas par vietu un laiku lūdz pieprasīt E. Ziedam, c/o M. Schott, 21, Rue du Général Leclerc, Eckbo'sheim (Bas-Rhin), vai J. Miķelsonam — 38, Rue des Cigognes, Thann (Ht. Rhin).

Abonentu ievērībai!

Lūdzu nesūtīt mums naudu aploksnēs, jo vācu iestādes tādus sūtījumus konfiscē.

LCK APGĀDS LATVIJA.

„Vai franči ir labāki?"

Kāds tautietis vēstulē no Kanadas par propagandas jautājumiem starp citu raksta:

„Izteiktas domas, ka mūsu propaganda būtu jāiedarbina saskanīgi ar pasaules politisko norisi, jo, steidzoties tai pa priekšu, mēs gūstot neuzticību un panākot zināmu rezervēšanos. Arī man kāds mācītājs ieteica tik bieži nerunāt par DP, komūnistiem un pasaules postu, jo cilvēki sākšot uz mani greizi skatīties.

Caurmēra kanādietim visas DP problēmas un komūnistu briesmas ir „tālas noskaņas". Kāda dāma izteicās: „Kāda mums daļa gar eiropiešiem! Viņi taisa kaŗus, un kad visu pasauli sagriezuši otrādi, tad skrien pie mums palīdzību meklēt. Viņi ar saviem kaŗiem ir vainīgi, ka pie mums produktu cenas ir cēlušās."

Kanadietis ir laipns, bet tikko vajadzīga materiāla palīdzība, viņš vairs nav runājams. Visu to vērtē no cepures un naudas, jo „tikai gudrais ir bagāts". Dzīdamies pēc materiālās labklājības, kanadieši ir aizmirsuši patstāvīgi domāt. Ja līdz šim valdība ir sacijusi glaimus sarkanarmijai, tad svešniekam grūti iestāstīt ko citu, jo pret ārzemniekiem nav uzticības. Tos, kas nerunā skaidri angliski, še tur par vāciešiem, bet vācieši kanadiešu uztverē ir paši lielākie nelieši pasaulē.

Tikai pēdējā laikā šejienes laikrakstos sāk parādīties uzbrukumi komūnistiem un sabiedrībā sāk runāt par kaŗu. Visumā gan komūnisma patiesās briesmas neizprot pat inteliģentie kanadieši. Stāstus par baigo gadu noklausās ar šķietamu izpratni, bet tūlīt piebilst: „Vai Jūs domājat, ka franči ir labāki? Viņi grib mūs izstumt no Kvebekas. Pret tiem mums jācīnās ar visu spēku." — Un tad vairs nemaz negribas tālāk runāt... (in)

Ministra Kārļa Zariņa 70 gadi

(Turpinājums no 1. lpp.).

terpilī guva ārkārtīgus panākumus. No šā teātŗa ansambļa vēlāk izveidojās Latvijas nacionālais teātris.

Sabiedriskās darbības kulminācijas punktu K. Zariņš sasniedza Latviešu centrālkomitejas bēgļu aprūpes darbā

Pēc 1917. g. marta revolūcijas, kad Somijā nomira V. Olavs, bet LCK priekšsēdis J. Čakste uzņēmās Kurzemes guberņas komisāra posteni, pārceļoties uz Tērbatu, K. Zariņš pārņem LCK vadību un kļūst par latviešu faktisko sūtni pie Krievijas valdības. 1918. g. sākumā boļševiki nolikvidēja demokratiski ievēlēto LCK, bet tās locekļi turpināja darboties privāti. K. Zariņš sāka strādāt Pagaidu nacionālās padomes ārlietu komisijā un organizēja latviešu bēgļu atgriešanos Latvijā. Pēc 20 darba gadiem Pēterpilī K. Zariņš slepus pāriet fronti un 1918. g. vasarā ierodas Latvijā, lai sāktu jaunu darba posmu. Zariņu ievēl Latvijas tautas padomē.

1919. g. janvārī Londonā ieradās Z. Meierovics, K. Zariņš, M. Skujenieks, V. Zamuelis, J. Ķēmans, A. Bergs, A. Ķēniņš, Ed. Bergs un citi. Latvijas pagaidu sūtniecību vadīja Z. Meierovics. No Zviedrijas ieradās arī Latvijas tautas padomes prezidents J. Čakste. Sūtniecībā prezidents Čakste sasauca latviešu politisko un sabiedrisko darbinieku apspriedi, lai izlemtu, kā rīkoties Parīzes miera konferencē. Apspriedēs J. Čakste izdarīja faktiskas Latvijas sūtņu iecelšanas. K. Zariņam sūtņa rangā bija jādodas līdzi uz Parīzes miera konferenci. Ārlietu ministra Z. Meierovica izdotās diplomātiskās pases Nr. 1 īpašnieks ir K. Zariņš— viņš kļūst latviešu diplomātu seniors.

1919. g. aprīlī K. Zariņš kā Latvijas diplomātiskais pārstāvis dodas uz Zviedriju kārtot vairākas sarežģītas lietas. Viņam izdodas Latvijai atdabūt vēlāk vēsturiski kļuvušo kuģi Saratovs, uz kuŗa paglābās pirmais ministru prezidents K. Ulmanis ar saviem ministriem. Pēc veiktās misijas Stokholmā Zariņu ieceļ par pirmo sūtni Somijā, ar kuŗu Zariņš izveido ļoti sirsnīgas politiskās, kultūrālās un tirdznieciskās attiecības. Kad vēlāk Zariņu atkal ieceļ par sūtni Zviedrijā, tur izveidojas tādi paši sirsnīgi sakari zviedru un latviešu tautu starpā. K. Zariņš noorganizēja 1928. g. prezidenta Zemgala viesošanos Zviedrijā un pēc tam 1929. g. Zviedrijas karaļa Gustava V viesošanos Rīgā. Tālāk sūtņa gaitas K. Zariņu aizveda uz Tallinu, kur viņš vēl vairāk padziļināja tuvās attiecības abu tautu starpā.

No 1931.—1933. g. K. Zariņš bija ārlietu ministrs M. Skujenieka valdībā, kur pārstāvēja kristīgo partiju, kaut gan pats nevienā partijā nav biedrs bijis. Šajā laikā Zariņš patur arī sūtņa amatu Tallinā, kur atgriežas 1933. g. martā. Tanī pašā gadā A. Blodnieka valdība pārceļ K. Zariņu par sūtni Londonā, kādu amatu viņš nu jau izpilda 16 gadus. Anglijā Zariņš pratis iegūt Latvijai un sev daudz sirsnīgu draugu galmā, parlamentā, valdībā, armijā, baznīcā un sabiedrībā. 1940. g. 16. maijā Latvijas nacionālā valdība izdeva sūtnim K. Zariņam ārkārtējas valsts pilnvaras rīkoties Latvijas valdības vārdā starptautiskās attieksmēs.

Kopš Latviju okupējusi Padomju savienība, K. Zariņš savā divējādā amatā kapacitātē kopā ar sūtni Vašingtonā palikuši vienīgie oficiālie un pilnvarotie Latvijas valsts pārstāvji, kas ar diplomātiju ved cīņu par Latvijas valsts tiesībām. K. Zariņa darbība Anglijā un sevišķi trimdas laikā latviešu tautai ir pazīstama no viņa rakstiem, mēneša politiskiem pārskatiem un viņa diviem apciemojumiem Vācijā latviešu nometnēs.

Viss K. Zariņa bagātais mūžs ir pašaizliedzīga kalpošana latviešu tautai un valstij. Šo kalpošanu ministrs cer nobeigt ar Latvijas brīvības rītu, lai savas vecuma dienas pavadītu pateicīgās tēvzemes piesaulē.

Mēs vēlam baltajam latviešu ministram un sūtnim dievpalīgu līdz galam pastāvēt Latvijas sargvietā un līdz ar savu tautu piedzīvot Latvijas taisnības uzvaras dienu.

V. Lambergs.

Sārtiem vaigiem atpakaļ no Beļģijas

Pēc 6 mēnešu atpūtas Beļģijā tagad atgriezušies Vācijā 120 latviešu bērni. Atpūtu bija noorganizējusi beļģu katoļu „Caritas" un šī bija jau otrā latviešu bērnu grupa. Āchenas stacijā bērnu transportu sagaidīja LCK loceklis J. Niedra, prāvests K. Ručs, LCK pārstāvis 1. apgabalā S. Jaundzems. Pēc sirsnīgas apsveicināšanās ar mazajiem un beļģu „Caritas" vadību, kas atceļā bērnus pavadīja, britu joslas bērni tika novietoti Āchenā vācu „Caritas" mītnes pārnakšņošanai, bet amerikāņu joslas bērni vēl tanī pašā vakarā ar vilcienu devās tālāk uz Mincheni.

LATVIEŠU BĒRNI PĒC 6 MĒNEŠU ATPŪTAS BEĻĢIJĀ ATGRIEŽAS VĀCIJĀ

Uzņēmumā — Britu joslas bērnu sagaidīšana Āchenas stacijā. Bērnu grupa ar sagaidītājiem — labajā malā LCK pārstāvis J. Niedra, prāvests K. Ručs (otrais no kreisās), vācu „Caritas" pārstāvji un bērnu vecāki. Aizmugurē bērniem līdzdoto dāvanu saiņi.

Visi bērni labi atpūtušies, pieņēmušies svarā un daudzi no tiem krietni vien pastiepušies augumā. Visiem sagādātas jaunas drēbes un apavi. Tāpat kā pirmai grupai atgriežoties, arī šoreiz bērni bagātīgi apdāvināti un katrs stiepj līdzi divus līdz trīs lielus saiņus ar dažādām mantām. Kā paši bērni stāstīja, viņi vedot dāvanas arī nometnēs palikušajiem saviem brāļiem un māsām, un daudzos gadījumos pat vecākiem.

Bērni Beļģijā bijuši novietoti ģimenēs gan uz laukiem, gan arī pilsētās. Gādība bijusi ļoti laba un bērni šinī pusgada laikā tā sadraudzējušies ar saviem pagaidu audžu vecākiem un rotaļu biedriem, ka gatavi atkal atgriezties Beļģijā. Kā stāstīja „Caritas" vadība, daudzos gadījumos šķiroties no bērniem slaucījuši asaras arī audžu vecāki un lūguši noorganizēt jaunu bērnu atpūtas grupu, lai varētu atkal uzņemt latviešu bērnus. Dažs labs no vecākiem, sagaidot savu mīluli, bija varen pārsteigts dzirdot, ka mazais savu latviešu valodu jau šinī īsajā laikā paspējis krietni vien izraibināt ar franču vārdiem. Maza priekšilūzija mūsu nākotnei emigrācijā...

Bērnus beļģu ģimenes uzņēmušas labprātīgi un par to nekādu atlīdzību nesaņem. Šis fakts mums uzliek par pienākumu beļģu atsaucību un humanitāti attiecīgi novērtēt. Cerams, ka šoreiz vecāki, savus mīluļus sagaidījuši, neaizmirsīs kaut vai ar sirsnīgu vēstuli izteikt beļģu labdariem savu pateicību.

Lai propagandētu palīdzības darbu latviešu trimdiniekiem beļģu sabiedrībā, beļģu „Caritas", saziņā ar LCK, sākusi uzņemt propagandas īsfilmu, kuŗā būs redzami nometņu dzīves skati, bet sevišķi mūsu bērni nometnēs un atpūtā Beļģijā. Filmas Vācijas daļu apsolījis uzņemt filmu operātors E. Kraucs, un darbs tiks sākts visā drīzumā.

Atzīmējams, ka britu joslas bērnu transportam Vācijas territorijā beļģu apgādes iestādes nekādu pretīmnākšanu neizrādīja, kāpēc šī transporta ceļa izdevumus sedza LCK.

Cīņa ar komūnistu pagrīdi Latvijā (Beigas)

Terroristu generāla nāve un Latsekcijas postošā darba beigas

Starp Rīgu un Gulbeni nu sākās nepārtrauktas telefona sarunas, līdz beidzot viss bija skaidrs. Līduma vēl turpināja savu dzīves stāstu, kad Vecgulbenē pārvaldes uzraugi no Egliša kūtsaugšas jau nesa zemē kastes ar iespiedburtiem un lielākus daudzumus jaunākā Maskavas izlaiduma nelegālās literātūras. Abi apcietinātie, Eglītis un Līdums, nedabūjuši sazināties, galīgi apjuka un nemaz nemēģināja kaut ko noliegt. Kad uzraugi virs pieliekamā kambaŗa griestiem atrada arī koka kasti ar šautenēm un patronām, abi galīgi pazaudēja nervus un vaļsirdīgi izstāstīja visu, ko zināja. Noskaidrojās, ka Eglītis un Līdums ir „kretulieši" un taisni viņi palīdzējuši liktenīgajā 4. aprīļa naktī Kretulim un Riķim pāriet robežu. Tālākajā nopratināšanā atklājās, ka atrastā literātūra, ieroši un burti sūtīti tieši no Padomju Krievijas, no Pleskavas ārzemju biroja. Pie pirmās izdevības tie nogādāti vai nu uz provinces centriem vai Rīgu. Rīgā visvairāk sūtījumu saņēmis kāds Mierkalns Krišjāņa Barona ielā 42 un kāds Baumanis Krišjāņa Barona ielā 37.

Te tās bija, — divas trūkstošās adreses, divi pavedieni, kuŗus politiskā pārvalde meklēja jau ilgāku laiku. Pati pirmā rīcība bija slazdi Švēdes veļas mazgātavā, jo bija skaidrs, ka drīzumā kāds ieradīsies pēc Līdumas atvestajiem burtiem. Aplēse izrādījās pareiza, un slazdos drīzi vien iekrita bīstams terrorists — Pēteris Dundurs. Viņš gan padevās bez pretošanās, taču ceļā uz pārvaldi kādā izdevīgā ielu stūrī pēkšņi iesita pavadonim pa galvu un metās bēgt. Par laimi sitiens nebija sevišķi spēcīgs, uzraugs ātri atžirga, un nu sākās traka skriešanās. Nelīdzēja ne brīdinājuma šāvieni gaisā, ne saucieni stāt. Atlika tikai viena iespēja — šaut virsū, lai gan iela bija gājēju pilna. Atsauktajam ārstam vēlāk atlika tikai konstatēt terrorista nāvi.

Pa šī notikuma laiku Švēdes veļas mazgātavā ieradās vēl kāda nelegāliste, Anna Krūkle, par kuŗu bija zināms, ka tā ir viena no visaktīvākajām komūnistēm Latvijā. Uzraugiem izdevās noskaidrot, ka Krūkles dzīves vieta ir Dzirnavu ielā 136. Arī tur tūdaļ izlika slazdus. Kaut gan lielajā akcijā bija iesaistīti visi pārvaldes uzraugi, kā arī ārējā policija, tomēr darbinieku vēl ne aptuveni nepietika. Tādēļ bīstamajā akcijā piedalījās arī jaunie policijas kursanti.

Pārvaldē bija zināms, ka viens no Krūkles tuvākajiem līdzdarbiniekiem ir kāds Alfrēds Ozoliņš, bīstams puisis, kam nevienu vien reizi jau bijusi saķeršanās ar pārvaldi. Uzraugi vēl nebija paguvuši lāgā apskatīt nelegālistes dzīvokli, kad gai dītais Ozoliņš kāda cita terrorist pavadībā bija klāt. Ieraudzījuši uz raugus paceltiem revolveŗiem, terro risti nebūt neapjuka — zibenīgi ātr tie izrāva savus mauzeŗus, un nam kāpņu telpās sākās formāla kauja kas beidzās tikai tad, kad pistoļ magazīnas bija galīgi tukšas. Nepa zīstamajam pavadonim laimējās iz bēgt, bet Ozoliņam šī diena bija pē dējā: viņu atrada kāpnēs sašautu k sietu. Taču viņš nebija vienīgai upuris: dzīvokļa durvīs, cieši sa žņaudzis savu ieroci, bez dzīvība gulēja arī jaunais policists Korfs.

Jau tai pašā naktī ielenca arī kau jas organizācijas locekļa Alkšņa dz vokli Lielā Maskavas ielā 86. Pa Alkšņa nebija mājās, tādēļ šaušanā šoreiz nenotika. Kā jau to varēj gaidīt, dzīvoklī atradās lieli ieroču krājumi — revolveŗi, spridzekļi, ro kas granātas ieliktiem degļiem. T kā pagaidām nebija noskaidrojams vai Alksni kāds paguvis brīdināt tad arī viņa dzīvoklī izlika slazdu Ap pusnakti pie durvīm atskanēj stiprs klauvējiens. Paveŗot tās, uz raugi ieraudzīja liela auguma virie ar revolveri rokās. Atkal sākās me žonīga apšaudīšanās, bet šoreiz lai me bija uzrauga pusē: vairāku ložu caururbts, nepazīstamais saļima u necelšanos. Tas bija ilgi meklētai kaujas grupas loceklis Siliņš.

Parallēli šai akcijai, kāda cita uz raugu grupa tajā pašā laikā „ieņē ma" Baumaņa dzīvokli Krišjāņa Ba rona ielā 37 un vēl kāda cita — Mierkalna dzīvokli Blaumaņa ielā 42 Ne viena, nedz otra nebija mājās. T kā arī šoreiz varēja pieņemt, ka ter roristus vēl neviens nav paguvis brī dināt, tad arī šais dzīvokļos un pa apakšā sētā izlika slazdus. Panākum neizpalika: vēlu vakarā, uzmanīg apkārt skatīdamies, Mierkalna dzī voklim tuvojās aizdomīgs stāvs. Uz raugi jau gatavojās „lēcienam", taču nācējs, šķiet, pēdējā mirklī pamanī ja, ka kaut kas nav kārtībā, jo pēk šņi pagriezās un metās bēgt. Uzrau gi sekoja, un Krišjāņa Barona ielā sākās neredzēta skriešanās. Pret Ģertrūdes ielas stūri gūstamais pēk šņi pazuda, taču uzraugi nesamulsa. Skaidrs — nepazīstamais varēja ieskriet tikai 37. nama sētā, tā nama sētā, kur dzīvoja Baumanis.

Sētas vidū bija sakrautas malkas grēdas. Terrorists aiz tām aizbarikādējās, un viņa niknā šaušana lieci nāja, ka dzīvs tas rokās nedosies. Pa tam atsteidzās papildu spēki, kas ter roristu ielenca no visām pusēm. Pēc ilgākas šaušanās uzraugi ievēroja, ka terrorists vairs neatbild. Uzmanīgi soli pa solim, uzraugi tuvojās bandīta slēptuvei un . . . pārsteigumā neticēja savām acīm — aiz malkas grēdas smagi sašauts gulēja Kretuļa tuvākais līdzstrādnieks, kaujas grupas vadītājs Žanis Baumanis!

Šāvienu atbalsis Krišjāņa Barona ielā 37 vēl nebija noklusušas, kad Mierkalna dzīvoklī sākās atkal no jauna. Tur parādījās pats pagrīdes „dūzis", visu pagrīdes terroristu ģenerālis Fricis Bergmanis. Arī viņš pēdējā brīdī pamanīja kaut ko aizdomīgu un mēģināja pazust, taču bija jau par vēlu. Nama vārtos uzraugi viņu sagūstīja un atbruņoja. Ceļā uz politisko pārvaldi, kā par spīti, tomēr atkal atkārtojās vecā pasaciņa; Bergmanis gluži negaidot iezvēla pavadonim uzraugam pa galvu, izlēca no važoņa un metās bēgt. Atkal sākās amoka skrējiens un gluži mežonīgas medības. Šāva uzraugs un bēgot atšaudījās arī . . . atbruņotais Bergmanis! Izrādījās, ka viņam bijusi vēl otra pistole! Publika pānikā bēga un juka uz visām pusēm, jo neviens negribēja gadīties Bergmanim ceļā. Nebēga tikai kāds jauns students — Vasilijs Sala, bij. Latvijas armijas virsnieks. Droši viņš metās kornūnistam pretim un . . . saļima ar nāvīgu šāviena brūci galvā. Bergmanis drāzās tālāk. Uzraugam pa to laiku piesteidzās palīgi, un kāds policists jau bija no Dzirnavu ielas puses uzsācis ar terroristu „dueli" uz dzīvību un nāvi. Policists izrādījās labs šāvējs, un pēc īsa laiciņa Bergmanis smagi ķerts sabruka. Bet arī zemē gulēdams, viņš vēl mēģināja šaut, taču revolverī vairs nebija patronu. Neiedomājamā ātrumā Bergmanis izrāva vēl trešo mauzeri un iztukšoja arī to. Kāda no lodēm ķēra vēderā vecāku sievieti. Bet tad arī „sarkanā ģenerāļa" spēki bija galā, un uzraugiem tikai atlika izsaukt sanitāro auto.

Tādi bija centrālie notikumi šais svarīgajās lielās ofensīvas dienās. Nemaz nerunājot par to, ka aiz režģiem nokļuva veselas grupas dažādu nelegālistu, izšķirīgais tomēr bija tas, ka no ierindas tika izsisti vairāku kaujas grupu galvenie vīri. Tas pagrīdi bija ruinējis un demoralizējis tik ļoti, ka arī par spīti Latsekcijas pūlēm tā vairs nekā nespēja atkopties.

Kam pašiem maz, tie domā arī par citiem

Ar gandarījumu jāatzīmē, ka palīdzības akcija atradusi dzirdīgas ausis tieši pašu tautiešu vidū. Saņemtas atsaucīgas vēstules gan no latviešiem citās zemēs, gan Vācijā, kas labprāt iespējamības robežās vēlētos iepriecināt tos, kam nākotne pašreiz šķiet mazāk gaiša.

Aizkustina Anglijā dzīvojošo tautiešu labā griba. Kāda tautiete, kas virtuvē mazgā traukus, pelnot 2 mārc. nedēļā, lūdz grūtdieņu adreses, lai nosūtītu viņiem kādu sainīti svētku priekam. Vēstule rakstīta gaišos, sirsnīgos vārdos. Lai tautiete neļaunojas, ka netiek izpildīta viņas vēlēšanās nerunāt par to presē, bet sirds neļauj noklusēt šo gadījumu, kur izpaužas tik liela tautas kopības sajūta. Kāda cita tautiete Anglijā izsaka vēlēšanos palīdzēt kādam no vientuļajiem vecajiem cilvēkiem un cītīgi krāj šim nolūkam artavas. Vēl kāda lielāka ģimene Anglijā, kuŗai tikai viens pelnītājs, saviem 4 un 5½ gadu vecajiem mīluļiem atrauj vienu otru svētku balvu, lai papildinātu „kāda pieticīgāka Ziemsvētku vecīša maisu". Vesela tautiešu kopa Anglijā nolēmusi nosūtīt svētku veltes bijušo kaŗavīru ģimenēm angļu joslā, lai iepriecinātu to mazuļu sirsniņas, kam vairs nav tētiņa gādīgās rokas.

Palīdzības akcija

Ļoti simpatisku stāju parāda neliela saujiņa latviešu Arolsenā, kas vēlas ierosināt individuālu palīdzību trūkumā nonākušajiem tautiešiem. Viņi izsaka domu, ka preses uzdevums ir apellēt biežāk pie tautiešu līdzjūtības, kā tālās zemēs, tā šeit pat Vācijā, pamudinot sniegt palīdzīgu roku tiem tautas locekļiem, kas slimības vai vecuma dēļ nonākuši bezizejas stāvoklī.

*

Ģimenes bez apgādnieka, veci laudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams iekļauties nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palicējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sīrsnīgas vēstules veidā (uz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtīt Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (14a). Nepieciešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsauksmes, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņemtos šādiem grūtdieņiem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus".

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atsevišķi un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām, un lūdzējiem jānogaida atbildes no turienes.

General Federation of Womens Clubs Headquarters, Vašingtonā, ASV: Lilija Strigele, Jānis Dinga — Sengvardenā, Pēteris Bebris—Špakenbergā, O. Jurkovskis — Ludvigsburgā, E. Laiviņš, Z. Vitenšteins — Švābu Gmindē, E. Lakstiņš — Eitīnā, E. Vosekalns, E. Mētra — Rotveilā, E. Mežotnis—Lībekā, A. Sudrabiņa — Traunšteinā, L. Salms — Emdenē, Ieva Vārne — Memingenā, E. Andersons — Augsburgā, E. S. — Algojā.

Sieviešu apvienībai Houston, Teksasā, ASV: O. Junde (Jūsu vēstule pārtulkota un nosūtīta Amerikāņu sieviešu apvienībai, kas jau palīdzējusi kādam tautietim ar streptomicīnu. Cerams, ka arī Jūsu lietā varēsim ieinteresēt), A. P.—slimnīcā.

Minot, Ziemeļdakotā, ASV: A. M-s — Mēzenē, Velta Brigita — Holzenā, Jānītis un māsiņa Līvija.

Boulder Creek, Kalifornijā, ASV: A. H. Švarcbachi — Dilingenā, Katrīne Kalnavīrs — Lībekā, māsas Tālbergas — Memingenā, R. Madernieks, Katrīne Rastiņš (pēc māc. Feddera lūg.), A. Kopmanis, E. Balode—Vēnenē, Markvards — Šv. Gmindē, Arons — Kleinkecā, J. Liepiņš — Dilingenā.

Dunwoody, Džordžijā, ASV: I. G. P. Lībekā.

Asheville, Ziemeļkarolainā, ASV: Heka un K. E. — Neištatē.

Catavissa, Pensilvānijā, ASV: Fr. Ed., Jānis Krauze — Špakenbergā, Paulīne Brastiņa — Eitīnā.

Latviešiem Anglijā: Jānis Krūmiņš — Eslingenā, Alvīne Neimanis, P. B. — Neištatē, M. M. — Čerčila nometnē, O. K. Vitiņi, A. Folkmane, El. Šins.

Latviešiem Arolsenā (H. Upenieka ierosinājums): P. Lakstīgala, A. Vecvagara, A. Leja, Fr. Lasmanis, Z. Subača.

Annai Gestachtā — iesūtiet no jauna.

Vilim Grāvītim — lūgumu nosūtām pēc piederības. Iespējams, ka drīzumā saņemsit mazu sūtījumu.

Uldim T. Memingenā — kāda tautiete Anglijā Jūs apsveiks svētkos.

Latviešu invalīda darbs vācu lauksaimniecībā

1946. g. sākumā daļu no gūsta Beļģijā atbrīvoto bij. latviešu kaŗavīru nosūtīja uz nemīlīgo, auksto jūras vēju appūsto Grosenbrodes nometni. Te vientulībā neseno cīņu varoņi pavadīja dienas un mēnešus. Pagātnes atmiņas jaucās ar tumšo, nezināmo nākotni. Invalīds R. šādu dzīvi nevarēja paciest. Jau agrā bērnībā viņš bija sācis strādāt zemes darbus un ar zemi bija saaudzis garīgi un miesīgi. R. sāka apjautāties pēc darba pie apkārtējiem zemniekiem. Darba, protams, bija daudz un visiem, taču burti DP radīja vācu zemnieku neuzticību. Bet R. nezaudēja pacietību, līdz sameklēja saimnieku, kas bija ar mieru pieņemt viņu darbā. Jau trīs gadi pagājuši, kopš latvietis rīkojas priekšzīmīgā Austrumholšteinas novada saimniecībā. Gados vecais saimnieks jauno latvieti iecienījis un viņa rīcībā un pārziņā ar mieru nodot visu. Uz viņu acis metusi arī saimnieka vienīgā meita. „Par šo lietu varu teikt tikai to, ka viņa ir saimniekmeita un es viņas tēva puisis," saka R. „Nākotni zīlēt šobrīd grūti. Ja arī iepreecēšos vācu dzimtā, tad gan tikai tad, ja izredzes atgriezties dzimtenē paliks pavisam vājas..." **Ēriks Miesnieks**

1949. g. 3. decembrī.

PA

Princeses

I.

...trejdeviņiem kalniem, aiz trej...iem mežiem kādā skaistā zemē ...bērni bija princi un princeses. ...kad šī zeme vēl bija ļaužu ...tikai zvēru izstaigāta un put...mīdota, atjāja četri ķēniņdēli, ...sev pilis un ierīkoja novadus. ...daudz simtu gadu, četri ķē...dēji bija miruši, bet visi ...tai zemē bija viņu pēcnācēji. ...viņi staigāja staltiem soļiem ...viņu mati vilņojās tā, ka tūlīt. ...redzēt — tiem piestāvētu ķē...kroņi. Kroņu gan nevie...bija, viri nēsāja cauņu cepu...un meitenes zīlēm izšūtus ...Bet visi valkāja baltus ...košiem rakstiem izrakstītus, ...bija redzams viņu augstais dzi...lai gan tie visi bija zemes

...un sējēja darbs ir ķēniņa ..., tā teica zemes gudrie un zin..., jo vagu dzīt bija pirmais, ...zemē darīja četri ķēniņdēli. ...lielu gabalu katrs no sauļes līdz ...ar vagu apjoza, tik liels no...viņam palika. Un ķēniņi ir ...ka viņu pēcniekiem tāpat ...arājiem, lai tie laimīgi dzimtā ...dzīvotu."

Katrs nams tajā zemē bija pils, jo ...par pilīm ir pasakas un teikas, ...par katru sētu, katru ēku, pat ...katru akmeni kambaru pamatos ...daudz pasaku. Pasakas stāstīja ...par pūķiem, kas nesa klētīs svē..., gan par zelta putniem, kas bija ...laikos dziedājuši spāru galos ...galļo Māru, kas bija samalusi bā...rita mālī un pametusi savu zī...aktatu maltuvē, par Dievu, ka ...vidū gaŗāmiedams pieskārās gu...ķiem, tā kā tie atmodušies jutā ...un stipri, gan arī par velniem ...ņā baidīja rijniekus, par veļiem ...pirti bija klāti cienasta galdi ...par seniem ķēniņdēliem, kas n...pagalmiem bija aizjājuši saule ...meklēt. Tās un daudzas dau...citas pasakas veci ļaudis glabā ...stacerējās un stāstīja bērniem ...vakaros. Bet kam nebij ...vai vecmāmiņas, tie, la ...tausoties, varēja dzirdēt pasaka ...dziesmā aiz krāsns, veco si ...pulkstenju tikšķēšanā vai pelē ...tumsā pie savām saruna ...

Tā bija laimīga zeme un tur dz ...princese Gundega kopā ar ...princiem un princesītēm.

Bet reiz pie zemes austrumu rob ...atnāca sarkanais velns ar trijā ...galvām, apmetās liela purva salā ...stāja, lai viņu pieņemot par val ...Viņš prasīja, lai dod vī ...kara pulkiem un raktuvēm, b ...un zēnus viņa ganāmpu ...ganīšanai. Viņš bija salaupī ...zemēs daudz govju, zirgu, br ...un ņitu, kas izkāmējuši klīda ...austrumu klajumiem, ko sarkan ...bija izbradājis, bet pats va ...nezināja tiem ne gala ne malas.

„Nē, mums tāda valdnieka nevaj ...jau paši visi esam ķēniņu d ...tāpēc mums pienākas brīvi ...Sarkano velnu mēs par va ...Viņa nepieņemsim un savus prin ...princesītes viņam neatdosim," ...Un visiem jauni ...bija jāiet ar sarkano ve ...Bet trejgalvainais nebija ...Ar elpu vien viņš va ...nopūst visus mežus trīs jūdzes ...ar spļāvienu vien viņš va ...stipri, gan arī par velniem ...baidīja rijniekus, par veļiem ...bija klāti cienasta galdi ...seniem ķēniņdēliem, kas n ...pagalmiem bija aizjājuši saule ...Tās un daudzas dau ...pasakas veci ļaudis glabā ...stacerējās un stāstīja bērniem ...vakaros. Bet kam nebij ...vai vecmāmiņas, tie, la ...tausoties, varēja dzirdēt pasaka ...dziesmā aiz krāsns, veco si ...pulkstenju tikšķēšanā vai pelē ...tumsā pie savām saruna ...

Tā bija laimīga zeme un tur dz ...princese Gundega kopā ar ...princiem un princesītēm.

Bet reiz pie zemes austrumu rob ...atnāca sarkanais velns ar trijā ...galvām, apmetās liela purva salā ...stāja, lai viņu pieņemot par val ...Viņš prasīja, lai dod vī ...kara pulkiem un raktuvēm, b ...un zēnus viņa ganāmpu ...ganīšanai. Viņš bija salaupī ...zemēs daudz govju, zirgu, br ...un ņitu, kas izkāmējuši klīda ...austrumu klajumiem, ko sarkan ...velns bija izbradājis, bet pats va ...nezināja tiem ne gala ne malas.

„Nē, mums tāda valdnieka nevaj ...mēs jau paši visi esam ķēniņu d ...muma, tāpēc mums pienākas brīvi ...būt. Sarkano velnu mēs par va ...nieku nepieņemsim un savus prin ...un princesītes viņam neatdosim," ...sprieda gudrie. Un visiem jauni ...viriem bija jāiet ar sarkano ve ...karot. Bet trejgalvainais nebija ...uzveicams. Ar elpu vien viņš va ...ja nopūst visus mežus trīs jūdzes ...lu, ar spļāvienu vien viņš va ...iesist zemē dobi prāvam ezeram. ...dzelzi viņš nebija nokaujams, tā ...zobens no viņa kakla atleca ...Ievainot viņu varēja tikai ar sidr ...lodi, kas izlieta Jāņu naktī. Vīr ...sākumā nezināja, tie uzbruka ...trejgalvainim baros un pa vien ...bet nenieka viņam nepadarīja. ...viņš neiepūta purvā ar elpas pūti ...vien, cik nenogāza no zirgiem ...škaudienu! Bet kas palika dzīvi ...viņš aizdzina projām uz austr ...klajumiem.

Tad viri iemanījās velnam pi ...slepeni un uzbrukt ar pareiziem i ...ņiem: cirta ar zobeniem, kam asr ...pārvilkts plānu ādas aplēviti, šāv ...sidraba lodēm. Bet ko nadarīs

Tautas dziesma

Nedomāju, necerēju
Šai vietā gavilēt,
Vai vējiņš man' atpūta
Vai ūdeņi atlīgoja?
Gana skaista šī zemīte,
Gana dziļi ezeriņi
Ir tad vēl nemīlēja
Kā dzimtā vietiņā.
Tumsiņā es satumsu
Svešu lauku galiņā;
Paņēmos bites spārnus
Ielaidos sētiņā.

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Princeses Gundegas pasakas

I.

VELTA KALUPE

Aiz trejdeviņiem kalniem, aiz trejdeviņiem mežiem kādā skaistā zemē visi bērni bija prinči un princeses. Reiz kad šī zeme vēl bija ļaužu tukša, tikai zvēru izstaigāta un putnu pārlidota, atjāja četri ķēniņdēli, uzcēla sev pilis un ierīkoja novadus. Pagāja daudz simtu gadu, četri ķēniņi jau sen bija miruši, bet visi ļaudis šai zemē bija viņu pēcnācēji. Tādēļ viņi staigāja staltiem soļiem un viņu mati viļņojās tā, ka tūlīt varēja redzēt — tiem piestāvētu ķēniņu zelta kroņi. Kroņu gan nevienam nebija, vīri nēsāja cauņu cepures, sievas un meitenes zīlēm izšūtus vainagus. Bet visi valkāja baltus tērpus, košiem rakstiem izrakstītus, un tā bija redzams viņu augstais dzimums, lai gan tie visi bija zemes arāji.

„Arāja un sējēja darbs ir ķēniņa darbs", tā teica zemes gudrie un zintinieki, „jo vagu dzīt bija pirmais, ko šai zemē darīja četri ķēniņdēli. Cik lielu gabalu katrs no saules līdz saulei ar vagu apjoza, tik liels novads viņam palika. Un ķēniņi ir noteikuši, ka viņu pēcniekiem tāpat jābūt arājiem, lai tie laimīgi dzimtā zemē dzīvotu."

Katrs nams tajā zemē bija pils, jo tikai par pilīm ir pasakas un teikas, bet te par katru sētu, katru ēku, pat par katru akmeni kambaru pamatos bija daudz pasaku. Pasakas stāstīja gan par pūķiem, kas nesa klētīs svētību, gan par zelta putniem, kas bija senos laikos dziedājuši spāru galos, par mīļo Māru, kas bija samalusi bārenei rīta māli un pametusi savu zīda lakatu maltuvē, par Dievu, kas dienvidū garāmiedams pieskārās gulētājiem, tā kā tie atmodušies jutās jauni un stipri, gan arī par velniem, kas rijā baidīja rijniekus, par velniem, kam pirtī bija klāti cienasta galdi, un par seniem ķēniņdēliem, kas no šiem pagalmiem bija aizjājuši saules koka meklēt. Tās un daudzas daudzas citas pasakas veci ļaudis glabāja un atcerējās un stāstīja bērniem ziemas vakaros. Bet kam nebija vectēva vai vecmāmiņas, tie, labi ieklausoties, varēja dzirdēt pasakas dārzeņu dziesmā aiz krāsns, veco sienas pulksteņu tikšķēšanā vai pelēm nakts tumsā pie savām alām sarunājoties.

Tā bija laimīga zeme un tur dzīvoja princese Gundega kopā ar citiem princiem un princesītēm.

Bet reiz pie zemes austrumu robežām atnāca sarkanais velns ar trijām galvām, apmetās liela purva salā un uzstāja, lai viņu pieņemot par valdnieku. Viņš prasīja, lai dod vīrus viņa kara pulkiem un raktuvēm, bet meitenes un zēnus viņa ganāmpulku ganīšanai. Viņš bija salaupījis citās zemēs daudz govju, zirgu, briežu un aitu, kas izkāmējuši klīda pa austrumu klajumiem, ko sarkanais velns bija izbradājis, bet pats vairs nezināja tiem ne gala ne malas.

„Nē, mums tāda valdnieka nevajag, mēs jau paši visi esam ķēniņu dzimuma, tāpēc mums pienākas briviem būt. Sarkano velnu mēs par valdnieku nepieņemsim un savus princus un princesītes viņam neatdosim," tā sprieda gudrie. Un visiem jauniem vīriem bija jāiet ar sarkano velnu karot. Bet trejgalvainais nebija lēti uzveicams. Ar elpu vien viņš varēja nopūst visus mežus trīs jūdzes tālu, ar spļāvienu vien viņš varēja iesist zemē dobi prāvam ezeram. Ar dzelzi viņš nebija nokaujams, tādēļ zobens no viņa kakla atleca nost. Ievainot viņu varēja tikai ar sidraba lodi, kas izlieta Jāņu naktī. Vīri to sākumā nezināja, tie uzbruka gan trejgalvainim baros un pa vienam, bet nenieka viņam nepadarīja. Cik viņš neiepūta purvā ar elpas pūtienu vien, cik nenogāza no zirgiem ar šķaudienu! Bet kas palika dzīvi, tos viņš aizdzina projām uz austrumu klajumiem.

Tad vīri iemanījās velnam pielīst slepeni un uzbrukt ar pareiziem ieročiem: cirta ar zobeniem, kam asmens pārvilkts plānu ādas plēvīti, šāva ar sidraba lodēm. Bet ko padarīsi, ja velnam trīs galvas? Ja lodi neizdevās izšaut ar reizi cauri visām trim, velns nekrita. Ja nenocirta ar zobenu visas trīs galvas reizē, bet tikai vienu — tās vietā atauga trīs citas. Reiz vienam viram izdevās nocirst divas un trešo aizcirst līdz pusei. Tad velns gan sagriļojās un iegrima purvā līdz ceļiem. Bet ar to pašu viram zobens salūza, kamēr nu sameklēja otru, galvas bija atkal ataugušas. Bet velns tikai spļāva zilas uguns, dzina projām gūstā saņemtos vīrus un prasīja, lai viņam dod un dod gan govis, gan zirgus, gan labību, gan bērnus par ganiem, gan meitenes par malējām, gan puišus par raktuvju vergiem.

Arī princeses Gundegas tēvs aizgāja karot ar sarkano velnu. Viņš nepārnāca vairs. Arī viņu aizdzina projām važās sakaltu.

Velna vēstneši staigāja pa sētām un prasīja atdot bērnus.

Tad princeses Gundegas māte, tāpat kā daudzas citas mātes, nolēma pamest visu un glābt savus bērnus. Viņas sabēga ar mazajiem princiem un princesēm kuģī, lai brauktu uz citu zemi.

Trejgalvainais velns ienāca zemē un gāja pats laupīt pa novadiem. Gan Daugava iešņācās un mēģināja tecēt pret straumi, lai velnam aizpludinātu ceļu, bet viņš visus ūdeņus pārbrida. Gan jūra uzsūtīja necaurredzamu miglu, bet velns to aizpūta.

Tad, lai dārgumi nekristu velnam rokās, nogrima skanēdamas zemē visas pilis, visas sidraba birzis, visi zelta kalni. Pilskalni palika tukši un klusi, un tikai zinātājs, pie kalna sāna piespiedies, varēja kādreiz dziļi kalnā saklausīt spēlējam un dziedam; tikai labs redzētājs pār ezeru braukdams, varēja reizēm gaisā dienvidū saskatīt dzelmē iespīdamies sidraba bērzu lapas.

Veļu māte staigāja naktīs apkārt, savu tautu glābdama. Daudzus pilssargus viņa pārvērta akmeņos, lai velns tos neieraudzītu un nepaņemtu. Viņa noteica, cik gadus katram par akmeni jābūt — citam desmit, citam divdesmit, citam simtu. Citiem viņa pašķīra ceļu uz jūras krastu, kur daudzi sakāpa kuģos.

Tā velns neieguva daudz laupījuma. Palicējus gan viņš spidzināja un tincināja, lai pasaka, kur palikuši visi ķēniņdēlu dārgumi, bet ļaudis jau nezināja paši, kurā kalnā tie iegrimuši. Tā velns nekā neuzzināja un viņam bija jāapmierinās ar to, ka viņš ļaudis dzina darbā, diena vai nakts, ziema vai vasara.

VAI JŪS ZINĀT?

Piezīmes par jaunatnei domāto grāmatu D. F. Veinanda Ruamanu

Vai jūs ko zināt par to laiku, kad zeme pret sauli bija sagriezusies citādi kā tagad? Vai jūs ko zināt par to laiku, kad zeme pēc tam atkal atkrita vecās sliedēs un sāka atkal skriet ap sauli kā tagad? Vai zināt, kā izkāpa kalni no jūrām un cēlās Alpi? Vai zināt, ka Eiropā, ko mēs tagad atstājam, reiz dzīvoja pavisam citas krāsas ļaudis? Vai zināt, kā dzīvoja cilvēks, kad nebija ne pilsētu, ne lauku māju, ne ceļu? Kad vēl nemaz nebija atskrējusi uz Eiropu mazā bezdelīga? Kad ieradās Eiropā viņas pirmtauta, no kuras mēs esam cēlušies? Jums nav ne jausmas par to tautu, kas apdzīvoja Eiropu pirms šīs pirmtautas. Bet šai tautai tomēr bija savas mītnes un savas sadzīves formas, lai gan viņa nemaz nepazina valsts formas.

Jā, tas bija ļoti sen atpakaļ, jau sen, sen pirms mazās, senās Grieķijas un milzīgās Romas imperijas. Tas bija vēl pirms tam, kad Ēģiptē cēla piramīdas un Babilonā raka kanālus zemes apūdeņošanai. Kā tagad mēs nezinām īsti, vai uz Marsa cilvēki dzīvo vai nedzīvo, kā vispār visai maz ko zinām par zvaigznēm, kas mirdz rudens naktīs pār mums, tā to laiku cilvēkam, nerunājot par Ameriku, Austrāliju, Jaunzēlandi, nebija nekāda ieskata par mūsu Eiropu, kurā viņš dzīvoja. Tad bija vēl Eiropā daudz nezināmu zemju un neizmērojamu tālumu. Tad visa zeme bija pilna vēl brīnumu, un pati pasaule ar zvaigžņainu debesu loku rudens naktīs vērās vaļā kā mīkla, kā noslēpums.

Kāds tad izskatījās cilvēks, kādās mītnēs viņš dzīvoja, kā strādāja, kā izjuta šo mīklu pilno pasauli, kā pārdzīvoja mīlu, nāvi, draudzību, par to stāsta kāda grāmata, ko jūs neatradīsit ne Amerikā, ne Austrālijā, ne Anglijā, ne Francijā, pat ne Vācijā. Bet Latvijā reiz šī grāmata bija. Tas bij toreiz, kad vēl pirms pirmā pasaules kara latviešiem Rigā bija sava — ne krievu, ne vācu, — bet latviešu zinātņu Akadēmija, gan ar citu nosaukumu. Tā atradās Merķeļa ielā, un uz tās fasādes bija uzgleznota lēcoša saule, kuru apsveic divi jauni, skaisti cilvēki: zēns, kas drīz vien būs liels puisis, un meitene, kas drīz taps jaunava. To bija gleznojis Jānis Rozentāls. Bet aiz šīs sienas grāmatu plauktiem pārpilnā krēslainā istabā sēdēja Krišjānis Barons, Milenbachs, un toreiz vēl pavisam jauns sirmais profesors Endzelīns, latviešu gramatikas tēvs. Tur vēlāk pabāza galvu arī Brencēns, kas gatavojās „taisīt" bildes „Mērnieku laikiem"., tās jūs esat jau redzējuši. Tur, tai latviešu Akadēmijā, bija arī „Derīgu grāmatu nodaļa", kas izdeva tās visulabākās grāmatas. Nu, piemēram, pašus „Mērnieku laikus" ar bildēm. Šī Derīgu grāmatu nodaļa laida tautā arī grāmatu jaunatnei.

Tā bija traka lieta, ka par šo grāmatu runāja viss mūsu Jaunpiebalgas pagāsts, bet lai kā es meklēju viņu, būdams toreiz 11 gadus vecs, nekādi nevarēju dabūt to rokā. Grāmata ceļoja no mājas uz māju, bet kā šo nokļersi? Tikko viņa ir vienā mājā, tā tiek izlasīta un nodota tālāk, un kamēr tu skrej uz otro māju, tā jau ir trešā mājā. Tomēr grāmata beidzot ir manā rokā. Es pašķiru to, — ir arī bildes! Nu es to pasitu zem svārkeļiem un diedzu prom, ka tik kāds lielais to man vēl neatprasa. Es viss degu no ziņkāres, bet pat ceļā es grāmatu neņemu no azotes ārā, saķ' — var kādam iekāroties, vai arājam, kas pūtina zirgus, vai ganu puikam, kas kaujas ar garlaicību.

Kas tad bija šī noslēpumainā, traki interesantā grāmata, par ko runāja jauni zēni tāpat kā lielie cilvēki par „Mērnieku laikiem"? Šī grāmata bija „Rulamans", kuru aprija acīm ikviens zēns vai meitene, lai tikai izlasītu. Nē, tai nebij nekādu raibu piedzīvojumu, bet tas bija stāsts, pret kuru pat „Robinsons Krūziņš", ko jau biju lasījis, likās kā mēness pret sauli. Nē, nē, Robinsonā Krūziņā nebija ne baltā vilka, ne bezdelīgas, kas tikko atlaidusies, ne ceļojuma uz ezeru, ne aimatu, ne kalatu, ne vecās Parras, ne nodaļas par triju jauniešu siržu draudzību, ne Rulamana skumjo, bet skaisto atmiņu, ne par dūmiem aiz lielā kalna, kur atnākusi sveša tauta, bet par ko traki gribētos zināt. Tas viss bija tik Rulamanā, nekur citur, tikai Rulamanā.

Rulamans kā toreiz tā tagad ir skaistākā jaunatnes grāmata, kurai nav vēl līdz šim līdzīgas grāmatas pasaules literātūrā. Šī grāmata nu atkal reiz pēc daudziem gadiem parādīsies dienas gaismā, un lai gan vēlu, tomēr labi, ka nu vienreiz būs grāmata, ko ikviens no vecākiem var nopirkt saviem jauniešiem no 8—17 g. vecumā, nebaidoties, ka viņā būs kas neglits. Bet arī lielie, pieaugušie cilvēki, kam patik atvērt grāmatu, to lasīs ar prieku un aizrautību, aizmirstot šo rēgaino, spokaino dzīvi, kas ir aiz mums, ap mums, un vēl varbūt priekšā mums. Tā ir skaista, sena un mūžam tomēr mīla dabas bērnu pasaule, kas izliekas kā sapnis pret tagadējo mašīnēriju.

Jonāss Miesnieks.

Tautas dziesma

Nedomāju, necerēju
Šai vietā gavilēt.
Vai vējiņš man' atpūta
Vai ūdeņi atlīgoja?
Gana skaista šī zemīte,
Gana dziļi ezeriņi
Ir tad vēl nemīlēja
Kā dzimtā vietiņā.
Tumsiņā es satumsu
Svešu lauku galiņā;
Paņēmos bites spārnus
Ielaidos sētiņā.

Draugs draugam

Šo dzejoli Vilis Cedriņš uzrakstīja kādā manā dzimumdienā. Viņš bija uzlicis to man aizmigušam uz krūtīm. Jānis Grīns, dzejoli izlasījis, ļoti priecājās, sevišķi uzsvērdams tā trīsbalsienu atskaņas. Cedriņa dzeju grāmatās tas līdz šim nav parādījies. Dzejolis uzrakstīts 1943. g. 2. martā.

Vilis Cedriņš

Dzimtenes ainava

Jānim Kalmītem

Sit Gaujā linis šļakatu
Pie māla klints ap Kauguriem,
Lauks rudzu zelta lakatu
Ir pārmetis pār pauguriem.
Se priežu mežī izmainās
Ar kuplu druvu zemīti.
Viz liču pļavas vizmainās
Un luksti ļaužu nemīti.
No laidara uz dābolu
Gans govis izdzen attālā.
Plūc skuķe pirmo ābolu
Un aizskrien pļavā patālā.
Ap liepu kalnu zaļgumu
Redz sauli — spožu guldeni.
Karsts. Pļāvējam dod valgumu
Trauks pavēni ar kulteni.
Klau, pērkons tālu ducina,
Un rudzus pļaut jau plenākas;
Tēvs bažīgs daļģi bruclina:
Dievs sargi! Graudi lenākas!

Dzejolis radies tā: vasarās Vilis Cedriņš ciemojās arī Valmierā pie savas sievas radiem. Un tad abi mēdza dažkārt atstaigāt līdz manīm Kauguru pagastā — līdz Līču mājām pie Gaujas (ap 7 klm no Valmieras). Viņš mēdza ierasties pavisam klusām, dienas vidos, tā kā viņu nemaz nepamaniju. Reiz biju pat jau ilgu laiku gleznojis Gaujas malā, un Vilis visu bija klusām noskatījies. Pēc tam mēs kopā zvejojām līņus un karūsas Gaujas attekās un pašā Gaujā, bet naktis pārgulējām uz klētiņas augšas sienā vai āboliņā.

*

Man jāstāsta, kaut ļoti maz, par kādu dzīvi, kurai dzīvoju līdzi un kura šobrīd atkal atnākusi šeit trimdas mājās, tik pat, tieša, kā toreiz dzīvota. Man tas ir jāizdara kā uzlikts pienākums, jo, kas zina, vai vēlāk vairs to pasnēju.

Viļa Cedriņa vairs nav dzīvajo vidū, viņš ir pievienojies tam diezgan prāvajam latviešu mākslinieku pulkam, kas tik spēji kā raķetes uzliesmo, pagūst veikt lielus darbus, kuru nozīme sniedzas daudzu paaudžu mūžos, un tad paši aizlido, bet „viņu lieluma vēdas, līdz kurām cilvēks tikai retos brīžos var pacelties, apžilbina mūs aizvien."

Tas bija ap 1930. gadu sākumu, kad Vilis Cedriņš, beidzis Valmierā ģimnaziju, pārnāca uz Rigu vai nu studēt vai rakstīt dzejas, vai, pavisam vienkārši, lai būtu kopā ar tiem, kuri toreiz kā tādi puiši salasījās, lai vispirms mācītos un pēc tam celtu un radītu latviešu kultūru! Tā bija mūsu zemes un valsts visjaunākā audze. Viņa bija ganījusi cūkas tēvu mājā tirumos un norās. Un tad tā gāja mūsu pašu Izglītības ministrijas raditās pamatskolās, kuŗās jau strādāja mūsu skolotāju institūtu absolvējušie skolotāji. Viņa gāja ģimnazijās, kuŗās mācīja daži labs jau mūsu pašu Latvijas universitāti beigušais. Viņa bija pavisam tīra Latvijas zemes un valsts izaudzēta paaudze un kā tāda arī gribēja — un nemaz citādi nevarēja un nedrikstēja — dzejot, rakstīt, gleznot... Šai un tikai šai paaudzei bija jāatrod un jāparāda, ja ne vēl jāpacel, tautas glabātās mūsu augsti jēb pilnkultūras noslēpuma atslēgas.

Bija 1932. vai 33. gads, kad Mākslas akadēmijas audzēkņu darbu izstādē atnāca Vilis Cedriņš ar kādu jaunu dzejnieci, ko biju redzējis kādā jauno rakstnieku vakarā. Kad Cedriņš taisījās pirkt iecejas biļetes (toreiz biju izstādes kasieris), teicu, ka dzejniekiem tādas nav jāpērk, — biju dzirdējis, ka Cedriņš esot viens no mūsu topošiem jauniem dzejniekiem — latviski visdziļākais. Tā tapām pazīstami un vēlāk draugi. Arī mūsu tēvi bija no vienas puses un abi bija namdari. Kad es vēlāk redzēju Viļa tēvu, viņa ārējais tēls un arī iekšējais es bija tāds, kāds man vienādi acu priekšā rādās latvietis jau no mūsu latviešu dzīves sākumiem. Mūs ar Cedriņu vienoja pelēki zilā Ziemeļvidzeme un Burtnieka ezers, noslēpumains, savādi skaists un reizē bargs, bet neatvairāms kā liktenis. Viļa Cedriņa latviskums ir tik īsts tādēļ, ka viņš tik stipri bija piekēries pelēkajiem Ziemeļvidzemes lielceļiem, tīrumiem un purvājiem, norām un ciņiem, tēva celtiem pļavu siena šķūnīšiem un tik raksturīgajām latviešu egles koka mājām.

Bet mēs tapām arī draugi, kā top draugi vienā sardzē stāvētāji, vienas ciņas un viena uzdevuma veicēji: mums, lūk, bija jāatrod šīs mūsu tautas glabātās, bet vēl neatklātās mūsu pašu kultūras noslēpuma atslēgas.

Jā, mēs meklējām un arī atradām mūsu pašu jauno ticību...

*

Ritēja dienas un gadi, cerību, darba un prieka pilni. Dažreiz arī visādu likstu, jo, lūk, par maizes klaipa biezumu daudz nedomājām. Šīs likstas bija arī tad, ja vajadzēja nākt kādā saskarsmē ar negausīga materiālisma pilniem cilvēkiem (trimdā gandrīz tikai ar tādiem vien iznācis kopā būt). Tā bija tāda savāda, pavisam mūsu pašu dzīve. Skaista. Ziemas — tās pagāja Rigā, drudžainā darbā un dzīvē ar tiem, kas bija piekērušies šim lielajam uzdevumam. Vasaras — pie Gaujas un Burtnieka pļaujot sienu, zivis ķerot, rakstot un gleznojot, strādājot tirumā (kā Vilim, tā man bija jāpalīdz brālim), plavās un norās — saulē nobrūnējušiem, izslāpušiem avotā dzerot (vēl vienu reizi vien padzerties avotiņā otrā pusē upītei tēva mājas tirumu robežās!) Tā piesucāmies tās dīvaini reibinošās, spēcīgās mūsu zemes sulas, no kuŗas vēl šodien esmu reibis un kuŗas dēļ varu dzīvot. Vai gan kas labāks, skaistāks, lielāks un svētāks varēja būt? Zināji toreiz kādēļ esi, kādēļ dzīvo; biji pieņēmis un atzinis šo dzīvi, savā jaunajā ticībā laimīgs būdams...

Tad notika katastrofa.

Pienāca dienas, kad bija jāatstāj Latvija.

Ar Vili bijām kopā vienā darba vietā līdz pat beigām. Pienāca dienas, kad bija jāatstāj Latvija. Ar prātu jau to izdarīt novarējām. Viss tas notika pavisam neapzinīgi, kad kādu dienu kuģis vai kāda lidmašīna aizveda no Latvijas.

Vilis Cedriņš ar savu vecāko dēlu palika Kurzemē. Viņš palika līdz pat pēdējai dienai, jo citādi viņš nevarēja, jo nevarēja taču paņemt līdz latviešu zemi. Tādēļ Vilis Cedriņš piepildīja savu sūtību līdz galam, pats apliecinādams to vēl 1945. g. 4. maijā Ventspilī šais rindās:

„Nem tēvzeme mani, es kareivis tavs:
Mēs mirsim, tu dzīvosi mūžam!"

Jānis Kalmīte

Kārlis Dzelzītis

Kristus un meklētājs

Bija vakars. Zvaigznes iedegās tālumā un zila krēsla tinās ap Morijas kalnu.

Kristus sēdēja uz akmens pie pilsētas vārtiem un ar spieķi rakstīja smiltīs. Viņa mācekļi bija iegājuši pilsētā sagādāt vakara azaidu.

Garām gāja celinieks, kas nāca no tālienes, jo viņa drēbes bija klātas putekļiem un soļi likās gurdi.

Pie pilsētas vārtiem celinieks apstājās un atspiedās uz sava ceļa spieķa. Viņa seja izdvesa skumjas.

Tad Kristus pacēla galvu un teica: „Nejeci, jo tev būs jāiziet."

Celinieks pārsteigts pagriezās pret Kristu:

„Kas esi tu tāds, ka vari atminēt manas domas?"

„Es esmu tas, kuru tu meklē," sacīja Kristus.

„Es meklēju patiesību. Visas zemes un pilsētas esmu izstaigājis. Manas kājas ir tapušas gurdas, acis tumšas, un mani mati kļuvuši sirmi, bet es neesmu vēl atradis meklēto."

„Laudis tevi sauc par gudro, bet tu esi maldījies, iedams tālus ceļus un vērsdams skatus uz ārējām lietām."

„Mācītāj, es redzu, tu zini daudzas lietas. Kas esi tu un kā man nokļūt pie tevis?"

„Es esmu milestība un ceļš uz dzīvību. Ej caur sevi un nāc pie manis," atbildēja Kristus.

KUR KAVĒJAS
Rulamans?
— jautā latviešu zēni un meitenes, kas no saviem tēviem un mātēm dzirdējuši nostāstus par bezbailīgo cīnītāju ar alu lāčiem, meža vēršiem un baltiem vilkiem. (596)

Spoku vilciens ved Mērbekas teātra 500. izrādi

Kā bija paredzēts, Mērbekas teātra iestudētā Arnolda Ridleja lugas Spoku vilciens pirmizrāde notika 24. novembrī Blombergā, un tagad aktieru saime jau devusies ceļā, vispirms iegriežoties tuvākajā kaimiņu nometnē Augustdorfā un pie latviešu darba vīriem Firsenē aiz Reinas.

Tālākā maršrutā vēl paredzēts apmeklēt Oldenburgu, Emdeni, Eitinu, Neištati, Lībeku, Ventorfu, Spākenbergu, Volterdingenu, ACCU nometni Hanoverā un eventuāli arī citas nometnes. Izbraukums pa angļu joslu ieilgs līdz decembra vidum, un sev. pieminām, ka viena no pēdējām šīs turnejas izrādēm iezīmēsies ar visai izteiksmīgu skaitli mērbekiešu gaitās — būs sasniegta 500. izrāde trimdā.

K. Ģērmanis — Tedijs, M. Zīlava — Džulija, M. Damroze — Pegija un K. Lagzdiņš — Dž. Sterlings.

H. Gobzine — Bornes jaunkundze un O. Parpickis — Čarlzs.

R. Mucenieks — Ričards un E. Siliņa — Elzija.

M. Zīlava — Džulija un K. Lagzdiņš — Dž. Sterlings.

K. Dzelde — spoku stacijas priekšnieks Hodžkiss.

V. Lapenieka uzņēmumi

Skolu dzīve Dānijā

Pēc skolu nometnes likvidēšanas Jonstrupē, Latviešu skolu valde Dānijā pūlējās panākt ģimnazijas un Ausekļa tautskolas pārcelšanu uz Kopenhagenu. Taču daļai jonstrupiešu bija jāpārceļas uz Tīstedi. Ar lielām grūtībām Skolu valdei izdevās saglabāt ģimnazijas tālāko pastāvēšanu. Skolotāju saime bija ar mieru strādāt pat bez algas, tad arī IRO deva piekrišanu pārcelt ģimnaziju uz Pragsbulvāra nometni, maksājot par visiem 10 skolotājiem vienu skolotāja algu — 350 kronas mēnesī. Ģimnazija savu darbību atjaunoja direktora V. Damberga vadībā.

Mācības atjaunoja arī Ausekļa tautskola Bonaparta vadībā. Skolotāji ir spiesti strādāt ar apvienotām klasēm. Arī tautskola saņem tagad algām tikai 350 kronas mēnesī. Abas skolas darbojas pārmaiņus tajās pašās telpās, pie kam tautskola priekšpusdienās, bet ģimnazija pēcpusdienās.

Arī Tīstedē darbosies 2., 3., 4. un 5. klase ar 10 bērniem. Skolas atklāšanas aktu ievadīja prāvests A. Grosbachs ar svētbrīdi. Apsveikumus nodeva arī nometnes dāņu komandants. (gr)

Latvijas vārdu sāk...

Šo dienu neaizmirstiet - saka ministrs Kalvels Austrālijas latviešiem

Ne novembra salnas vai pat sniega, bet saules pārpilna diena ar siltu vēju. Pats krāšņākais rožu ziedu laiks. Dzidri zilajās debesīs izzūd tālie kalnu silueti. — Tāda bija 18. novembra diena Austrālijas galvaspilsētā Kanberā. Šīs dienas vakarā šejienes latvieši pulcējās kopīgā Latvijas valstssvētku aktā. Sarīkojumā runāja Kanberas latviešu biedrības priekšnieks Jansons un skautu vad. Medenieks. Dziesmas skandināja sojliste M. Vitāne un patriotiskus dzejoļus deklamēja V. Lāne-Stuarde.

Ļoti svinīga 18. novembra atcere izvērtās lielajā latviešu centrā Melburnā. Māc. A. Buģis vadīja svētku dievkalpojumu, piedaloties solistam Dz. Veidem. Tautieši baznīcā saziedoja lielāku summu mūsu kara invalīdu atbalstam. Sekojošā aktā Melburnas latviešu biedrības priekšnieks prof. Dr. E. Dunsdorfs atgādināja 18. novembra lielo aicinājumu latviešiem. Koncertā piedalījās T. Ilsteres vadītais latviešu koris un solisti M. Langenfelde, L. Sapale, Ern. Maršaus, Ev. Maršaus un V. Ilsters.

Arī Sidnejas latvieši kuplā skaitā pulcējās Austrālijas latviešu labdarības biedrības rīkotajā svētku aktā tautiešu parastajā sanāksmju vietā — igauņu klubā. Jaunatbraucēju vidū bija arī vecie Austrālijas latvieši —biedrības priekšnieks inž. F. Brūvelis, Latvijas konsulāta sekretārs K. Nīcis uc. Piedalījās jaukts koris, tautisko deju grupa un Sidnejas latviešu vokālie mākslinieki.

Latviešu valstssvētku aktā ieradās arī Austrālijas imigrācijas ministrs A. Kalvels, kas tikko bija atgriezies Melburnā no gaŗāka izbrauciena. Uzrunādams svinību dalībniekus, ministrs pateica daudz sirsnīgu vārdu latviešiem un vispār baltiešiem, kuŗu zemes sedz dzelzs aizkars. „Šo dienu neaizmirstiet, sviniet to un atcerieties katru gadu!" — bija ministra Kalvela novēlējums mūsu tautiešiem.

Adelaides latviešu biedrības rīkotajā 18. novembŗa aktā runāja biedrības priekšnieka vietn. inž. Stelbovics. Koncertēja prof. R. Miķelsons, Irēne Pavlova un G. Krūma vadītais latviešu vīru koris.

18. novembrī Austrālijas latvieši atcerējās arī daudzās mazākajās pilsētās, izvietošanas centros, ģimeņu nometnēs, tāpat uz kuģiem, kas tajā laikā devās uz tālo kontinentu. Šajā dienā Austrālijas krastus bija tikko sasnieguši pieci tvaikoņi ar vairāk kā 6000 bijušajiem DP, to vidū vairākiem simtiem latviešu.

Uz tvaikoņa Gen. Hersey, kas ar 1300 Austrālijas braucējiem, to vidū 167 latviešiem, mūsu valstssvētku dienā atradās Indijas okeanā, tautieši sapulcējās svinīgā aktā, jauki rotātās kuģa virsnieku atpūtas telpās. Tālā ceļa braucējus uzrunāja prof. K. Abele un G. Nīmands. Pēc valsts himnas tautieši kopā ar kuģa vadību noklausījās brīvmākslinieces A. Zaķes koncerta priekšnesumus. Svinību norisi kuģa vadība uzņēma skaņu lentē. **Arn. Šmits**

Pieņemšana pie Latvijas konsula Toronto

400 Kanādas latviešu pulcējās 18. novembŗa svinīgajā dievkalpojumā Toronto, ko vadija mācītāji Lūsis un Skrodelis. Latviešus uzrunāja Latvijas goda konsuls Braisons (Bryson), pēc kuŗa runas tautiešu saime nodziedāja valsts himnu. 20. novembrī konsuls Braisons rīkoja pieņemšanu 100 latviešiem, ko ilustrētos rakstos atzīmēja arī Toronto lielākie laikraksti The Telegram un Daily Star. **Ed. Keišs.**

*

18. novembŗa rītā ev. luterāņu baznīcas Ov. Olafa kolledžas raidītājs Norsfildā noraidīja Latvijas proklamēšanas dienai veltīto svētku aktu, ko atklāja sirsnīgais latviešu draugs prof. Dr. H. Hongs. 24. novembrī Mineapolisas universitātes raidītājs sniedza plašu Latvijas neatkarības dienas programmu, ko bija noorganizējis populārais amerikāņu žurnālists Džordžs Grims.

R. Apenītis.

*

Kolorado Springsā dzīvojošo latviešu 18. novembŗa svētku sarīkojumā ieradās arī 17 amerikāņu viesi, to vidū senators Rojs Dēviss ar kundzi un būvuzņēmējs Vitloks, kas viens pats devis galvojumus gandrīz visiem pilsētas latviešiem. Svinībās piedalījās arī igauņu un lietuviešu pārstāvji. Sarīkojumā koncertēja pianiste V. Delle-Grāvīte, bet svētku runu teica V. Zēbauers. **V. Z.**

BRĀĻU TAUTAS ŽURNĀLA NOVĒLĒJUMS

Redakcijai piesūtīts Lietuviešu pasaules apvienības internais žurnāls Laisvoji Lietuva, kas savā 15. 11. burtnīcā veltījis sirsnīgu apsveikuma rakstu brāļu tautas latviešu neatkarības dienas gadījumā. Rakstā izteikta pārliecība Latvijas brīvai nākotnei, un tas beidzas vārdiem latviešu valodā: Lai dzīvo brīvā neatkarīgā Latvija!

Ar virsrakstu „Dievs, svētī Latviju" mūsu valstssvētkiem plašu rakstu veltīja arī galvenais lietuviešu laikraksts Vācijā Lietuvis.

DRAUDZĪGI VĀRDI ARĪ ČILES PRESĒ

Latvijas valsts gada svētkus atzīmēja arī vairāki Čiles laikraksti. Las Ultimas Noticias sniedz interviju ar Latviešu palīdzības biedrības Čilē priekšnieku Edgaru Laipenieku, ievietojot arī Laipenieka uzņēmumu. Laikrakstā atzīmēts latviešu tautas smagais liktenis okupāciju jūgā, īpaši pieminot 1941. gada deportācijas un 200.000 latviešu došanos prom no dzimtenes, krieviem otrreiz iebrūkot Latvijā.

Laikraksts savā rakstā, kas vispār ieturēts latviešiem ļoti simpatizējošā garā, beigās piebilst, ka Čilē pašreiz dzīvo 150 mūsu tautiešu, kas kārtīgi un apzinīgi strādā dažādus darbus. (b).

Jānis Rudzītis

Krišjānis Donelaitis un viņa Gada laiki

Lietuvas politiskā vēsture gan ar savu lepnumu, gan arī ar savām ciešanām līdz pat 20. gadsimta sākumam ievērojami atšķiras no Latvijas vēstures, tūpretim lietuvju literātūras vēsturē, vismaz tās sākuma posmos, vērojami vairāki līdzīgi momenti ar latviešu literātūras vēsturi. Par latviešu literātūras laicīgo rakstu sacerētāju un apgaismes gadsimta zīmīgāko reprezentantu kļūst Vecais Stenders, no kuŗa dzimšanas šogad paiet tieši 235 gadi. Bet tāpat šai gadā pagāja 235 gadi arī no kāda cita rakstnieka dzimšanas: Tai pašā 1714. gadā, kad dzimst Vecais Stenders, tagadējā Austrumprūsijā, netālu no Gumbinnes pilsētiņas, dzimst lietuvju rakstnieks Krišjānis Donelaitis, kas kļūst par lietuvju laicīgās literātūras nodibinātāju, un kas tāpat kā Stenders darbojas apgaismes gadsimta ideju ietekmē.

Vecais Stenders bija pārvācinājies flāms, kas gan pat savā kapa akmenī lika iekalt apliecinājumu, ka viņš ir latvis, taču ne vien pēc savām asinīm un izglītības, bet arī pēc savas mentālitātes nespēja būt latvietis. Viņš gan rakstīja latviešu valodā, bet bija un palika svešinieks. Turpretim Krišjānis Donelaitis bija dzimis lietuvietis, kas savas tautas dzīvi un dvēseli pazinis līdz pašiem dziļumiem. Donelaitis ir palicis lietuvis arī tad, kad viņa izglītība un sekošana sava laika idejām rautin rauj projām no lietuviskuma. Bet pats galvenais: Vecais Stenders bija izglītots cilvēks, kas tiri racionāli sacerēja savas ziņģu lustes, pasakas un stāstus, kam tagad vairs tikai vēsturiska, ne mākslas nozīme. Turpretim Krišjānis Donelaitis ir dzejnieks ar apskaužamu talantu, un viņa galvenais darbs — poēma Gada laiki kļūst ne vien par visas lietuvju literātūras lepnumu, bet tas jāvērtē arī kā viens no zīmīgākajiem literātūras darbiem, ko 18. gadsimts devis Eiropas literātūrai. Šai sakarā lai lauts atgādināt krievu akadēmiķa Aleksandrova vārdus, kas teikti 100 gadus pēc Donelaiša nāves: „Ja Donelaitis būtu savus darbus sacerējis kādā no kultūras tautu valodām, viņš būtu vispārpazīstams kā viens no pirmajiem lielo dzejnieku rindā."

Bet nu vēl par pašu Donelaiti. — Dzimis viņš brīvu, bet diezgan šauri dzīvojošu lietuvju ģimenē. Ar centību un apdāvinātību viņam tomēr izdodas iegūt augstāko izglītību: Karalauču universitātē Donelaitis studē teoloģiju un interesējas arī par valodām, iemācīdamies vācu, franču, grieķu, latīņu un hēbreju valodu. Pēc studiju beigšanas darbojas kādu laiku par mājskolotāju, bet pēc tam līdz mūža beigām par mācītāju jauktā lietuvju un vācu draudzē, savas svētrunas teikdams ir lietuviski, ir vāciski. Brīvo laiku Donelaitis veltī dzejai un mūzikai. Viņš gatavo pat mūzikas instrumentus, pats atskaņo savas kompozicijas. Interesantākais tas, ka Donelaitis kā dzejnieks savas dzīves laikā bijis pazīstams tikai šauram tuvāko draugu pulciņam. Neviens Donelaiša sacerējums, viņam dzīvam esot, nav iespiests, bet tikai lasīts priekšā draugiem. Kad Donelaitis 1780. gadā mira, atraitne visus viņa manuskriptus nodeva kaimiņu draudzes mācītājam Jordānam. Tur tos pēc kādiem 20 gadiem nejaušī uzgāja Karalauču universitātes profesors Ludviks Rēza.

Pilnīgi pārsteigts par atradumu, Rēza kļūst par Donelaiša rakstu pirmo redaktoru un izdevēju. Tā 1818. gadā, 38 gadus pēc Donelaiša nāves Gada laiki pirmo reizi parādās grāmatā, reizē lietuvju valodā un vācu tulkojumā. Rēza ir arī tas, kas poēmai dod nosaukumu Gada laiki (Metai), jo manuskriptā tā nebija. Ar to tad nu sākās Donelaiša poēmas slavas augšana. 1865. gadā valodnieka Augusta Šleichera redakcijā gada laikus izdod Pēterpils zinātņu akadēmija, 1869. gadā rodas jauns tulkojums vācu valodā, šoreiz to veicis valodnieks Neselmanis. Blakus tam Gada laiki tulkoti un izdoti poļu valodā. Kāds izdevums rodas pat Amerikā. Jau 4 gadus pēc Gada laiku pirmpublicējuma parādās arī pirmais, fragmentārais tulkojums latviešu valodā: 1824. gadā Vatsons pārtulko un iespiež savās Latviešu Avīzēs poēmas pirmo daļu Pavasara līksme. 1902. gadā Gada laikus no jauna pilnīgā veidā tulko un iespiež Mājas Viesa Mēnešrakstā Sudrabu Edžus. Ap 1943. gadu dzejiskā un valodnieciskā ziņā priekšzīmīgu tulkojumu latviešu valodā bija gatavojis jaunais filologs un dzejnieks Paulis Kalva, diemžēl grāmatā izdot to nevarēja jo vācu okupācijas vara nedeva atļaujas. Vēl vairāk tas jānožēlo tādēļ, ka nav itin nekādu ziņu, kas Kurzemes cietoksnī noticis ar Pauli Kalvu un kur palicis Gada laiku tulkojuma manuskripts. Pilnos apmēros Gada laiki aptver gandrīz 3000 heksametros rakstītas rindas, un interesanti piebilst, ka savus heksametrus Donelaitis veido pēc metriskās versifikācijas šistēmas, pie tam visai sekmīgi. Poēma iedalās 4 daļās — Pavasara līksme, Vasaras darbi, Rudens labumi un Ziemas rūpesti. Visumā Gada laiki saucami par didaktisku poēmu. Vieglī ieraudzīt, ka Donelaiša acu priekšā, sacerot Gada laikus, bijuši cildeni paraugi klasiskajā literātūrā. Tie ir — Heslods Darbi un dienas Vergilija Georgikas. Tāpat kā Heslods un Vergilijs, tā arī Donelaitis dod zemniekiem padomus, piem., ko, kā un kur sēt, kāpēc sējami graši, pupas, zirņi, kanepes, lini; tiek runāts par lauku mēslošanu, ražas novākšanu, par taurpību rudenī, lai pietiktu līdz pavasarim un tā tālāk. Līdz ar visu to atkal Donelaitis pasvītro darba tikumu un tā nozīmi zemnieku tautas dzīvē.

Ja runājam par Donelaiti kā apgaismes gadsimta reprezentantu, tad vispirms jāievēro, ka viņš ir mācītājs un pietīsts, un otrkārt, — jāievēro arī tas, ka lietuvju tauta, kas dzīvo ap viņu tā saucamajā Mazajā jeb Prūšu Lietuvā, ir dzimtļaudis, kas arvien vairāk attālinās no savas brīvās pagātnes un arvien vairāk spiesti zaudēt savas pozicijas svešo ienācēju priekšā. Apstākļi Donelaiša laikā viņa dzimtenē ir apmēram tādi paši kā Stendera laikā Latvijā. Te nu sākas jaunas paralēles starp Stendera un Donelaiša darbu ideoloģisko saturu. Pats svarīgākais — neviens cilvēki, bet visa daba — dzīvnieki, putni, stādi radīti Dieva godam, un nepieciešams, lai visi godinātu Dievu. Dieva priekšā arī visi vienādi kā kungi, tā lietuvju dzimtļaudis. Pat mucas un vaboles, odi un blusas tāpat tiecas dzelt kungus, kā zemniekus. Bet ja tā, tad lai neviens no cilvēku dzimuma nesūrojas par savu likteni. Gandrīz tiešos vārdos Gada laikos atskan vecu vecā mācība: Skataities uz putniem gaisā, raugaities uz puķēm laukā, vai tie nav paēduši un apģērbti? Nebrīnīsimies par to, ka plētisma gara pārņemtais Dieva vīrs Donelaitis gluži tāpat kā mūsu Stenders nejūt nekādas sevišķas simpātijas pret lietuvju tautas nacionālajām tradicijām, jo tās viņa acīs ir pagāniskas. Tā, piemēram, apšutumu runā par ieskurbušajiem zemniekiem, kas sāk dziedāt senās lietuvju tautas dziesmas: Kauns esot teikt, tā izsaucas Donelaitis, ka, lūk, kāzu laudis, aizmirstot noskaitīt pātarus, kā tas kristīgiem cilvēkiem pieklājas, bet kā ciema cūkas cūciskas dainas sākot dainot un zviegt. Atcerēsimies, ka arī Stenderam latviešu tautas dziesmas bija blēņu dziesmas.

Un tomēr — Donelaitis savas poēmas pozitīvajiem personāžiem allaž un algām liek skumt pēc tīri lietuviskās pagātnes: Ak, kur jūs pazudāt, senie gadi, kad lietuvji vēl nemācēja vāciski, kur jūs pazudāt, lietuviskie gadi, kad prūši vēl neprata vāciski runāt, kad vēl nepazina ne kurpju, ne zābaku, bet, kā zemniekam pieklājas, lepojās, vīzes nesdami...

Tiesa. Donelaiša atmiņām par laimīgo pagātni ir īpaša motivācija. Tā nesakņojas tautiskā romantismā, bet tikumiskā plāksnē. Donelaitis viscaur atzīst, ka lietuvju tautas tikumiskais instinkts spēcīgāks nekā, piemēram, vāciešiem. Tikai svešo ienācēju ietekmē lietuvju zemnieki sākuši dziedāt vācu dziesmas, pierīties un skriet uz krogiem.

Šādā pašā sakarā izveidojas Donelaiša poēmas galvenais saturs — lietuvju dzimtļaužu dzīve gadskārtu lokā un attieksmēs ar kungiem. Ja dažkārt esam salīdzinājuši Donelaiti ar mūsu Stenderu, tad nu mums jārunā par divi pavisam atšķirīgām personībām, kas zemnieku un kungu attieksmes traktē pilnīgi dažādi. Tiesa, arī Stenders aizrāda, ka zemnieki ir maizes tēvi, bet citādi viņš viscaur pasvītro, ka kungi ir laimes tēvi un bez kungiem — tā būtu nelaime. Ar Stendera mutī runā pastāvošās kārtības atzinējs, kas zemniekiem liek samierināties ar visu. Ne tā Donelaitis. Kaut arī kungu un zemnieku attieksmes viņš skata ne nacionālā, bet ētiskā plāksnē. Viņa skatījums tomēr no ētiskās plāksnes izaug par sociālu problēmu, kurā kungu nelietības tiek kvalificētas kā mēs tagad teiktu, par nozieguma pret cilvēcību. Vēl jāzina, ka Donelaitis, pretēji 18. gadsimta literārajai modei, izvairās no jebkādas sentimentālitātes. Viņa pasaules skatījums un visas viņa tēlošanas metodes ir tīri reālistiskas. Kā reālists viņš tad arī tēlo kungu un zemnieku attieksmes, neslēpdams un nenoklusēdams nekā. Raksturīgi, ka vienam no Gada laiku vārdā sauktajiem zemniekiem — Prīčkum viņš liek mirt traģiskā nāvē: Šis Prīčkus poēmā redzams kā starpnieks starp kungu un zemniekiem, citiem vārdiem — viņam piešķirta apmēram vagara loma, ko viņš cenšas veikt kā goda vīrs, mīlēdams zemniekus un cenzdamies nesarieb arī kungam. Bet nu gadās, ka Prīčkum jābrauc uz Karalaučiem pārdot kunga labību. Netīšām Prīčkus pazaudē vienu šilingu, un par to kungs viņu tā sit, ka pēc trim dienām Prīčkus mirst. Jau šis gadījums vien liecina, cik saasinātas attieksmes valda Gada laikos starp zemniekiem un viņu kungiem. Donelaiša zemniekiem nav par kungiem neviena laba vārda ko teikt. Viņš atceras un nožēlo tikai vienu kungu, bet tas priekš gada miris. Protams, arī sociālo netaisnību nolīdzināšanu Donelaitis saskata vienīgi reliģiski ētiskā plāksnē. Arī viņam, tāpat kā Stenderam, kungu valdī-

(Turpin. 7. lpp.)

KULTŪRAS CHRONIKA

Prof. Dr. A. Švābe patlaban redigē nevien Latviešu enciklopēdiju, bet strādā pie plašas Latvijas vēstures no 1917.—1940. gadam. Uzdevumu rakstīt par šo Latvijas vēstures posmu prof. Švābe saņēmis no Stokholmas universitātes rektora. (in)

Ausekļa mazpulks Hanoverā izdevis „Mazpulku dziesmu izlasi". Krājumā uzņemtas 10 pazīstamākās dziesmas no J. Norvīļa sakārtotā Latvijas Lauksaimniecības Kameras izdevuma Jelgavā 1939. g., un tam pievienotas arī notis. Grāmatiņai rūpīgs techniskais apdarinājums. (s)

Ksenija Bidiņa, vācu mākslinieku aicināta, Eitinā sniegusi koncertu vācu publikai. Klausītāji un kritika bijusi visai atsaucīga. Lübecker Nachrichten raksta: „Mākslinieces tīrā, skaistā un skanīgā balss ir vērtības, kādas reti pieder altam".

Paula Brīvkalne kļuvusi pazīstama vācu publikai ne tikai Minchenē, Hanoverā un Hamburgā, bet arī Oldenburgā, kur latviešu mākslas popularizēšanā viņai respektējami nopelni. Oktobŗa pēdējā svētdienā viņa kopā ar baritonu Eiženu Kalniņu un koloratūrsoprānu Ilgu Muntera piedalījās Mocarta Burvju flautas pirmizrādē Oldenburgas vācu teātrī. Vācu prese cildina dziedoņu vokālās un mākslinieciskās īpašības.

(Pr)

Dekamerona autora italiešu rakstnieka Džovanni Bokačio kaps nesen atrasts Certaldo pilsētā Italijā un viņa mirstīgās atliekas tagad apbedītas turienes Sv. Miķeļa baznīcā.

ARĪ ASV VAR STUDĒT

Daudzi, izšķiroties tālākas emigrācijas jautājumos, bieži vien nolemj palikt Vācijā, lai varētu studēt, jo netic, ka varētu pavērties iespēja studēt arī jaunajā krastā. Šī uzskata aplamību pierāda amerikāņu laikraksts „Juniata Tribune", ievietojot savā 39. numurā veselu sleju gaŗu rakstu līdz ar fotografiju pirmajā lappusē par kādu latviešu meiteni, kas sākusi studēt. Intervētājs visos sīkumos izstāsta šīs latvietes līdzšinējo dzīvi un domas par Ameriku. Virsraksts „DP Student From Latvia At Susquehanna University" nevien modina katra amerikāņa interesi, bet daudz pastāsta arī par visas latviešu tautas likteni.

Ar Amerikāņu fermera T. Okera un Saskvehenas universitātes asistences profesora Dr. Vald. Zāgara atbalstu 20 gadu vecā Vija Boršteine kopā ar vecākiem š. g. vasarā varēja ierasties ASV, kur viņas vecāki sāka strādāt Okera farmā, bet Vija pie farmera znota Rousa. Viņa ieradās intervijā pie Saskvehenas universitātes prezidenta Dr. G. M. Smita un drīz jau bija viena no universitātes 500 studentēm. Ar prezidenta gādību viņa saņēma arī stipendiju.

Iebraucot Amerikā, Boršteine tikai lauzīti runāja angļu valodu, kuŗu tagad pārvalda tekoši.

A. Vč.

...gusts Gailits r... ...mdas kultūras ...

...tviešiem neesmu ...

...ņojot atsevišķo Baltijas tautu ...ību, to bieži salīdzina ar kai... ...valstu sasniegumiem šai noza... ...Grandiozajā literātūras paveidā ...ajā prozā pēdējā gadu des... ...ām pārējām likteņa sabiedro... ...pa priekšu gājusi ziemeļu kaimiņu romānu rakstniecība. ...Ibsēres, kas ar savu kapitālo, ...sējumus aptverošo romānu ...Patiesība un taisnība (saīsinātā ...vēriskā tulkojumā Zeme un mī... ...sniedza pasaules klasisko ...ilmeni, radusies vesela virk... ...ņu spēcīgu prozas talantu — ...Bērziņi, V. Ūbopū, B. Kangro ...ēc arī trimdas apstākļos spē... ...dot augstvērtīgus romānus. Ra... ...ai pirmie savā starpā sacenšas. ...avrup, godbijīgā augstumā ...ava internacionālā pjedestala ...ēdī ziemeļnieka Knūta Ham... ...para radnieks igauņu literātūrā ...ugusts Gailits.

...darbi ar labiem panākumiem ...vācu, franču, holandiešu so... ...sviedru valodās. Daudz siltu ...ainīgu vārdu viņam veltījuši ...ēmele lielo tautu rakstnieki un ...ības vērtētāji. Arī latviešu ...iemīļējuši Gailita romānus, ...ai viņa ievērojamākie darbi ...Nipernadijs, Skarbā Jūra, ...zeme, Eke Mors, Liesmojošā ...tulkoti latviski. Trūkst vie... ...viņa labāko novelu tulkojumu. ...Gailits ar lielu interesi seko ...grāmatniecībai un presei. ...ēr arī laikraksta Latvija abo... ...un sirsnīgi dzīvo līdzi latviešu ...gaitām trimdā. Kādā no ...ējiem vēstulēm viņš raksta: „Ar ...u laikraksta starpniecību es... ...ēdzētraukti sekojis latviešu dzī... ...ās problēmām. Ar sludinā... ...recenziju un aprakstu palī... ...mu varējis vērot, kādas jau... ...atviešu grāmatas iznākušas un ...autori turpina strādāt."

...laikrakstu Latvija viņš pie... ...ās tas ir ļoti labi redigēts, bet ...maz telpas ierādījis recenzi... ...ā kā grūti iepazīties tuvāk ar ...u rakstniecību, neizlasot jaun... ...ās grāmatas.

...ības gaitas rakstnieks pavada ...o lielajiem Zviedrijas centriem ...ienes pilsētiņā Almbijā, kur, ...ar materiālām grūtībām, no... ...radītajām darbam. Krietnā ...ra spalva sagādājusi viņam ...priekšrocību — visu, ko viņš ..., izdevēji cenšas steidzīgi ...t. Gailits raksta ļoti lēnām. ...pirmais Zviedrijā iznākušais ...Liesmojošā sirds tapis desmit ...Arī tikko nobeigtais un iz... ...nodotais romāns Pārī ne... ...iem ūdeņiem prasījis turpat ...gadus. (Sniedzam šī romāna ...u arī mūsu lasītājiem).

...ēdienā rakstu jaunu grāmatu ...ēries, mana mīļā?" stāsta Gai...

...Donelaitis...

(Turpin. no 6. lpp.)

...n zemnieku grūtais liktenis ...ēdā ir iekārtots ar Dieva ziņu. ...ās nāves katram būs jāatbild par ...grēkiem. Tas nozīmē, ka pa... ...ēsas priekšā kungus gaida bargs ...ā revolūcionāru sacelšanos Do... ...realcina un nevarēja aicināt, ...ēs skaidrais sociālo problēmu ...ēma pats par sevi ir revolūcio... ...nepējams, ka Donelaitis gluži la... ...ēs to apzinājās, un tas varēja būt ...ēsu iemeslā iepazīstināt ar to tikai ...ēdēt, bet iepazīstināt ar to tikai ...ēdēt pašnas un pēc tam atstāt kā ...ēmu savai tautai vienīgi poēmas ...ēpiņu.

...ēsumlē neviena pat visslavenākā ...ēma darba, kam laika plūsmā ne... ...ēmēs pāri plānāka vai biezāka pu... ...ēkšņa. Bet patiesas dzejas pazī... ...ēdēt ir tā, ka cauri gadsimtu sa... ...ēdēkļu kārtai mūsu acīm at... ...ēmainīgie, visos laikos dzīvie ...ēma veidoli. Tie ir tie, kas ne... ...ēkādu kommentāru. Nemaz ne... ...ēdēt cilāti, ka arī Donelaiša Gada ...ēdēs kuŗu sacerēšanas mūs šķir ...ēmi 200 gadu, daudz kas pieder vairs ...ēmam laikam. Maz vairs var in... ...ēligiskā naīvitāte, kas izpau... ...ēs Donelaiša pietīsma. Sociālās ...ēmas, kam izsekojam Gada laikos, ...ēpieder kultūras un politiskajai ...ēdē. Bet aiz visa tā nenoslēpjama ...ēda tā dzeja, kas tikpat dzīva ta... ...ēdēt sacerēšanas laikā.

...ēdēd nu ir šī mūžam dzīvā Do... ...ēdēzija? Vispirms tā ir brāniški... ...ēdēs poēzija, kādu negadās lasīt ...ēkuŗa stāstu par atsevišķu gads... ...ēDonelaitis ievada ar savas dzim... ...ēdēdes apjūsmošanu, un tāpat kā ...ēes tā saule, kas spīdēja pār ...ēs kā 18. gadsimtā, tā tagad, tā ...ēvēlē pastāv tās vārsmas, ko šis ...ēdēdams dzejnieks veltījis pavasara ...ēvasaras plauksmei, rudens ...ēun ziemas stingumam. Daba ...ēpoēmā kļuvusi par sacerē... ...ēdēbības virzītāju, tā patiesībā ir ...ēar šīs poēmas personāžiem. Un ...ēdēgi faktori Donelaiša dabas ...ēar saule un Dievs. Ar sveicinā... ...ēpavasara saulei Gada laiki sākas, ...ēbeidzas poēma ar sirsnīgu lūgumu ...ēDievam, lai tas tēviškīgi gādā ...ēar ziemas rūpestiem ...ēbaltā vasara ar sviedrainiem dar... ...ēbagā laukos. Otrkārt — Done... ...ēpoēzija uzbur nealzmirstamas glez... ...ēlietuvju cilvēkiem, par viņu ...ēnacionālo dzīves stāvu. Te ir ...ēdēdēji raksturi, kuŗu lietuviskā ...ēparādās gan sūrā darb... ...ēvērojumā, gan ...

Augusts Gailits raksta par aktuālām trimdas kultūras dzīves problēmām

Latviešiem neesmu varējis piekļūt tuvāk

Vērtējot atsevišķo Baltijas tautu literatūru, to bieži salīdzina ar kaimiņu valstu sasniegumiem šai nozarē. Grandiozajā literatūras paveidā — episkajā prozā pēdējā gadu desmitā abām pārējām likteņa sabiedrotajām pa priekšu gājusi ziemeļu kaimiņa igauņu romānu rakstniecība. Pēc Tamsāres, kas ar savu kapitālo, piecus sējumus aptverošo romānu sēriju Patiesība un taisnība (saīsinātā latviskā tulkojumā Zeme un mīlestība) sasniedza pasaules klasisko romānu līmeni, radusies vesela virkne jaunu spēcīgu prozas talantu — K. Ristikivi, V. Uibopū, B. Kangro u. c., kas arī trimdas apstākļos spējuši dot augstvērtīgus romānus. Ražībā abi pirmie savā starpā sacenšas. Gluži savrup, godbijīgā augstumā uz sava internacionālā pjedestala stāv lielā ziemeļnieka Knuta Hamsuna gara radnieks igauņu literatūrā — Augusts Gailits.

Viņa darbi ar labiem panākumiem tulkoti vācu, franču, holandiešu somu un zviedru valodās. Daudz siltu un atzinīgu vārdu viņam veltījuši pazīstamie lielo tautu rakstnieki un literatūras vērtētāji. Arī latviešu lasītāji iemīlējuši Gailita romānus, un visi viņa ievērojamākie darbi (Toms Nipernadijs, Skarbā Jūra, Senču zeme, Eke Mors, Liesmojošā sirds) tulkoti latviski. Trūkst vienīgi viņa labāko noveļu tulkojumu.

Pats Gailits ar lielu interesi seko latviešu grāmatniecībai un presei. Viņš ir arī laikraksta Latvija abonents un sirsnīgi dzīvo līdzi latviešu kultūras gaitām trimdā. Kādā no pēdējām vēstulēm viņš raksta: „Ar latviešu laikraksta starpniecību esmu nepārtraukti sekojis latviešu dzīvei un tās problēmām. Ar sludinājumu, recenziju un aprakstu palīdzību esmu varējis vērot, kādas jaunas latviešu grāmatas iznākušas un kādi autori turpina strādāt."

Par laikrakstu Latvija viņš piebilst, ka tas ir ļoti labi rediģēts, bet pārāk maz telpas ierādījis recenzijām, tā kā grūti iepazīties tuvāk ar latviešu rakstniecību, neizlasot jaunizmākušās grāmatas.

Trimdas gaitas rakstnieks pavada tālu no lielajiem Zviedrijas centriem — provinces pilsētiņā Almbijā, kur, cīnoties ar materiālām grūtībām, nododas radītājam darbam. Krietnā meistara spalva sagādājusi viņam vienu priekšrocību — visu, ko viņš uzraksta, izdevēji cenšas steidzīgi publicēt. Gailits raksta ļoti lēnām. Viņa pirmais Zviedrijā iznākušais romāns Liesmojošā sirds tapis desmit gados. Arī tikko nobeigtais un izdevējam nodotais romāns Pāri nemierīgajiem ūdeņiem prasījis turpat piecus gadus. (Sniedzam šī romāna fragmentu arī mūsu lasītājiem).

„Patlaban rakstu jaunu grāmatu Vai atceries, mana mīļā?" stāsta Gailits. „Rakstu untumaini un pasmagi: aizvien jāpatura prātā, ka auditorija kļuvusi liela un daudzveidīga. Jārēķinās ar vācu, franču, somu un citu tautu augsto kultūras līmeni. Arī latvieši labprāt tulkojuši manus darbus. Bet neraugoties uz visām manām pūlēm, neesmu spējis piekļūt viņiem tuvāk. Vairāki ievērojami vācu rakstnieki — Hermanis Hese, fon der Vrings, Holanders un c. veltījuši man draudzīgus rakstus, tādi parādījušies arī Somijas, Francijas, Holandes u. c. presē, bet latvieši nāves nopietnībā klusē. Nezinu, vai tam vēl joprojām pamatā draudzīgi humoristiskais tips no Senču zemes, jeb mana rakstniecība vispār nav tuva latviešu mentalitātei?"

Nebūtu jābrīnās, ka Gailits viņa spilgtās ziemeļnieciskās mentalitātes dēļ dēvē par Hamsuna gara radinieku, kā to ar atzinību atzīmē vairāki lielo tautu rakstnieki un kritiķi. Bet gara radniecība vēl nenozīmē atdarinātāju, par kādu daži latviešu literāti grib Gailiti padarīt. Ka Augusta Gailita rakstnieka mentalitāte ir tuva un pieņemama latviešu lasītājam, par to vislabāk liecina viņa romānu latviskojumu lielā cienītāju saime.

TIKAI FONDI, PRĒMIJAS UN GODALGAS VAR GLĀBT MŪSU RADĪTĀJU GARU NO IZNĪCĪBAS

Gailita subjektīvais spriedums par igauņu trimdas rakstniecību un tās nākotnes izredzēm visai interesants arī no latviešu viedokļa.

„Igauņu trimdas rakstniecībā izcīlo prozaiķu Ristikivi, Uibopū, Kangro, Talves u. c. grāmatas bieži vien ļoti labas," raksta Gailits. „Bet gluži cits jautājums ir, vai emigrācijā spēsim radīt tādus darbus ko varētu nostādīt līdzās Eiropas labāko autoru sniegumiem? Vai šeit par traucekli nav trimdas vadības un inteliģences pārāk lielā politizēšanas kāre un kultūrālās rosmes veicinātāju faktoru iegrimšana aizmirstībā? Vai tas ar laiku nesarūgtina arī rakstnieku? Viņam turklāt vēl daudz laika jāpatērē maizes darbam. Tas traucē koncentrēšanos un iedziļināšanos darbā. Tātad — nevis apdāvitības un spēju trūkums, nevis plaša vēriena trūkums traucē mūsu rakstniecības attīstību, bet šie minētie apstākļi."

Tālāk Gailits uzsver: „Tiklab igauņiem kā latviešiem vislielākā steigā jānoorganizē saviem radītājiem gariem spēcīgi fondi, godalgas, prēmijas u. t. t. Pretējā gadījumā ejam pretim garīgai iznīcībai, kādu to redzējām pie krievu emigrantiem. Tas, ko apgalvoja Mariss Vētra (Latvijas 15. okt. nr.), ka dzīve prasa stiprus cilvēkus, kas spītējot grūtībām arī blakus nodarbībās spēj radīt izcilus mākslas darbus — manuprāt ir aplam. Tieši māksla prasa speciālizēšanos, iedziļināšanos un nemitīgu mācīšanos — kur gan lai mākslinieks ņem vajadzīgo laiku un enerģiju? Var jau kādreiz palaimēties arī dietantiem, bet par ievērojamiem radītājiem tie nekad nekļūs, sevišķi par tādiem nē, kas spētu sacensties ar lielo tautu radītājiem gariem."

L. Šv.

AUGUSTS GAILITS

Oskars Kalējs

SAVIEŠI

(Beigas) *(Stāsts)*

„Vai tad... Mārika...?" Ogsts izšļupst un iecērt likos pirkstus Klāvana plecā. Asaras krīt bārdas rugājos lāsēm vien, bet viņam nav spēka tās noslaucit.

Klāvans saudzīgi saņem vecā kaimiņa roku.

„Šorīt, braukdams no pilsētas, satiku pulciņu cita pagasta vīru. Viens no viņiem mani pazina un apturēja. Viņš jautāja, vai pazīstot Riestu Ogstu. Kad pateicu, ka tu mans kaimiņš, viņš pasmējās. Smeceres silā tavai meitai būšot viegla dusēšana. Kādā priežu uzkalniņā gulot ļaužu kļājiens, viņu vidū esot Mārika. Es apgriezu divriteni un braucu uz silu. Virieši vēl nokliedza pakaļ, ka šodien viņus turpat aprakšot, jo godīgu cilvēku kapsētā viņiem neesot vietas Silā ticis, gāju no viena uzkalniņa otrā un klajākā pauguriņā viņus atradu. Tur nebija ļaužu klājiens, kā vīri teica, bet seši, sūnās saļimuši augumi. Mārika bija vienīgā sieviete. Galvu atmetusi viņa gulēja smiltīs un no šīs pasaules vairs nejuta nekā. Es viņu pacēlu, ienesu biezā jaunaudzē un apkrāvu ar skujām. Nāve izlīdzina ienaidu, neatsakies no mirušās."

Veča pirksti ņaudz Klāvana plecu ar pēdējo spēka kripatiņu.

„Vai tikai tu pats..?" viņa acu redzokļi dedzina Klāvana pieri.

„Pasargi, Dievs!" Klāvans nokrata veča roku. „Es viņu nelādēju, ne klusībā, ne atklāti. Mums nepienākas tiesu spriest par savējiem šītādā laikā. Pa nakts melnumu mums viņa jāatved mājā. Celies, brauksim!"

Ogsts uzraujas kājās, bet paliek uz vietas.

„Jāpasaka sievai un meitām."

„Soreiz labāk, ka zinām divi vien. Sievietes sacels nevajadzīgu troksni. Mums jārīkojas klusi. Es aiziešu uz māju un pēc saules rieta gaidīšu tevi mana ceļa galā."

Ogsts nesaprot ko darīt, kuŗos ratos jūgt, ko ņemt līdzi?

„Kā mēs viņu atvedīsim?"

„Zārks tev ir. Cel ratos, tad neviens neredzēs, ko vedam. Savu mūža māju taču meitai nelīgsi?" Klāvans nosaka un aiziet. Ogsts nedabū ne pateikties, ne sīkāk izprašņāt.

Cik labi būtu, ja blakus stāvētu tāds dēls! Dēla nav un pašam jādara viss. Viņš sakārto ratus kā Klāvans vēlēja un pēc saulrieta aizbrauc sievai un meitām neteicis ne vārda. Pie Dzidru ceļa blakus nosēstas Klāvans un izņem grožu viņam no rokām.

No plavām nāk ļaudis un aiziet garām. Krēslu nomaina nakts. Pusnakts stundā viņi iebrauc Smeceres silā. Rati grimst meža ceļa smiltīs un, atsizdamies pret saknēm, dobji skan. Biezas jaunaudzes malā Klāvans aptur: „Esam galā."

Ogsts veras jaunaudzē, bet saskata tikai biezu tumsu.

„Kāp ārā, nav daudz laika!"

Ogsts klausa kā bērns un izrausās no ratiem. Klāvans atsedz zārku, nocel zemē, tad saņem Ogstu pie rokas un ved biezumā. Ogsta augums dreb un kājas tikko klausa. Pie tumšas kopiņas Klāvans apstājas.

„Esi stiprs!" Viņš drošina nevarīgo kaimiņu.

Ogsts sabrūk zemē.

„Meita, mana meita!"

Viņš atgrūž skujas un glauž sastingušo, jau trūdēt sākušo augumu.

„Mēs nevaram kavēties!" Klāvans piecel Ogstu kājās.

Ogsts nevar pakustināt ne pirkstu. Viņš noskatās, kā Klāvans saņem mirušo klēpī, iznes klajumā un iegulda zārkā. Tad aizkrīt zārka vāks un arī tumsa pār viņa acīm.

„Ņem pie gala!" Klāvans pavēl. Dobjā kaimiņa balss pārskeļ tumsu un norauj locekļu pinekļus. Viņš aiztenterē pie ratiem un palīdz iecelt zārku virsnī. Klāvans atkal to sasedz un uzgriež zirgu uz ceļa.

Ogsts sēd pie zārka kā tanī dienā, kad apsmieklu pavadīts veda to no meistara. Tagad viņš ved visdārgāko. Paliek gan viņam divi tikušas meitas, bet mīlestību paņēma mirusē. Drīz viņš pats gulsies meitai blakus un tad nebūs ne moku, ne pūliņu. Rati sitas nelīdzenā ceļa dangās, viņa domas veļas un sīki izraknā aizgājušā gada notikumus. Kad rati izraujas klajumā, priekšā likumo pazīstamais ceļš. Ziemeļu pamalē vēl blāzmo un dimd. Tur aizveļas ciņu virpulis. Ogsts netika redzējis pirmos un nav redzējis arī šos svešos karavīrus.

Pēkšņa doma nežēlīgi tirda viņa prātu: „Kas nošāva Māriku, svešie vai savējie?"

Viņš loba un meklē atbildi, bet tā neizveļas no spuraino domu čaulas. Aizdomas uz Klāvanu viņš nokrata kā nejaukas glotas. Nobraucis garo ceļu viņš nav ticis tālāk kā sākumā. Pret Dzidru ceļu Klāvans nolec no ratiem un, seju pret sauli pagriezis, domā vēl tālākas domas nekā Ogsts.

Ogsts nule ievēro, cik viņš pelēks un sakritis. „Kādēļ viņš tā pūlējas manis dēļ, kur esam tikai kaimiņi?" Viņš nedabū pajautāt, jo Klāvans skarbi saka:

„Nākošā naktī viņa jādabū zem zemes. Es būšu kapsētā jau pirms pusnakts. Citu ritu šinī laikā viņu netraucēs neviens. Brauc!" Neatvadījies Klāvans iebrien ceļmalas rasainajā zālē.

Ogsts nebrauc. „Kādēļ tu bēdā par tādu, ko citi ar kāju paspertu?" viņš jautā.

„Posta gados mēs nevaram šķirt draugus no nedraugiem. Es atvērtu vinai durvis katrā laikā. Mēs esam tik tuvi kaimiņi, lieki tev jautāt un brīnīties."

Klāvans pārlec pāri grāvim un aiziet uz Dzidru pusi.

Ogsts skubina zirgu, akls un neiūtīgs pret visu pasauli. Sakritis kā kirmiņu izēsts celms, viņš ieved pagalmā noliegto meitu.

Aleksandrs Puškins

MŪZA

Tā mani mīlēja jau bērnībā vēl vājā
Un septiņzaru stabuli man iedāvāja;
Un smaidot klausījās, kad iesāku jau es
Ar pirkstiem vājajiem uz savas stabules
Pa caurās niedres šīs nu robiem skanīgajiem
Tad meklēt meldijas, ko dzirdējis no ganiem,
Vai himnas svinīgas, kur it kā dievu balss.
No rīta agruma līdz dienai nāca gals
Tā čakli centos tvert es koku ēnā rāmā
Ko pauda jaunava man, citiem nemanāmā.
Līdz, sprogas atmetot no vaiga mīlīgā,
No manām rokām kokli reizēm ņēma tā
Un tad par balvu man ar dievišķīgu dvašu
Tā niedru apbūra un arī mani pašu.

Atdz. Aleksandrs Plensners.

AUGUSTS GAILITS

Jaunais Eiropas pilsonis

Fragments no romāna „Pāri nemierīgajiem ūdeņiem"

Lauksaimnieks Jānus Alandi no Dienvidigaunijas, kas savas bēgļu gaitas bija sācis ar bagātīgu saimi, ganāmpulku un gaŗu vezumu virkni, bet cīņu jūklī visu zaudējis, šķērsojis daudzus mežus, izstampājis neskaitāmus purvus, daudz pārcietis un daudzkārt atradies nāves briesmās, bet beidzot tomēr kā vientuļš putns no liela bara iekļuvis laivā, izņēma tagad no mugursomas cūkas gurnu, šo vienīgo mantības niecīgo pārpalikumu, un sāka no tā ar dunci atgriezt lielas šķēles un piedāvāt arī kaimiņiem. Bet krastmala bija vēl tuvu, joprojām varēja vēl sagaidīt lidmašīnu un sarglaivu uzbrukumu, tāpēc uzrunātie ar pateicību atraidīja. Tā nedarīja vienīgi Tēts Sipria, kas sniedza savu roku pāri saiņiem un koferiem uz Jānusa Alandi pusi, izstiepdams to drebelīgu un mangojošu laipnā saimnieka mutes priekšā. Bet sajūtot gaļas šķēles iekritam saujā, roka zibenīgi atrāvās, un visi pieci kaulainie pirksti sāka priecīgi lēkāt kā uz klarnetes taustiņiem.

Tas Tētam Sipriam piemita kopš bērnības: sagrābt katru piedāvāto kumosu arī tad, ja vēders pilns līdz trulumam. Nekas cits nespēja viņu tik dziļi aizkustināt kā neiaušs kumoss no kaimiņu galda. Šāda cilvēku labdarība vai arī muļķība pildīja viņu ar neaprakstāmu tiksmi un padarīja pat acis mitras. Un šmadzenes, šī šaurajā galvaskausā iespiestā mīkla, savāca visus aizkustinātājus mirkļus savā krātuvē, reģistrēja tos, noglabāja rūpīgi un pēc gadudesmitiem jaunā pateicībā izvilka dienas gaismā kā jaukāko, ko dzīve viņam vispār spējusi dot.

Viņam bija šaura izkāmējusi seja, ass deguns un mazs zods, mazliet nošķiebts uz kreiso pusi. Acis viņš nekad nepacēla, tās bija noslēpušās zem plakstiem un neliekuļoti mīlēja zemi, neredzēdamas nekad lietas vai priekšmetus, kas slējās augstāk par ceļiem. Reti, ļoti reti pacēlās viņa plaksti; tad no apakšas izšāvās acumirklīgs ass zibsnījums, kas bija pietiekams, lai Tēts Sipria redzētu un izprastu cilvēkus un apstākļus. Viņš valkāja pelēku saplīsušu kamzoli, kuŗa īsās piedurknes bija atirušas, dziju galiem karājoties līdz pirkstiem. Bet viņš tos nenorāva, tikai aizvien no jauna rūpīgi sabāza atpakaļ piedurknēs, kur tie lāga negribēja turēties. Kājās viņam bija krāsotas tupeles atņirgtiem purniem un klēpī viņš glabāja paprāvu portfeli ar tādu gādību un mīlestību, it kā tas slēptu sevī lielas bagātības. Bieži viņš pabungoja uz tā pirkstiem, zīmīgi noraudzījās tajā un noteica — jā, jā, protams, šeit glabājās kas sevišķi labs! Viens otrs līdzbraucējs vēroja Siprias portfeli neapslēptā skaudībā, domās nopūzdamies, ka viņam pašam nav bijis nekā vērtīga, ko paņemt līdzi no dzimtenes — varbūt vienīgi mazliet veļas, kāds apģērba gabals, kāda sudraba tējkarote, nerūsējoša tērauda nazis, radio uztvērējs, Singera vecā un izšķobītā šujammašīna, greznuma lietiņa, spogulītis vai kāds cits nieks, ko sirds neparko neļāva atstāt. Bet Tēta Siprias portfelis droši vien slēpa kautko ļoti vērtīgu, ne jau citādi viņš to glabātu kā

slimu bērnu, nemitīgi šūpojot uz ceļiem un lielā mileštībā apkampjot.

„Lūk — pat stulmeņus atstāju mājās," sacīja viņš, kaut arī neviens nekā nejautāja un vispār nepievērsa uzmanību viņa tupelēm. Bet, kožļājot siksto un sālīto šķiņķi, viņš uzskatīja par savu pienākumu pēc vairākkārtīgas tencināšanas pateikt arī kaut ko citu. „Jā, atstāju mājās," atkārtoja viņš. „Ieraku dziļi smiltīs, jo kad reiz atgriezīsimies, būs labi paņemt."

„Sapūs," piebilda Ens Tormets truli.

„Nesapūs," atteica Tēts Sipria. „Kādēļ gan lai pūtu, ja ir izmērcēti roņa taukos un pernicā, ievīstīti vaska drānā un iesaiņoti kastē? Pat vietu izvēlējos sausu un smilšainu. Bija tādi vareni un skaisti stulmeņi, kas gaišuzot un sūtuma ļoti gaiši kaut dzimtenē, kad aizmirstams stāstāt pilnīgi jaunu. Tādos kāpjas stāstāt

Viņš runāja ātri un saraustīti, it kā baidīdamies, ka kāds ko iebildīs un izjauks domu pavedienu.

„Esmu mazs cilvēks," turpināja viņš. „Ne jau man svešumā jālepojas, ne jāceļ galva debesis. Milu rāpot tuvu zemei, lai ļaudīm būtu par mani prieks. Jo ko ar tādu lai iesāk, kas nepaceļas augstāk par zemes garozu? Cilvēks, iedams savu ceļu, piepeši ievēro divas pazemīgas acis raugāmies viņā no dubļiem un sārņiem, divas uzticīgas asarainas acis. Viņam tad neatliek nekas cits, kā pacelt tādu vārguli un ienest pajumtē sildīties. Tā tu atrodi sev saimnieku, kam vergot, ko godāt un pielūgt. Tiek piepildīts vēderiņš un dzīve var turpināties. Bet jābūt centīgam, zibenīgi un aši jākustas no gaismas līdz gaismai un pat vēl vairāk, jo tavu centību saimnieks pieraksta un iegaumē. Bet savs darbs tev jāveic viduvēji vai pat zem tā, lai nepārspētu pārējos ļaudis un tādējādi tos neapvainotu. Cilvēkiem patīk centība un mudīgums, sirdi vari iztēlot lielus nodomus, dievnamā lūgt Kungu, lai tas pa vienam nodod tavās rokās visus tavus ienaidniekus, bet cilvēkos paliec pazemīgs rāpulis, nožēlojams un uzticīgs. Tad nebūs vietas pasaulē, kur tu paliktu badā vai citu ļaužu kājmiņām. Un kur mīt tavs saimnieks, tur ir arī tava jaunā dzimtene — mazā cilvēka dzimtene."

„Nelga!" izsaucās Ens Tormets cauri zobiem.

Tēts Sipria izbijās un piecēlās kā sadzelts no sēdekļa.

„Nelga?" jautāja viņš, pilns izbrīna un pārsteiguma.

Tikko manāms smins, kas sākās pie lūpām un izpluda pāri visai sejai, pēkšņi vērta viņa vaibstus dzīvus un raksturīgus.

Kā gan cilvēki varēja būt tik gudri, ka pat pēc pāris nejauši izmestiem teikumiem tie prata viņu tik pareizi noraksturot? Protams, tā bijusi tikai neldziba, kas viņu noturējusi virs ūdens šais neprātīgajos laikos. Vai tūkstoši nebija noslepkavoti, tūkstoši krituši frontēs, desmiti tūkstoši deportēti par vergiem, pat tautas vairākumam bija jāpaliek dzimtenē mežoņu spaidos, bet viņš, Tēts Sipria, sēdēja laivā un joņoja pretī jauniem krastiem. Neldzības dēļ, jo dzīve bija viņu mācījusi turēties pie tās kā bērnam pie mātes krūts.

(Turpinājums sekos).

Krišjānis Donelaitis...

(Turpin. no 6. lpp.)

laua un zemnieku grūtais liktenis dzimtniecībā ir iekārtots ar Dieva ziņu. Un pēc nāves katram būs jāatbild par saviem grēkiem. Tās nozīmē, ka pastarās tiesas priekšā kungus gaida bargs sods. Uz revolūcionāru sacelšanos Donelaitis neaicina un nevarēja aicināt, bet viņa skaidrais sociālo problēmu skatījums pats par sevi ir revolūcionārs. Iespējams, ka Donelaitis gluži labi pats to apzinājās, un tas varēja būt par iemeslu nemēģināt ievērojamo darbu publicēt, bet iepazīstināt ar to tikai tuvākos paziņas un pēc tam atstāt kā mantojumu savai tautai vienīgi poēmas manuskriptu.

Nav pasaulē neviena pat visslavenākā literatūras darba, kam laika plūsmā nepārvilktos pāri plānāka vai biezāka putekļu kārta. Bet patiesas dzejas pazīme allaž ir tā, ka cauri gadsimtu sanestai putekļu kārtai mūsu acīm atklājas nemainīgie, visos laikos dzīvie radošā gara veidoli. Tie ir tie, kas neprasa nekādu kommentāru. Nemaz nevar būt citādi, ka arī Donelaiša Gada laikos, no kuŗu sacerēšanas mūs šķir nepilni 200 gadu, daudz kas pieder vairs tikai savam laikam. Maz vairs var interesēt reliģiskā naivitāte, kas izpaužas no Donelaiša pietisma. Sociālās problēmas, kam izsekojam Gada laikos, tāpat pieder kultūras un politiskajai vēsturei. Bet aiz visa tā nenoslēpjama parādās Ista dzeja, kas tikpat dzīva tagad kā sacerēšanas laikā.

Kāda tad nu ir šī mūžam dzīvā Donelaiša dzeja? Vispirms tā ir brīnišķīga dabas poēzija, kādu negadās lasīt bieži. Katru stāstu par atsevišķu gadskārtu Donelaitis ievada ar savas dzimtenes dabas apjūsmošanu, un tāpat kā mūžiga ir tā saule, kas spīdēja pār Lietuvu kā 18. gadsimtā, tā tagad, tā savā vērtībā pastāv tās vārsmas, ko šis 18. gadsimta dzejnieks veltījis pavasara atmodai, vasaras plaukšmei, rudens briedumam un ziemas stingumam. Daba Donelaiša poēmā kļuvusi par sacerējuma darbības virzītāju, tā patiesībā ir viens no šīs poēmas personāžiem. Un organizētāji faktori Donelaiša dabas poēzijā ir saule un Dievs. Ar sveicinājumu pavasara saulei Gada laiki sākas, un beidzas poēma ar sirsnīgu lūgumu Debesu tēvam, lai tas tēviškīgi gādā tad, kad atkal pēc ziemas rūpestiem nāks jauna vasara ar sviedrainiem darbiem kunga laukos. Otrkārt — Donelaiša poēzija uzbur neaizmirstamas glezas par lietuvju cilvēkiem, par viņu dzīvi un nacionālo dzīves sfairu. Te ir skaidri zīmēti raksturi, kuŗu lietuviskā mentalitāte parādās gan sūrā darbā, gan pasaules vērojumā, gan līksmos dzīru brīžos.

Kollektivizācijas īsais kurss (1)

Baigais ceļš uz priecīgo dzīvi

Bezgala garais lūzuma gads

LATVIJAS LĪDZSTRĀDNIEKA ANDREJA GRAUDA SPECIĀLRAKSTS NO ANGLIJAS

Pirmā kollektivizācijas viļņa juku dienās, 1929. gadā, pats Staļins publicēja rakstu Lielais lūzuma gads. Ļoti iespējams, ka autoram to nepatīk atcerēties gluži tāpat kā savu vainu otrā pasaules kara sākšanā, bet, kā krievu sakāmvārds apgalvo, kas uzrakstīts ar spalvu, to vairs neizcirst pat ar cirvi. Šajā rakstā Staļins teica: „Tuvākos trīs vai četros gados mūsu zeme maizes ziņā kļūs viena no bagātākām pasaulē, ja ne pati bagātākā." Šī gada sākumā, t. i. tieši divdesmit gadu pēc Staļina vēsturiskā raksta, Pad. savienības valdība pieņēma jaunu lopkopības attīstības plānu. To slavinot, Pravda solīja: „Nav vairs tālu tā diena, kad mūsu zeme būs pārpildīta ar maizi, sviestu un citiem produktiem." Salīdzinot šos divus rakstus, nav grūti konstatēt, ka Staļina „lielais lūzuma gads" vēl arvienu turpinās un ka par šausmīgo ciešanu maksu ir iegūti vienīgi jauni solījumi nākotnei.

Kopš pagājušā gada milzīgā steigā norit arī Latvijas lauksaimniecības kollektivizācija. Dzelzs aizkars labi glabā savus noslēpumus, un par notikumiem Latvijā mēs zinām visai maz. Bet tas, ko zinām, liek atcerēties uzrakstu uz Dantes elles vārtiem: „Tu, kas šeit esi ienācis, atstāj cerības ārpusē." Ja Cīņa lēkigi slavina Staļina gudro politiku, kas atnēmusi Latvijai šos laimes laikus, tad vācu gūstekņi zina stāstīt par daudziem latviešu zemnieku ešeloniem, kas redzēti ceļā uz Koni republikas Gedus katorgu. Ja Rīgas radiofona spīkers aizrautīgi runā par sasniegtiem un pārsniegtiem ražošanas plāniem, tad viņš pats arī zino, ka labības statiņiem un labības vezumiem Latvijā vajadzīga bruņota apsardzība. Mūsu agrāko revolūciju vienmēr augšupejošo ciklu ir pārklājusi vismelnākā reakcija, un Latvijā ir sācies tas drausmīgais zemniecības iznīcināšanas process, ko Pad. savienība pārdzīvoja priekš divdesmit gadiem.

Kollektivizācijas ideja ir Ļeņina smadzeņu — ļoti iespējams, ka jau progresīvās paralizes skārto smadzeņu — produkts. Ļeņins, šīs ievērojamais komūnisma stratēģis un vēl ievērojamākais politikas demagogs, bija aplēsis, ka komūnistiska valsts un zemnieki ir divas absolūti nesaderīgas lietas un ka tās vienmēr centīsies viena otru aprīt. Lai šī nelaime nenotiktu ar komūnismu, tad, pēc Ļeņina domām, vajadzēja krist zemniecībai, tā bija sociālizējama un pārvēršama tādos ražošanas kollektīvos, kas būtu pilnīgi pakļauti padomju valsts interesēm. Šis aplēsums bija dziļi ietekmējis Staļinu, kas gan bija vājš teorētiķis, bet kuram piemita gluži ārkārtīgas izdarības spējas. Ļeņins pats nepaguva, varbūt arī negribēja, kollektivizācijas darbu sākt. Lai kaut cik paglābtos no kara, komūnisma radītā bada un saimnieciskā sajukuma, viņš veikli atkāpās uz jaunās ekonomiskās politikas (NEP) pozicijām un palika tur līdz iebalzamēšanas dienai.

Jaunās ekonomiskās politikas galvenā iezīme bija tā, ka blakus sociālistiskai saimniecībai Pad. savienības valdība pieļāva arī privāto uzņēmību un privāto īpašumu lauksaimniecībā, tirdzniecībā, amatniecībā, un daļēji pat rūpniecībā. Uz šīs bazes, kas būtībā bija pavisam nedroša, jo tā bija domāta tikai kā pagaidu manevrs, Pad. savienībā noritēja saimniecisks process, ko var nosaukt par brīnumu. Nerunājot par citām nozarēm, atzīmēsim tikai vienu: Pad. savienības lauki pavisam viegli uzvarēja badu. Kaut arī Pad. savienības saimniecība pirms pasaules kara un revolūcijas cīņu gados bija smagi cietusi, tā sešu gadu laikā sasniedza un pat pārsniedza pirmskara produkciju kā graudu, tā arī gaļas un sviesta ražošanā. Tikai paļaujot mazliet brīvības, Pad. savienība pārtikas ziņā bija nostājusies uz drošām kājām. Stāvoklis bija tik apmierinošs, ka redzamu komūnistu grupa, starp tiem Bucharins, iestājās par Ļeņina tēžu revidēšanu un jaunās ekonomiskās politikas radītā stāvokļa turpināšanu. Bet tā nu bija partijas ģenerāltaisnes kropļošana, un šo grēku Staļins vēlāk izmantoja, lai šiem nelūgtiem zemniecības aizstāvjiem nocirstu galvas.

Ļeņinam partijā bija milzīga autoritāte, uz tās balstījās viņa vara, kas arī bija milzīga. Staļinam autoritātes nebija nekādas, bet pēc Ļeņina nāves viņš tomēr veiklā kārtā pārņēma Ļeņina varu. Valdīšanas sākumā laiks viņam pagāja niknā cīņā ar Trocka piekritējiem, bet kad tie bija laimīgi likvidēti, Staļins visu savu enerģiju veltīja Ļeņina sākotnējām idejām par revolūcijas padziļināšanu un kapitālisma atlieku likvidēšanu. Tiklab Staļins, kā arī viņa tuvākie atbalstītāji — jāpiemin Ždanovs, Kirovs, Kaganovičs, Molotovs, Mikojans, Kuibiševs — baidījās, ka privātais īpašums un privātā uzņēmība varētu aprīt komūnismu. Tāpēc arī visai turpmākai Pad. savienības saimnieciskai politikai bija nevis saimnieciska, bet gan politisks raksturs.

Partijas XIV konferencē, kas sanāca 1925. g. pavasarī, sākās Staļina grupas inspirētās runas par briesmām, ko sevī slēpj jaunā ekonomiskā politika, un par nepieciešamību sākt sociālisma uzbūvi vienā valstī, pretēji Trocka domām, ka no sociālisma uzbūves vienā valstī nekas neiznāks. Šī konference tad faktiski kļuva par jaunās ekonomiskās politikas gala sākumu. Ar kombinētas arestu, nodokļu un konfiskāciju sistēmas piemērošanu nākamo trīs gadu laikā, Pad. savienības pilsētas bija pilnīgi sociālizētas. Pat sīkās veļas mazgātavas un kurpnieku pagrabiņi, par frizieru veikaliem nemaz nerunājot, — viss pārgāja nepiepildāmās valsts īpašumā. Atlika vairs vienīgi lauki — apm. 25 miljoni saimniecību. Lai tām uzbruktu, bija vajadzīgi ļoti lieli un speciāli sagatavoti spēki. Še lieku reizi var apbrīnot, kā Staļina neatlaidību, tā arī viņa pacietību, kas ir vismaz tikpat liela, kā nežēliga. 1927. g. beigās, noklausījies Staļina ziņojumu, partijas XV kongress atzina ātras un vispārējas kollektivizācijas nepieciešamību. 1928. g. un 1929. g. pirmā puse bija veltīta bruņoto un organizatorisko spēku sagatavošanai un vēl nepiedzīvoti plašai propagandai par to laimi, par to priecīgo un bezrūpīgo dzīvi, kāda sagaida kollektivizētos laukus. Un tikai 1929. g. rudenī sākās pati kollektivizācija, t. i. tas, kas patlaban notiek Latvijā. **Andrejs Grauds**

Nākamais raksts:
DROGISTS PĀRVEIDO LAUKSAIMNIECĪBU

Krustvārdu mīkla

Uzdevis O. V. Eslingenā.

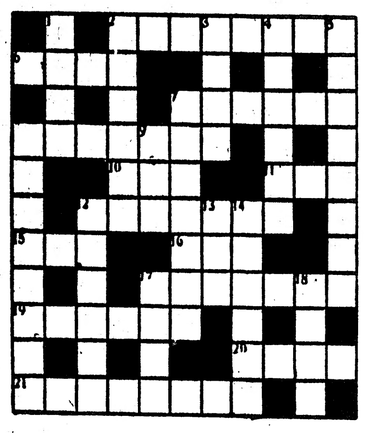

Līmeniski: 2. Oga. 6. Kāds pavāru mākslas ražojums. 7. . . . patīk sievietēm. 8. Trauks, arī divkauja. 10. Franču rakstnieks. 11. Vēsturiska vieta Beļģijā. 12. Pūšamais instruments. 15. Plūst. 16. Organizācijas iniciāļi. 17. Krāsviela. 19. Austrumn. sieviešu vārds. 20. Dzēriens. 21. Tvaikota.

Stateniski: 1. Tuvs rads. 2. Nurcīt. 3. Pērnā zāle. 4. Ģeometriska figūra. 5. Braucamie rīki. 7. Pilsēta Latvijā. 8. Noslēpumains, nereāls. 9. Vīriešu vārds. 12. Mazgāt. 13. Kantons Šveicē. 14. Sieviešu vārds. 17. Beigu vārds dievvārdos. 18. Spiekšis.

Iepriekšējās krustvārdu mīklas atrisinājums.

Līmeniski: 1. Sēks. 5. Ista. 8. Ūtrupēt. 9. Nagle. 11. Laši. 13. Oranžērijas. 16. Osis. 17. Vēlāk. 19. Etoss. 20. Pl. (pulksten). 21. Piemineklis. 27. Osma. 28. Auto. 29. Stabils. 30. Ēras. 31. Tema.— **Stateniski:** 1. Sēno. 2. Kuga. 3. Sten. 4. Rūpes. 5. Ielīst. 6. Stāj. 7. Āzis. 10. Artelis. 12. Šaustīt. 14. Žokļi. 15. Ripe. 18. Apmāts. 21. Poze. 22. Emsa. 23. Naba. 24. Kalt. 25. Lūse. 26. Sofa.

Optisko instrumentu un aceņu speciālveikals

Brüder Günther

ESSLINGEN
Innere Brücke 22

Rīgā atrodas tikai slimie legionāri, veselie nosūtīti pāri Uraliem

Jauns apstiprinājums masu deportācijām Latvijā

Repatriantiem iāstrādā bez algas

Kāds vācu kara gūsteknis, kas pavadījis Rīgā 4 gadus un to atstājis š. g. 21. maijā, mums stāsta:

Pēdējo vācu okupācijas gadu pavadīju Rīgā, pēc tam kopā ar pēdējām vācu vienībām atkāpos uz Kurzemi, kur mani saņēma gūstā un aizsūtīja uz Rīgu atpakaļ. Gūstekņu kolonnai dodoties pa Rīgas ielām iedzīvotāji sauca „urā" un meta gūstekņiem maizi un citas ēdamlietas. Pavadoņi krievu karavīri šāva logos un visādi mēģināja apklusināt iedzīvotājus. Gūstekņus nometināja jaunbūvētajā nometnē pie VEFa, Uniona ielā, blakus tagadējam Rīgas Dinamo sporta laukumam. Mūs apsargāja sievietes „plintnieces", tāpēc arī bija iespējams šad un tad vakaros nometni atstāt. Strādājot par automechaniķi, un līdz ar to man bija vēl lielāka iespēja nokļūt pilsētā, izdarot mēģinājumu braucienus.

Rīga visumā ir vesela. Saspridzinātais Daugavas krasts visā garumā atjaunots. Zemgales tilts vēl vienmēr guļ ūdenī, kā pēc uzspridzināšanas iebrucis. Dzelzceļa tilts provizorisks — daži posmi dzelzs konstrukcijas, daži koka, vilcieni brauc pāri ļoti lēnām. Pontontilts pilnīgi atjaunots, un pa to un jauno koka tiltu no Valdemāra ielas līdz Balasta dambim notiek satiksme ar Pārdaugavu. Romas viesnīca, kas, vāciešiem atkāpjoties, uzspridzināta, vēl nav sākta atjaunot. Būvē tikai galveno pastu, kas pašlaik atrodas namā Raiņa un Brīvības bulvāra stūrī, Brīvības bulvārī 1. Brīvības pieminekļa zelta zvaigznes mirdz joprojām pāri Rīgai.

Satiku arī dažus latviešu repatriantus, kas visi, bez izņēmuma, savu soli nožēlo. Ir gadījumi, kur šādiem cilvēkiem algu nemaksā, bet tās vietā tie saņem norādījumu: „Jūs esat fašists — jums jāstrādā bez algas." Dzelzceļa biļetes pārdod tikai pret darba vietas apliecību, ka brauc dienesta darīšanās, vai arī, ka ir tik un tik ilgs atvaļinājums.

Labojot kāda majora — Latvijas žīda — mašīnu, nokļuvu civilinternēto nometnē Mežaparkā, bijušajā žīdu geto rajonā, kuŗas iemītnieki ir latvieši un krievi. Latviešu leģionāriem piespriests sods: spaidu darbi līdz 20 gadiem, bijušajiem SD vīriem no 25 gadiem uz augšu. Jāpiezīmē, ka Rīgā atrodas tikai slimie bij. latviešu leģionāri, visi veselie nosūtīti pāri Urāliem. Naktī no š. g. 23. uz 24. martu notika lielākā masu deportācija, kad no Rīgas pilsētas vien izveda 17.000 cilvēku, kas aiztransportēti tai pašā naktī.

Partizānu darbība vēl vienmēr ļoti spēcīga. Nakti krievi neuzdrošinās atstāt pilsētu. Galvenie partizānu darbības rajoni ir trīsstūris starp Madonu, Ludzu-Rēzekni un Krustpili. Joslā starp Bausku un Šauļiem katrās mājās ir krievu karaspēka vienības. Šai joslai cauri netiek neviens. Tur arī palikuši visi vācu gūstekņi, kas no Ļeņingradas bēguši kājām uz Vāciju. Kopš š. g. 21. maija Latvijā nav vairs neviena vācu gūstekņa. Atstāju Rīgu ar vienu no pēdējiem transportiem uz Maskavu, bet no turienes mani nesen atlaida uz mājām. (Bu)

DEPUTĀTS SIT NOKAUTĀ MINISTRU

Brisbene (ab). — Austrālijas štata Kvinslendas parlamenta opozicijas partijas deputāts un agrākais profesionālais bokseris Brjūss Pī pagājušā nedēļā pierādīja, ka vēl ļoti labi prot savu kādreizējo arodu. Pēc asas vārdu maiņas parlamenta gaiteņos ar lauksaimniecības ministru, deputāts iesita ministram pa zodu tik labi mērķētu sitienu, ka pēdējais nokrita nokautā. Sitiens bija tik iespaidīgs, ka ministrs vairs nevarēja parlamentā teikt savu runu.

Jauna grāmata par notikumiem Baltijas valstīs

ENDEL KAREDA, ESTONIA IN THE SOVIET GRIP, Life and Conditions under Soviet Occupation 1944—1949, London, Boreas Publishing Co., Londonā, Cena 3/6.

Igauņu informācijas centra pazīstamajā sērijā East and West nupat iznācis sestais sējums, kas veltīts notikumiem Igaunijā pēc 1944. gada. Uz 100 lappusēm sistēmatiski koncentrētā veidā apstrādāti materiāli par visām sadzīves nozarēm, kas pa dažādiem kanāļiem nonākušas šaipus dzelzs aizkaram. Plaši izmantoti okupantu pašu avoti, Tallinas raidītāja un igauņu komūnistiskās preses sniegtā informācija, kādēļ ārzemju lasītāji nevarēs pārmest autoram objektīvitātes trūkumu.

Pirmā vietā apskatītas tās problēmas, kas var interesēt arī lasītāju, kas tuvāk nepārzina apstākļus Baltijas jūras piekrastē. Pasvītrojot komūnisma draudus rietumiem, aprakstīta okupantu militārā rosība Igaunijas territorijā, sevišķi piekrastes apgabalos. Tālāk raksturota padomju iekārtas pārvaldes sistēma un komūnistu partijas ietekme tajā, kas šaipus padomju interešu sfairai visplašākām aprindām joprojām liela mīkla. Komūnistu saimniecības ačgārnības visdažādākās nozarēs izceltas visā to atbaidīgajā kailumā, reizē parādot pretestību, ko nīstajai svešnieku varai izrāda rietumu mentālitātē izaugusi tauta.

Īsiem, bet spilgtiem vilcieniem parādīti padomju kropļojumi baznīcas, izglītības un mākslas dzīvē, kam pievienojas padomju pelēkās ikdienas karikatūrisko ainu drastiski tēlojumi. Beigu nodaļā notēlota padomju rusifikācijas politika un deportācijas, kuŗu mērķis ir igauņu tautas pakāpeniska iznīcināšana.

Techniski glīti izdotajam rakstu krājumam novēlama vislielākā izplatība angļu valodas lasītāju vidū. Kaut grāmatā centrālais svars arī likts uz apstākļiem Igaunijā, tajā netrūkst aizrādījumu, ka arī pārējās divi Baltijas valstīs dzīves apstākļi gluži tādi paši. Kamēr mums pašiem vēl nav tāda izdevuma, arī mēs varam to tikai ieteikt saviem tautiešiem, kas svešās zemēs grib palīdzēt saviem draugiem gūt pareizu ainu par varu, kas tāpat draud uzbrukt arī viņiem. **Fr. I.**

LIELU JAUTRĪBU STOKHOLMĀ

sagādāja gleznа, kas kādā ievērojamā mākslas salonā nostāvējusi ačgārni pie sienas nedēļām ilgi, un neviens šo kļūdu nebija ievērojis. Ne kritiķi, kas gleznu — protams, abstrakta satura — varen salielījuši, ne arī publika, kas meistardarbu apbrīnoja. Tas bija kāds skolnieks, kas beidzot ievēroja, ka mākslinieka paraksts atrodas ačgārni gleznas augšējā stūrī pa kreisi, nevis apakšā pa labi, kā tas parasti mēdz būt, un no tā viņš secināja, ka mākslas darbs piekārts ačgārni. Un tiešām, ataicināja mākslinieku, tas smējās līdz ar citiem un apstiprināja, ka gleznа gan „Istenībā" piekārta ačgārni, bet tā izskatoties labi arī šādā stāvoklī un viņam neesot nekādu iebildumu, ja to tā arī atstāj. Izstādes vadība tomēr bija citādās domās un gleznu apgrieza otrādi. Kritiķi ieradās pa otram lāgam un arī šoreiz nevarēja neizteikt gleznai vislielāko atzinību. Vienīgi publika ir apmulsusi un nezina, ko par šo „divdabisko" meistardarbu domāt. (S)

Libekiešu uzvaras

Beidzot arī angļu joslā sācies plašāka mēroga sporta sarīkojums un izbeigusies līdzšinējā miegainība. Pašreiz pilnā sparā norisinās basketbola un volejbola sacensības YMCAs meistarībā. Plašo sarīkojumu organizē pasaules YMCA, un sacensībās piedalās atsevišķu nometņu vienības, neķirojot tautības. Visa josla iedalīta apgabalos, apakšapgabalos un vēl sīkākās iedaļās, lai tā izvairītos no nevajadzīgi biežas braukāšanas.

Joslas ziemeļu grupā neuzvarēti vēl ir Libekieši. Priekšsacīkstēs Mēzenes nometne basketbolā pieveica Artilērijas nometni 56—45 (32—25) un Neštati 49—44 (18—18). Neštate, uzvarot Artilēriju 98—34 (51—15), ieguva 2. vietu. Dienās par teicamiem spēkiem var izvērsties neštatieši, kuŗu sastāvā, izņemot Trekno, visi izrādījās ģimnazisti. Apakšapgabala finālā Mēzene pārspēja Spakenbergu 45—37 (24—17). Horneburgas vienība, kas arī bija kvalificējusies finālam, savu līdzdalību atsauca, jo Horneburgas treniņu centru likvidē. Mazliet vēlāk horneburgieši, ar rutinēto Hermanovski priekšgalā, tomēr viesojās Libekā, zaudējot Mēzenei draudzības sacensībā 34—38 (14—24). Līdz ar šīm uzvarām Mēzenes nometnes vienība kvalificējusies ziemeļu grupas finālam, kuŗā kā pretinieku saņems Oldenburgas Omštedes piecnieku.

Mēzenes nometnes panākumi nepārsteidz, jo vienība faktiski ir Libekas latviešu YMCA — mūsu pēdējais trimdas basketbola meistars. Protams, sniegums nav vairs tik spožs kā vēl gadu atpakaļ, tomēr vienība joprojām vēl atzīstama par spēcīgu. Sarīkojuma noteikumi paredz, ka vienības var spēlēt vienīgi nometnēs dzīvojošie sportisti, tādēļ Libekas latviešu YMCA nevar ciņā laist savus biedrus, kas atrodas britu darba vienības. Citādi libekiešu sastāvs nebūtu daudz vājāks par kādreizējo, lai gan Zebelinš, Turss, L. Bērziņš, Justs jau izceļojuši. Pašreizējā libekiešu virknējumā no vecā sastāva spēlē vienīgi Berkolds un Grosbergs, treneris Gustavs Silinš, Hildebrands, Zunde, Paukšēns un Avotiņš.

Volejbolā latviešu trimdas meistarvienība Libekas latviešu YMCA nav nekā zaudējusi no senā spēka, lai gan sastāvā skatāmas niecīgas pārmaiņas. Libekieši, resp. Mēzene priekšsacīkstēs uzvarēja Artilēriju 15—2, 15—4 un Neštati 15—7, 15—11. Arī volejbolā 2. vietu ieguva jaunie neštatieši, pievelcot Artilēriju 15—2, 15—11. Apakšapgabala finālā neieradās nedz likvidējamā Horneburga, nedz Hamburgas Transmitter nometne; tā Mēzene draudzības spēlē sacentās ar Špakenbergu, uzvarot 15—2, 14—16, 15—6. Draudzības sacensībā Mēzene pārspēja arī Horneburgu 15—10, 15—8. Kā interesants fakts piezīmējams, ka horneburgiešu sastāvā darbojās arī viena dāma — Mirdza Lukstiņa, Libekas sastāvu visās sacensībās komplektējuši Šleicers, Avotiņš, Sisenis, Berkolds, Bērziņš, Linde, Paukšēns un Buņķis. Ziemeļu apgabala finālā viņi kā pretinieku saņems CSP — latviešu darba vienību pie angļiem.

Meistarības galīgais finālis notiks vēl līdz Ziemsvētkiem, kuŗā spēkosies ziemeļu, dienvidu un vidus grupu uzvarētāji. No vidus grupas kā basketbolā, tā volejbolā finālspēlēm jau kvalificējušies latviešu darba vīri — CMLO vienības.

Alfrēds Vinčels

Latvieši atdzīvina Virtembergas basketbolu

Spēcīga latviešu basketbola vienība Štutgartē izveidojusies ar latviešu sardžu vīru pārnākšanu uz Virtembergas galvaspilsētu. Sardžu vīru vienība jau ar visai iespaidīgu 87—24 rezultātu uzvarējusi BC Degerloch, iegūdama labus draugus vācu basketbolistu vidū. Kopā ar vāciešiem sardžu vīru vienībai izredzes doties sacensībās arī ārpus Štutgartes un iespējams, janvārī sacensties arī ar Šveices vienībām. Pēc pirmā panākuma pret BC Degerloch vairāki latvieši tagad darbojas tās sastāvā un jau pirmajās spēlēs ar 60—28 spēja pievelkt Virtembergas basketbola meistaru Prag Stuttgart.

*

Minchenes Gladbachas sardžu vienības galda tenisa zibensturnīrā 14 dalībnieku konkurencē uzvarēja Bedeicis. 2. v. Vigants, 3. v. Dāvids.

Z. Ringenberga pārspēj Jaunzēlandes rekordu lodes grūšanā

Sporta vēstule Latvijai no dienvidu puslodes

Mūsu pieccīņas rekordistes Zinaidas Ringenbergas pirmais starts Jaunzēlandes galvas pilsētā Velingtonā izraisīja sensāciju jaunzēlandiešu presē. Latviete grūda lodi 37 pēd. 11 coll (11.55,7 m), pārspējot Ivetei Viljāmai piederošo Jaunzēlandes rekordu, kas ir 36 pēdas 1 un trīs ceturtdaļas collas. „Pievilcīgā latviete", „Sensācija vieglatlētikā", tādus un līdzīgus pagodinājumus pēc 5. novembra sacīkstēm mūsu 31 g. v. atlētei veltīja „The Evening Post", „The Southern Cross" uc. laikraksti. Jau debatēts arī jautājums, vai Ringenberga varēs reprezentēt Jaunzēlandi britu impērijas sporta spēlēs 1950. g. februārī Auklandē. Lodes grūšana gan nav šo sacensību programmā, bet runa notiek par augstlēkšanu vai kādu citu disciplīnu.

Pati rekordiste ar ģimeni vēl vienmēr atrodas Pahiatua imigrācijas centrā. Z. Ringenberga stāsta: „Virs var strādāt savā speciālitātē tekstilfabrikā Vintonā. Šī pilsētiņa ir 20 jūdzes no Soutlandes provinces galvaspilsētas Invergangilas — virzienā uz dienvidpola pusi! Mēs tur saņemtu mājiņu ar visām ērtībām. Arī klimats latviešiem ļoti piemērots, jo ir īsta ziema un daudz sniega. Taču sporta ziņā tas zināms kā viens no klusākajiem apgabaliem Jaunzēlandē. Pēc manām pirmajām sacīkstēm Velingtonā kāda ievērojama sporta biedrība nedēļas laikā piesolījās sagādāt dzīvokli galvaspilsētas tuvumā. Darbu, bez šaubām, var atrast visur. Redzēsim!"

Otrs mūsu izcilais sportists Jaunzēlandē V. Blicavs pēc basketbola sezonas nobeiguma centīgi piedalas softbola sacīkstēs.

Kanbērā, novembrī.

Arnolds Šmits.

*

Latviešu sportisti, kas ierodas Austrālijā, lūgti reģistrēties Bathurstā pie Aug. Reimaņa vai J. Riņģa, bet Bonegillā pie P. Purkališa.

LIELĀ IZVĒLĒ —

RADIO APARĀTI
◆
HONERA AKORDEONI
◆
MUTES HARMONIKAS
◆
SKAŅU PLATES

arī uz daļu nomaksu

Radio Eberspaecher
INHABER: KARL BUSCH

Plinsau ielā.

Rotaļlietas
Ādas izstrādājumi
Dāvanas

1949. g. 3. decembrī.

Tālē pēc dzimtenes, pēc grūtā
darbā, pašaizliedzīgie vecāki: bij

Teodors A

dz. 17. 11. 1877. Mālupē
kremēts 1. 12. 1949. Lud

Zelma Marianne

dzim. 5. 11. 1878. Apē,
Lech, apglabāta Landsbe

Aiz klusu, kam tik bargs,
Dod pēmi mums, kas tuvs un dārg

Viegla nāvē pēc grūtām c
no rīta Minsteres univer
mūžu mana mīļā, dārgā, n

Natalija S

dzim. 8. martā 1886. g. Sk
Minsterē, Vestf. Meža kapos

Neaizmirstamā piemiņā paturēs
vīrs

Draugiem ir mūsu liktenis,
Uzticīgiem kalpiem — cerība.

1949. g. 29. okt. Neapolē pē
mūsu mīļā meitiņa

Dai

dzimusi 1949. g. 7. jūn. Vā

1949. g. 22. novembrī miris

Os

dzimis 1895. g. 18. februārī
bosteles nometnes kapos.

Dziļās sērās paziņojam, ka
nāt pie sevis manu mīļo, d
un svaini

Alfrēdu

Dzim. 1886. g. 5. 7. Latvijā,
apbedīts Libekas Forverka

Mūža bezgalīgā mīlestībā
Tevis vienmēr piesērst ies
Mīļā sāpju pateicībā
Tevu kapu ziedus vīs.
Tavas dvēsles gaišais vaigs,
Kā zirdi spīd kā saules stars.

1949. g. 1. oktobrī Mūžīga
latviešu strēlnieku

Alfrēdu

Miris Libek
Apbedīts Li

Mājas mājās pārnākt.
Latvija brīva būs:
Dzimtenes dzestrajām smiltīm
Tautiešies.

S. g. 14. novembrī no mū
Latvijas Sarkanā Krusta g

Augus

dzim. 1873. g. 21. novembrī

PATEICĪBA

Sirsnīgu pateicību visiem, kas
mūžā manas mīļās sievīnas

LILIJAS SAKNES, dzim. Simsons,

miršanā uz pēdējo dusas vietu 1949. g.
novembrī Meža kapos. Minsterē: tran-
Minsteres komandantam Mr. H. S.
Mr. E. J. F. Tiffin, nom. pārzinim
Mūžīga kgm, mācītājam H. Ulmaņa
Lutterāņu pasaules federācijas pār-
E. Vitoliņa kgm. latviešu kopas
Ingeļiem — A. Rubeņa kgm un T.
Ķuņa kgm, Dr. L. Primaņa kgm, ma-
Paļgam M. Abeltes kgm un ma-
darbiniekiem, darba kollēģām un
tautiešiem par sirsnīgiem vār-
krāņiem vainagiem un skaistiem
ziedu.
Sirsnīgs paldies par lielo līdz-

Dziļās sērās
Jūlijs Sakne

Ernesta Brastiņa
„Latviskās Latvijas labad"
Izlase

Bagātīgi ilustrēts jaunizdevums nelielā eks.
skaitā iznāks š. g. decembrī.
Iepriekšpasūtinātājiem DM 3.—.

Apgāde — „Latviskais Vārds":
(14a) Hannover/Stöcken, Baltic
Camp, „Accu", 18, Dž. Birzgale.
Ernesta Brastiņa Fonds
(583)

Vēl jomā DZINTARZEMES sienas
kalendāru
esi jau iegādājies?
Nenokavē!
Jaunpublicētie dzimtenes ainavu
zīmējumi vienos Tevi ar dzim-
teni visu nākošo gadu.
Piemērotākā trimdinieka Ziem-
svētku un Jaungada dāvana.
Cena DM 1.50.
Pieprasīt apgādam
DZINTARZEME,
Eslingen a. N., Breite Str. 6.
(590)

Ilgās pēc dzimtenes, pēc grūtām slimībām, miruši mūsu sirsnīgi mīļotie, pašaizliedzīgie vecāki: bij. Olaines stacijas priekšnieks

Teodors Aleksandrs Richters

dz. 17. 11. 1877. Mālupē, miris 27. 11. 1949. Ludvigsburgā, kremēts 1. 12. 1949. Ludvigsburgā.

Zelma Marianne Šarlotte Richters dz. Vēzis

dzim. 5. 11. 1878. Apē, mirusi 23. 6. 1945 Landsberg/Lech, apglabāta Landsberg/Lech kapos.

Ai, likten, kam tik bargs,
Kam ņēmi mums, kas tuvs un dārgs...

Dēls, vedekla un mazbērni svešumā, meita Vācijā.

Sēru vēsts

Vieglā nāvē pēc grūtām ciešanām 1949. g. 2. novembrī, plkst. 4 no rīta Minsteres universitātes klīnikā šķīrās no manis uz mūžu mana mīļā, dārgā, neaizmirstamā sieviņa

Natalija Sakne, dz. Simsons

dzim. 8. martā 1886. g. Skujienes pag. Apbedīta 1949. g. 5. novembrī Minsterē, Vestf., Meža kapos Lauheldē.

Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs dziļās sērās
vīrs, brāļa meita Vācijā, svaines dzimtenē

Šķiršanās ir mūsu liktenis,
Atkalredzēšanās — cerība.

1949. g. 29. okt. Neapolē pēc ilgām un grūtām ciešanām mirusi mūsu mīļā meitiņa

Daina Vagars

dzimusi 1949. g. 7. jūn. Vācijā. Apbedīta Neapolē.

Dziļās sērās paliek
māte, tēvs, māsiņa un krustmāte

1949. g. 22. novembrī miris Fallingbosteles nometnes tautietis

Oskars Ronis

dzimis 1895. g. 18. februārī Vecsaules pag. Zikās, apbedīts Fallingbosteles nometnes kapos.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
Fallingbosteles nometnes tautieši

Dziļās sērās paziņojam, ka Visuvarenajam Dievam ir patīcis aicināt pie sevis manu mīļo, dārgo vīru, mūsu labo krusttēvu, brāli un svaini

Alfrēdu Mārtiņu Grasiņu

Dzim. 1886. g. 5. 7. Latvijā, Taurkalnes pag., mir 1. okt. Lībekā, apbedīts Lībekas Forverka kapos.

Sirds bezgalīgā mīlestībā
Pie Tevis vienmēr piesērst ies
Un dziļā sāpju pateicībā
Ap Tavu kapu ziedus vīs
Lai Tavas dvēseles gaišais vaigs,
Man sirdī spīd kā saules stars.

Dziļās sērās
sieva un piederīgie

1949. g. 1. oktobrī Mūžīgais pievienoja savai veļu saimei veco latviešu strēlnieku

Alfrēdu Mārtiņu Grasiņu

Miris Lībekas latviešu slimnīcā.
Apbedīts Lībekas Forverka kapos.

Es vēlējos mājās pārnākt,
Kad Latvija brīva būs:
Zem dzimtenes dzestrajām smiltīm
Es vēlējos atpūsties.

Cīņu biedri

Š. g. 14. novembrī no mums šķīrās mūsu mīļais papiņš, bijušais Latvijas Sarkanā Krusta grāmatvedis

Augusts Raimonds

dzim. 1873. g. 21. novembrī Trikātes pagastā.

Pēc viņa sēro
sieva un vedekla

PATEICĪBA

Izsaku sirsnīgu pateicību visiem, kas piedalījās manas mīļās sieviņas

NATĀLIJAS SAKNES, dzim. Simsons,

izvadīšanā uz pēdējo dusas vietu 1949. g. 5. novembrī Meža kapos, Minsterē: transitnometnes komandantam Mr. **H. S. Burnard**, nometnes saimniecības pārzinim Mr. **E. J. F. Tiffin**, nom. pārzinim A. Blūma kgm, mācītājam H. Ulmaņa kgm, Luterāņu pasaules federācijas pārstāvim E. Vītoliņa kgm. latviešu kopas pārstāvjiem — A. Rubena kgm un T. Dārziņa kgm, Dr. L. Primaņa kgm, manam palīgam M. Ābelītes kgm un maniem darbiniekiem, darba kolēģām un visiem tautiešiem par sirsnīgiem vārdiem, krāšņiem vainagiem un skaistiem ziediem.

Mīļš, sirsnīgs paldies par lielo līdzjūtību.

Dziļās sērās
Jūlijs Sakne

Ernesta Brastiņa

„Latviskās Latvijas labad"

Izlase

Rotēts jaunizdevums nelielā eks. skaitā iznāks š. g. decembrī. Iepriekšpasūtinātājiem DM 3.—.

Apgāds — „Latviskais Vārds":
(20a) Hannover/Stöcken, Baltic Camp „Accu", 18, Dž. Birzgale.
Ernesta Brastiņa Fonds
(583)

Vai jauno **DZINTARZEMES** sienas kalendāru esi jau iegādājies?

Nenokavē!

Jaunpublicētie dzimtenes ainavu uzņēmumi vienos Tevi ar dzimteni visu nākošo gadu.

Piemērotākā trimdinieka Ziemsvētku un Jaungada dāvana.

Cena DM 1.50.

Pieprasīt apgādam
DZINTARZEME,
Esslingen a. N., Breite Str. 6.
(599)

Latviešu mūzika un dziesmas

Skaņu plates

Iznākušas pirmās divas skaņu plates:

1) A. Kalniņa — **„Brīnos es"**
   V. Dārziņa — **Dzegūze kūko**
2) A. Kalniņa — **Svešumā klīstot**
   L. Garutas — **Šūpļa dziesma kalna bērnam**

Iedzied. Ksenija **Brante**, pie klavierēm **V. Barvika.**

Skaņu plates elastīgas un neplīstošas.

Vienas plates cena:
Vācijā: DM 10.— un 0.50 par piesūtīšanu.
Izsūtam pret iepriekš. samaksu vai uz pēcmaksu.
ASV: $ 3.— ar piesūtīšanu, iesūtot naudu ar pasta pārvedumu.
Par plašu piesūtīšanu uz citām zemēm norādījumi nākošos sludinājumos.
Visus pasūtinājumus un pieprasījumus lūdz sūtīt uz adresi:

Grafisks ateljē „AGRA",
Stuttgart-S, Neffstr. 10. (604)

Latvijas Ev. Lut. Baznīcas Virsvaldes
izdevumā decembra sāk. iznāks

Baznīcas kalendārs
1950. GADAM

Pasūtināt vairumā pie **J. Bergmaņa**, (13b) Jettingen (Schwab.), Krankenhausstr. 224. vai pieprasīt draudžu mācītājiem.
(569)

Ziemeļblāzmas apgāds

izdod
vienu no nepieciešamām pamatgrāmatām katra trimdinieka bibliotēkā

Ed. Virzas

dzejoļu izlasi

LAIKMETS UN LIRA

Izlase 12 iespiedloksnēs aptver dzejoļus no Virzas grāmatām: Dievišķīgās rotaļas, Laikmets un lira, Skaidrība, Dzejas un poēmas, Pēdējās dzejas, — patriotiskā lirika un balādes, erotiskā un apceres lirika, didaktiskā poēma Dzejas māksla, fragments no poēmas Lauku darbi.

Izlase iznāks 10. decembrī un maksās iesieta, ar dzejnieka ģimetni un faksimilu

DM 5.50.

Bez tam apgādā dabūjamas grāmatas:

		DM
Krēslainie spoguļi, E. Ķezbere		5.50
Asfodeles, E. Ādamsons	(brošēt.)	4.00
Darbs, A. Švābe	(brošēt.)	5.00
	(iesiets)	7.00
Pīķa dāma, A. Puškins		6.00
Maksis un Morics, V. Buš		3.50

Piezīme: A. Dziļuma romāni „Saplēstā krūze" un „Tornas grāvrači" apgādā izpārdoti.

Pārstāvji ārzemēs:

Anglijā: M. Fogts, 4, Westgate Ave., Bolton, Lancs.
ASV: Ed. Dobelis, Wartburg College, Waverly, Ia.; J. Mīlķelsons (K. Alsiņš), 1107, Tremont Street, Boston 20, Mass.
Austrālijā: V. Buks, Nordcommand Workshop, Bulimba, Brisbane, Qld.
Beļģijā: K. Erkens, 127, Rue de Fleurus, Chatelet.
Francijā: V. Baumanis, 56-rue M-chal Foch, Lorient.
Kanadā: V. Ziedīņš, 220, Lisgar Str., Toronto, Ont.; H. Drupals, 10155; Waverley Str., Montreal, P. Q.
Venecuēlā: Br. Krolis, Avenida Principal Nr. 29, La Castellana, Caracas.
Zviedrijā: Latviešu jaunekļu kristīgā savienība, Stockholm, Sturegatan 46; Daugavas apgāds, Stockholm K, Garvargatan 11; Latviešu palīdzības komiteja, Stockholm, Västmanna gatan 13.

Grāmatas pasūtināmas:
JĀNIS ABUĶS,
(24a) Lübeck, Dr. Julius Leberstrasse 46.

Grāmatas izsūtīs tikai pēcmaksā.
(593)

TAUTIEŠIEM
Austrālijā un Jaunzēlandē

piedāvāju Vācijas un Zviedrijas latviešu apgādu grāmatu un žurnālu izdevumus.

Pieprasiet katalogu.

Pieņem abonentus laikrakstiem: **Latvija, Londonas Avīze, Latvju Vārds, Austrālijas Latvietis.**

Olģerts Strauts,
Box 1560,
GPO, Adelaide, S. A., Australia. (576)

VĒRTĪGĀKĀ DĀVANA ZIEMSVĒTKOS DRAUGIEM SVEŠUMĀ UN VĀCIJĀ —

laba latviešu grāmata

Piedāvājam:

Anšlavs Eglītis	**Maestro**, noveles, luksa izdevums	7.50
	parastais izdevums	6.50
Pāvils Rozītis	**Valmieras pulkas**, romāns	4.50
Zelma Lagerlefa	**Gesta Berlings**, romāns	6.00
Johans Bojers	**Izcelotāji**, romāns, brošēt.	6.00
	iesiets	8.50
Aspazija	**Ilgu zeme**, dzejas	1.50
Anna Brigadere	**Akmeņu sprostā**	3.—
Rūdolfs Blaumanis	**Indrāni**	1.—
Anšlavs Eglītis	**Cīņas dziesmas**	1.50
Augusts Gailītis	**Eke Mors**, romāns	3.50
J. Jaunsudrabiņš	**Kapri**, romāns	2.50
Zālītis un Nagobads	**Jaunāko laiku vēsture**	1.50

Saīsinātos romānus:

Fr. Verfels	**Dziesma par Bernadeti**	1.50
Dž. Hersijs	**Zvans Adano pilsētai**	1.50
P. Baka	**Sieviešu paviljons**	1.50

Mazajiem lasītājiem:

	Illustrētas pasakas un tēlojumi („Laiks" bērniem)
Lācītis dodas pasaulē — Lācīša veikals	2.—
Princesīte papardīte	2.—
Lācīša Pū brīniškigie piedzīvojumi	2.—
Ziemsvētku pasakas	2.—
Pinokio I daļa	2.—
Pinokio II daļa	2.—

Apgāda „Parnass" Zviedrijā izdevumus:

Dž. Steinbeks	**Mēness norietējis**	5.—
Dž. Hiltons	**Ardievu, Mister Čips**	3.50
Voltērs	**Kandids**	4.50
Strindbergs	**Hēmsalnieki**	6.—

Mēnešrakstu Laiks Nr. 5—34, ar dažiem izņēmumiem.

Ja kāda grāmata nav dabūjama nometnes grāmatnīcā vai kooperatīvā, pasūtiniet tieši apgādā. Piesūtīsim nekavējoties pa pastu ar pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus. No dažām grāmatām ir tikai vēl nedaudzi eksemplāri, kādēļ pasteidzieties ar pasūtināšanu.

Apgāds GRĀMATU DRAUGS,
H. Rudzītis,
(14a) Esslingen N., Weilstr. 30—2. (605)

Lasītājiem,

kas nav nokārtojuši Latvijas abonēšanas maksu par š. g. novembri un agrākiem mēnešiem,

LATVIJAS PIESŪTĪŠANU PĀRTRAUCAM

līdz abonementa nokārtošanai

LCK APGĀDS LATVIJA

RAKSTOT LATVIJAI

kā redakcionālās, tā arī abonementa, sludinājumu, grāmatu pasūtinājumu vai citās veikalnieciskās lietās.

NEAIZMIRSTIET

uzrakstīt skaidri salasāmi savu pilnu vārdu, uzvārdu un adresi. Ziņojot par adreses maiņu, miniet arī līdzšinējo adresi.

Sekojošās personas, kam pienākas honorārs par agrāk Latvijā vai Latviešu Ziņās ievietotiem materiāliem, lūdzam steigšus paziņot redakcijai savu tagadējo dzīves vietu: J. Bogens un V. Mežaks (Austrālijā); Rasma Galeniece un V. Ozols (ASV); R. Dievkociņš un Silvija Peide (Zviedrijā); Nik. Bulmanis, Griva un Kalniņš-Mētra (Kanadā); Ansis Mauriņš (Anglijā); A. Jaunvīksne un R. Freimanis (?).

Savlaicīgi iegādājieties sev un nosūtiet radiem un draugiem ārzemēs

Kabalas PIEZĪMJU KALENDĀRU

lielu audekla vākos, 96 lpp. Saturā: dažādās valstīs lietojamās svaru un mēru vienības, svarīgākās adreses izceļotājiem, pasta tarifi, vēsturisko notikumu pārskats Latvijā un emigrācijā un Latvija skaitļos. Telpa piezīmēm. Ērts formāts. Maksā DM 2.—

SIENAS KALENDĀRU

uz krīta papīra, divkrāsainā iespiedumā, illustrēts dzimtenes skatiem.

Maksā DM 1.—.

Izsūta pēcmaksā līdz 50 eks., aprēķinot 20% rabatu, bet virs 75 eks. — 25% rabats. Atsevišķiem pasūtinātājiem vēlams naudu iesūtīt iepriekš, pieskaitot pasta izdevumus.

ARVĪDS EGLĪTIS,
(24) Geesthacht/Elbe, Lettenlager.
(551)

Iesūtot jūsu dzimšanas dat., stundu un DM 6.— (ārz. 25 starpt. kup.) jūs saņemsit savu

horoskopu

(nākotne, liktenis) — **H. Karūsa**, Wielandshag b. Freilassing, ob. Bayern (13b).
(560)

DAIĻAMATNIEKI,

pieprasiet Latviešu daiļamatnieku savienības izdotās grāmatas

V. Lamsters

Nevads latviešu stila vēsturē

II daļa.

Grāmatā aprakstīta tautiskās mākslas attīstība (rotas lietas, tekstilijas, koka un ādas izstrādājumi uc.) ar vairāk nekā 200 ilustr. tekstā un 600 ilustrācijām tabulās.
Cena: Vācijā 10.—, Anglijā 10/—, ASV un Kanadā 3.—.

Latviešu daiļamatniecība

Daiļamatnieku darbu foto attēli no visām nozarēm. Daiļamatniekiem brīveksemplārs.
Grāmatas pieprasāmas un tās izsūta

L. D. S. SALONS,
Esslingen/N., Zollbergstr. 1.
(565)

Atkal dabūjama

Aleksandra Plensnera

Informācija par Latviešu leģionu

Cena 1 vācu marka.

Pieprasījumi adresējami:

M. ERGLIS,
(24) Pinneberg, DP Camp, Bl. 3.
(601)

Ed. Paegles

Latvju rakstu ābecīte

(DM 5.—) un KRĀJA (DM 1.— pastmarkas) satur vairāk nekā 300 oriģinālzīmējumu pēc etnograf. materiāliem, kas der izšuvumiem, audumiem, ādas, koka, metalla uc. rokdarbiem. No atsaukšmēm: „Ābecīte brīniškigi padevusies. Tā būtu jālegādājas ikvienam aizjūras braucējam." — „A charming little book." — Izsūtu uz visām valstīm. —

(17a) Karlsruhe, Forstner-Kaserne.
(593)

Toronto latviešu grāmatnīca

Valters Ziedīņs,

220, Lisgar Str., Toronto, Ont., Canada.

PIEŅEM KOMISIJĀ GRĀMATAS.

Lūdzu apgādus pieteikt jaunākos izdevumus un noteikumus.

Tautiešus Kanadā un ASV lūdzu pieprasīt jaunāko grāmatu katalogus.
(572)

Daugavas Vanagu apgādā Ulmā

iznācis **Zentas Mauriņas**

jaunākais eseju krājums

SPĪTS

Cena DM 7.50

Pieprasāmas apgādā un nometņu grāmatnīcās

No krājumā esošām grāmatām apgāds piedāvā:

	DM
Zentas Mauriņas eseju krājums **SIRDS MOZAĪKA** grezna iesējumā; ieteicama dāvana svētkos	5.50
Aleksandra Grīna Saderinātie, trioloģija, iesieta	19.00
Prof. A. Švābes **The Story of Latvia**, jauns izdevums	2.50
Johana Bojera **Izceļotāji**, romāns, ies.	6.00
Knuta Lesiņa Mūžības vīns, noveles	8.50
Jonasa Miesnieka Dzīvības neprāts, noveles, stāsti un teikumas	4.00
Ilonas Leimanes Mātes cilts, romāns	4.50
A. Švābes **Darbs**, romāns	5.50
Konstances Mikelsones Bikts, nov.	5.00
Luža un Irēnes Bērziņas Tēvu dziesma	4.00
Jēkaba Janševska Dzimtene, III d.	5.00
Augusta Strindberga Hēmsalnieki, romāns	4.00
Cand. phil. Edgara Andersona **Rietumu pasaule**, ziemeļamerikāņu prozas antoloģija	6.00
Agr. Grozgalvja **Amerikas lauksaimniecība**, ar latviski-angļisku vārdnīcu; nepieciešama izceļotājiem uz ASV	2.50
Agr. Grozgalvja **Saimniekošanas pamatjautājumi**	5.50
Zurnāls Ceļa zīmes, Nr. 4 Zviedrijas izdevums	4.00
IRO karte **AUSTRALIEN**	4.00
IRO karte **NORDAMERIKA**	6.00
Ed. Ozoliņa **Latviski-vāciska vārdn.**	7.50
Latvijas nac. karodziņa lente, metrā	10.00
Latvijas nac. standartiņi ar zelta bārkstīm, gab.	3.50

Atkalpārdevējiem parastā atlaide.

Pieprasījumi adresējami:

Buchhandlung DAUGAVAS VANAGI,
(14a) Ulm/Donau, Bölcke-Kaserne
(600)

Meklēju

Radi, draugi un pazīstami, atsaucieties, jo nezinu, kur Jūs atrodaties. Mana adrese: Fricis Matuzelis, W. A. Hostel, Wainhouse Corner, St. Genny's, Bude, Cornwall, England. (603)

Austru Ašmani,

pēdējā dzīv. vieta Grēvenes nometnē, lūdz atsaukties **Laimonis Meļķecis,** Pontygwindy Miners Hostel, Caerphilly, Glam., England. (584)

Kas kaut ko zinātu par
Nikolaju Dušu
no Zaubes, lūdzu rakstīt: **A. Kampa,** A. E. C. Hostel, Gagingwell, Enstone, Oxon., England. (585)

Ļoti lūdzu, kas kaut ko zinātu par **EDGARU TIĻĻU,** dz. 1927. g. 30. sept., bij. gaisa izpalīgu, Feldpost Nr. 47362, paziņot **L. Spriņģim,** (14a) Esslingen/N., Weil-Str. 36. (578)

Ja kāds ko zinātu par drēbnieku **JĒKABU ZAĶI** no Rīgas, kurš 1948. g. dzīvojis Dortmundā, lūdzu atsaukties uz šādu adresi: **Laimons Zaķis,** 65 Mill Hill Lane, Derby, England. (574)

Tautietes!

Nopietnā precību nolūkā vēlos sarakstīties ar tautietēm 22—30 g. v. Esmu 44 g. v., neprec., inženieris. Vēstules ar biogrāfiju un ģimetni lūdz rakstīt — **K. Krūmiņam,** 1124, Drake Str. Madison, Wisconsin, USA. (594)

Tautietes!

Ar Jums nopietnā precību nolūkā vēlas iepazīties godīgs jauneklis, tumšmatis, 23 g. v., 170 cm. Tevi vēlos: 17—23 g. v., nopietni domājošu, ar nebojātu pagātni un cēlu nākotnes domu. Rakstīt: V. Cāzers, Fürth b. Nürnberg, Löwenplatz 4, (vēlama ģimetne). (602)

„LATVIJAS" abonements,

pasūtinot laikrakstu pa atsev. eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā DM 3.— mēn. + DM 0.50 par piesūtīšanu. pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn. + DM 1.30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.70 par vienslejīgas nonpareiles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu. Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama Latvijā": (14a) Esslingen/N Breite Str. 6.

Palīdziet padomju koncentrācijas nometņu iemītniekiem!

Ar šādu virsrakstu Parīzes nedēļas laikraksts „Figaro Littéraire" sniedz sensacionālā ietērpā savā 186. numurā Davida Russé (David Rousset) uzsaukumu visiem bij. naci KZ nometņu gūstekņiem, veltījot tam neparastā kārtā visu lielo pirmo lappusi un vēl pusi no nākošās un iespiežot lielo daļu trekniem burtiem. Tūkstošiem iecīņu no visdažādākām pusēm neļaujot vairs uzlūkot ziņas par drausmīgiem apstākļiem krievu koncentrācijas nometnēs tikai par launprātīgu propagandu. Oriģinālā fototipijā iespiesti krievu likumu teksti, kas liecina, ka Krievijā var izsūtīt katorgas darbos ar vienkāršu administrācijas lēmumu bez kāda tiesas sprieduma.

Pēc liecinieku ziņojumiem apstākļi krievu katorgas darba nometnēs vismaz tikpat briesmīgi kā naci KZ-os. Tāpat kā pēdējos, arī padomju nometņu gūstekņi pakļauti krimināInoziedznieku uzraudzībai. Bet krievi gājuši vēl tālāk: ievietošana katorgu nometnēs bez tiesas sprieduma tur kļuvusi par sastāvdaļu ekonomiskā sistēmā. Izsūta, lai būtu lēts darba spēks valsts uzņēmumiem, apstākļos, kādos neviens brīvs strādnieks nestrādātu. Briesmīgākais tas, ka šī necilvēcīgā strādnieku ekspluatācija izplēšas vienmēr vairāk un vairāk, un katorgas apstākļi kļūst par paraugu nākamai komūnistiskās „ideālvalsts" iekārtai. Katorgas darba nometnes tagad no tāliem ziemeļiem pievirzījušās jau līdz Ļeņingradas un Maskavas pievārtei.

Izšķirīgs uzsaukumā tas, ka to publicējis Davids Russé, žīds, kas savā laikā pusdzīvs ticis ārā no vācu Buchenvaldes un pēc tam visu pārdzīvoto satricinošā veidā aprakstījis grāmatā „Mūsu nāves diena". Šī grāmata skaitās par visievērojamāko plašajā literātūrā par šo tematu un sagādājusi autoram lielas morāliskas autoritātes slavu. Viņš aicina atsaukties visus bij. vācu „kācetniekus" un nodibināt īpašu komiteju, kas tad grieztos pie Padomju valdības ar uzaicinājumu ielaist komitejas locekļus Krievijā koncentrācijas nometņu pārbaudei. Bez šaubām, praktiski tas tūliņ neko nedos, bet plašo masu noskaņošanā pret komūnismu tam liela nozīme. Uz šo aicinājumu atsaukušies arī citi franču laikraksti. Fransua Moršaks dienas laikrakstā Figaro 14. 11, plašā rakstā ar to pašu virsrakstu kā Russé uzsaukumam, aizrāda, ka komūnisti tagad piespiesti pie sienas un tiem jāatbild ar „jā vai nē" — vai Krievijā ir vai nav katorgas nometnes ar visām tām pašām šausmīgām iezīmēm kā vācu KZ? Nākamā Figaro Littéraire numurā, 19. 11, Russé vēl paskaidro savu rakstu un atbild šaubīgiem, — kaut gan milzīgais vairums visu ievērojamāko bij. „kācetnieki" tam piesūtījuši siltas atzinības un piekrišanas vēstules. Bez tam Russé sniedz plašu izvilkumu, uz veselas lappuses, no krievu darba kolikuma, no kura redzams, ka tur tieši sankcionēts verga darbs. Šādu rakstu parādīšanās liecina, ka informācija, ko sniedzam ārzemniekiem, galu galā tomēr sāk izkustināt pat inerto rietumnieku sabiedrisko domu. Būtu vēlams, ka uz Russé uzsaukumu atsauktos arī bij. vācu KZ-gūstekņi-latvieši un izteiktu savus uzskatus par krievu katorgu nometnēm un par komitejas vajadzību. Būtu jāraksta uz šādu adresi: Mr David Rousset, Figaro; 14, Rond-Point des Champs-Elyssées, Paris 8-me. **P. J.**

Ari Žolio-Kirī apstiprina kosmisko staru aparātus Pad. savienībā

Parize (D). — Parīzes komūnistu laikraksts Ce Soir pirmajā lappusē publicējis informāciju par franču zinātnieku pieredzējumiem Padomju savienībā. Tie nesen atgriezušies Parīzē. Viņu vidū atradies arī Žolio-Kiri, kas apbalvots par nopelniem fizikā ar Nobeļa prēmiju un ir franču komūnistu partijas biedrs. Ce Soir pārstāvim viņš izteicies, ka apmeklējis padomju kosmisko staru laboratoriju. Salīdzinot ar 1945. gadu, kad Kiri bijis Maskavā, krievu zinātnieki kosmisko staru laukā ieguvuši „ārkārtīgus panākumus". Viņu rīcībā tagad esot aparāti ar apbrīnojamu tehnisku pilnību. Intervijas beigās Kiri izteicies, ka viņam „nav bijis izdevības" apmeklēt Padomju savienības atomenerģijas rūpnīcas, bet viņš pārliecināts, ka arī tām jābūt „ārkārtīgām". Varam piezīmēt, ka savā laikā publicējām prof. Telmana informāciju par jauniem ieročiem, kas arī runāja par krievu kosmisko staru aparātiem.

KOMŪNISTI VIRZAS UZ ĶĪNAS NACIONĀLĀS VALDĪBAS MITEKLI ČENGTŪ

Hongkonga (v). — Ceturtdien saņemta informācija no Hongkongas ostas, ka ātrā tricelenā komūnistu karaspēka vienības ieņēmušas Hovanu, kas atrodas 56 km uz ziemeļrietumiem no trešdien ieņemtās Čunkingas. Hovanga ir apm. pusceļā starp Čunkingu un jauno Ķīnas nacionālās valdības mitekli Čengtū. Ceturtdien Čengtū aizsardzības operāciju virsvadību pārņēmis pats Čengkaišeks.

BĒRNI ĶĪNAS KOMŪNISTU ARMIJĀ

Maotsetunga panākumi daudzajās frontēs daļēji izskaidrojās ar to, ka viņa iestādes mobilizē visas kaut cik kara dienestam derīgos iedzīvotājus ieņemtajos apgabalos. Komūnistu armijā daudz sieviešu un pat mazgadīgu bērnu.

Trīsdesmit vācu divīzijas - jauns padomju triks

Berlīne (I). — Amerikāņu licencētais laikraksts Der Abend apgalvo, ka aprīlī padomju joslā jau būšot 30 divīziju liela „tautas armija", kuŗu komandēšot maršals Koņevs, kas savā laikā ieņēma Vīni. Koņeva iecelšana par jauno vācu bruņoto spēku virspavēlnieku rietumos kļuvusi zināma jau Rokosovska iecelšanas laikā, kad uzpeldēja ziņas, ka Padomju savienība katrā satelītvalstī nodomājusi iecelt pa maršalam. Sagaida, ka par rumāņu armijas virspavēlnieku jau tuvākā laikā iecels marš. Maļinovsku.

Der Abend sakās zināms, ka jaunās Austrumvācijas armijas kodolu izveidos tagadējā „tautas policija", kuŗā jau tagad esot ap 100.000 vīru, kas organizēti rotās un bataljonos. Armijas organizācijas plānos paredzētas arī lidotāju vienības ar padomju fabrikācijas lidmašīnām. Austrumvācijas territoriju sadalīs sešos militāros apgabalos, kuŗā katrā novietošot pa vienam armijas korpusam. Katrā korpusā būs savas motorizētas kājnieku un tanku vienības.

Par šādas armijas dibināšanas varbūtību Vašingtonā runājis arī tautas vietnieku nama loceklis Melvils Preiss, kuŗš nupat atgriezies no gaŗāka ceļojuma pa Eiropu. Šī armija būšot jauns padomju triks, lai piespiestu rietumu sabiedrotos atstāt Vāciju. Pēc šādas armijas nodibināšanas Maskava izteikšot gatavību pārtraukt okupāciju, ja to darītu arī rietumvalstis. Ja rietumu sabiedrotie ierosinājumam sekotu, vācu „tautas armija" viegli okupētu Rietumvāciju, kas reizē nozīmētu visas vācu territorijas boļševizēšanu un padomju varas pienākšanu Reinai.

Lai aizplīvurotu savus nodomus, Maskavas raidītājs sistēmatiski ziņo par Rietumvācijas armijas dibināšanu. Pag. piektdien, piemēram, angļu klausītāji varēja noklausīties, ka viņu valdība sadarbībā ar amerikāņiem atjaunojusi vācu policiju un „citas militāras formācijas" 470.000 vīru sastāvā. Šīs vienības esot apbruņotas ar mašīnpistolēm, karabīnēm un ložmetējiem. Pastāvot arī jau artilērijas, tanku un motorizētas kājnieku vienības. Tādu pat „slepenu policijas armiju" formējot arī ģen. Mekarturs Japānā. Berlīnes rietumu sektoru laikraksti turpretim ziņo, ka padomju joslas tekstilfabrikas jau saņēmušas pasūtinājumus vairāku tūkstošu metru pelēkzilā agr. vācu armijas parauga auduma izgatavošanai.

Kominforms piesaka...

(Turpinājums no 1. lpp.).

apstāklis, ka Padomju savienību šoreiz pārstāvēja „otras šķiras" politiķi — propagandas šefs Suslovs un kominforma biroja vadītājs Judins, kamēr no citām zemēm bija ieradusies komūnistu prominence — Diklo, Toļati, Rakoši uc. Publicētajā komunikē nav minēts Rumānijas ārlietu ministres Annas Paukeres vārds, ko līdz šim uzskatīja par kominforma galveno stuti

Padomju propagandas šefs Suslovs lasījis referātu par miera aizsardzību un cīņu pret kara kūdītājiem. Pēc itaļu komūnistu vadoņa Toļati priekšlasījuma par strādnieku vienprātību un komūnistu partijas uzdevumiem pieņemta rezolūcija, kas asi vēršas pret sociālistiem. Komūnistu vadoņi „vienbalsīgi" vienojušies, ka Bevins, Etlijs, Blūms, Saragats, Šūmachers un Renners ir strādnieku lietas nodevēji. Visu zemju komūnisti aicināti cīnīties pret sociālistiem, pie kam Francijas, Italijas, Lielbritānijas un Austrumvācijas komūnistu partijai „būšot sevišķi svarīgi uzdevumi". Pieņemtajā rezolūcijā bez tam vēl minēts, ka komūnistiem jāveltī sevišķa uzmanība katoļu strādniekiem, jo „ticība nav nekāds šķērslis, lai saprastos."

Kā šādās sanāksmēs parasts, arī tagad no jauna nocildināta Padomju savienība kā „vienīgā un īstā" miera sargātāja. Komūnistu vadoņi domā, ka viņu idejas gūst aizvien lielāku atzinību, par ko sevišķi liecinot uzvaras Ķīnā. Trešā rezolūcija atkārtoti aicina jugoslavus gāzt „nodevīgo Tito režīmu". Jugoslavijas komūnistu partija esot pilnīgi pārgājusi imperiālistu kalpībā un tāpēc izstājusies no strādnieku kopības.

Komentējot Maskavas radio paziņojumu, kāds britu ārlietu ministrijas pārstāvis otrdienas vakarā norādīja, ka jau tuvākajā nākotnē gaidāma jauna Padomju savienības akcija, kas vērsīsies pret maršalu Tito. „Ir taisni apbrīnojami," teica viņš, „cik milzīgu propagandas aparātu iedarbina Padomju savienība, lai atlaistnotu savu rīcību."

Kominforma konferencē pieņemtās rezolūcijas britu prese nosauc par jaunu uzbrukumu brīvajai pasaulei. Par tām trešdien Apvienoto nāciju pilnsapulcē runāja arī britu delegāts valsts sekretārs Meknils. „Šis manifests līdzinājās vairāk kara nekā miera manifestam," teica viņš. Ja Padomju savienība vēlas patiesu mieru, Maskavai būtu jādod rīkojums kominformam pārtraukt kūdīšanu pret citām tautām. Jugoslavijas delegāts Kosanovičs norādīja, ka Belgradi Ungārijā pieņemtās kominforma rezolūcijas neuztrauc. Par visai mierīgu noskaņojumu ziņo arī ārzemju laikrakstu pārstāvji no Belgrades, kas nesen piedalījās Jugoslavijas atbrīvošanas dienas svinībās. Tajās nebija pārstāvēts neviens Padomju bloka diplomāts un nekur neredzēja nedz Staļina, nedz citu Maskavas vareno bildes.

BBC ziņo no Hongkongas, ka šinīs dienās Pekingā nodibināts kominforms arī Tālajiem austrumiem.

„Godīgam komūnistam neklājas rīkot nekārtības," saka Meknils

Ņujorka (I). — Asais dialogs, kuŗa angļu pārstāvis UN pilnsapulcē ieteica Višinskim braukt mājās un pateikt Staļinam, ko par viņu domā ārpus Padomju savienības, joprojam turpinājas. Politiskajā komisijā, kuŗā pārstāvētas visas 59 valstis, Meknils arī pag. nedēļu noprasīja Višinskim, kam padomju politika dod priekšroku: mieram vai revolūciju taisīšanai. Višinskis līdz šim vienmēr šīs lietas jaucis, runājot par vispārīgu mieru, parasti draudējis arī ar revolūcijām. Anglija neticēs padomju miera gribai tik ilgi, kamēr viņu protežētās komūnistu partijas rīko nemierus Grieķijā un Korejā. Kur vien kādā zemē izceļas nemieri, tur viegli saskatāma komūnisma roka. „Ja šīs partijas vadītāji atrastu sevī drosmi pateikt saviem ļaudīm, ka godīgam komūnistam neklājas rīkot nekārtības, jā, tad mēs patiešām varēsim sākt ticēt, ka iestājies jauns posms tautu attiecībās," teica Meknils.

Višinskis atbildēja divi stundas gaŗā runā. Izvairoties no tiešas atbildes, viņš šoreiz plaši izrunājās par rietumu lielvalstu tieksmēm sagrābt visus naftas avotus un atkārtoja savus apgalvojumus, ka ASV un Anglija gatavo jaunu karu. Meknils pēc tam pierādīja, ka Višinska apgalvojums par rietumvalstu lielajiem militārajiem budžetiem ir tikai diezgan neveikla žonglēšana ar skaitļiem. Patiesībā Padomju savienība izdodot savu bruņoto spēku uzturēšanai viena pati tikpat daudz, cik Anglija ar ASV kopā.

Drīz gaidāma prāva pret Kostovu

Sofija (E). — Bulgāru ziņu aģentūra trešdien publicēja oficiālu paskaidrojumu, ka prokurātūra beigusi sastādīt apsūdzības rakstu pret agrāko ministru prezidenta vietnieku Kostovu un 10 citiem apsūdzētajiem. Šiem visiem prominentiem bulgāru komūnistiem, pēc Rajka prāvas parauga, piedēvē nodevību, spiegošanu, sabotāžu un terrora aktus, lai gāztu pašreizējo valdību. Vissmagākie apvainojumi vērsti pret Kostovu. Jau uzturoties Maskavā pirms otra pasaules kara, viņš plānojis pievienot Bulgāriju Jugoslavijai. Atgriezies savā zemē, Kostovs stājies karaliskās policijas rīcībā un nodevis daudzus komūnistus. Nule publicētais apsūdzības raksts stiprā mērā atšķiras no tiem apvainojumiem, kuŗus paziņoja tad, kad Kostovu apcietināja. Toreiz viņam inkriminēja vienīgi nedraudzīgu izturēšanos pret Padomju savienību. Informētas aprindas pārliecinātas, ka prāva pret Kostovu sāksies jau tuvākā nākotnē. Visā šajā notikumu virknē interesants vēl kāds apstāklis: „nezināmu" iemeslu dēļ pirms dažām nedēļām izdarīja pašnāvību pirmais prokurors, kam bija uzdots sastādīt apsūdzības rakstu. Šī iemesla dēļ prāva pret Kostovu aizkavējās.

Jauna okupācija nozīmēs rietumu tautu bojā eju

Ņujorka (D). — Rietumeiropas tautas jāpasargā no jaunas invāzijas, kādā runā Ņujorkā teica Briseles pakta valstu ģenerālštāba priekšnieks feldmaršals Montgomerijs, kas pašreiz uzturas Savienotajās valstīs. „Nepietiek, ja sola," teica tālāk feldmaršals, „ka mūs atbrīvos pēc okupācijas. Ja tā sekos, tad tas nozīmēs rietumu tautu bojā eju." Runas turpinājumā Montgomerijs vēlreiz atgādināja, ka pasaules civilizācija atrodas briesmās. To apdraud komūnisms, kas nerēķinās ne ar kādiem lidzekļiem, lai sasniegtu savus mērķus. Tanī pašā sanāksmē Ņujorkā runāja arī ASV delegāts pie Apvienotajām nācijām Filips Džesups. Viņš paskaidroja, ka UN ar lielu balsu vairākumu atmetušas Višinska ierosināto 5 valstu paktu, jo Padomju savienībai vairs neviens lāga netic. Sadarbība ar citām tautām sekos tikai tad, ja Maskava atmetīs savu propagandu un miera vārdu neizmantos savtīgiem nolūkiem.

Vinstonam Čerčilam 75 gadi

Vinstons Čerčils 30. novembrī kļuva 75 gadus vecs

Anglijas kara laika premjērs nenoliedzami ir viena no ievērojamākajām figūrām pēdējo gadu desmitu vēsturē. Viņa dzīve, sākot ar kara skolas gadiem, dienestu Indijā un piedalīšanos vairākos kara gājienos līdzinās vislabākajam piedzīvojumu meklētāja romānam. Savus jaunības gadus viņš ar lielisku humoru aprakstījis savā jaunības atmiņu grāmatā, kas katram jaunietim noderētu par labāko pamācību, kā dzīvē jācīnās, lai kaut ko sasniegtu.

Sparīgs un spēka pilns, Čerčils savā dzīvē palicis optimists arī vistumšākajās stundās, un pat tad, kad pēdējā kara pirmajos gados Anglijas stāvoklis bija vairāk nekā kritisks. Būdams lielisks runātājs, viņš tomēr nekad nav lietojis tukšas frazes, bet saucis lietas īstā vārdā. Tā 1940. g. pavasarī viņš savai zemei nevarēja pareģot neko citu, kā „asinis, darbu, asaras un sviedrus", un nesolīja neko nereālu arī vēlākajos kara gados.

Lielākais paradokss Čerčila dzīvē ir tas, ka viņam vajadzēja atkāpties no ministru prezidenta posteņa taisni pēc sava lielākā darba paveikšanas, bet pagājušajos gadu desmitos jau noskaidrojies, ka Čerčils ir tipisks kara laika politiķis. Taču arī pēckara gados Čerčils nav apklusis, bet ar jaunekļa sparu pievērsies aktuālajām problēmām, it sevišķi brīdinādams pasauli no boļševisma un ar visu savu krūti iestādamies par Eiropas savienotajām valstīm. Viņš bija pirmais, kas izteica „dzelzs priekškara" vārdu.

DAŽOS VĀRDOS

Ceturtdien Sarajevas tiesu pili sākās prāva pret 12 krieviem, kuŗus apsūdz spiegošanā, sabotāžā un kūdīšanā. Lielākā daļa apsūdzēto ir Padomju savienības pavalstnieki, kādēļ procesam piemīt politisks raksturs. Zīmīgi, ka prāvu izlieså tajā pašā namā, kuŗa priekšā 1914. gadā notika atentāts pret Austrijas troņmantinieku, kas izraisīja pirmo pasaules karu.

Vācijas kanclers Adenauers un SPD priekšsēdis Šumachers ceturtdien, pēc gaŗākas abu aizskarto partu CDU/CSU un SPD pārstāvju apspriedes izlīguši. Kā zināms, Šumacheru, kas Bonnas parlamenta sēdē apvainoja Adenaueru, izslēdza uz divi nedēļām no parlamenta.

Ģenerālstreiks Itālijā sākās ceturtdien pl. 6 no rīta. Komūnistu kontrolētā arodbiedrību apvienība uzaicināja pārtraukt darbus tāpēc, ka pirms dažām dienām policija sadursmēs Bari nošāva divus strādniekus.

ASV pagaidām neredz vajadzības parakstīt kādu jaunu reģionālu paktu, izteicās ārlietu viceministrs Vinsons, kas piedalījās amerikāņu Tuvo un Vidējo austrumu diplomātu konferencē Ankarā. Pēc viceministra apgalvojuma, komūnisma ekspansija šajā telpā apturēta.

Anglija uzvarēja Italiju futbolā 2-0. 55.000 skatītāju un angļu futbola speciālisti Londonā bija pārsteigti par italiešu negaidīti lielisko spēli, jo angļi abus vārtus ieguva tikai otrā puslaika pēdējās 15 minūtēs.

Pēc 14 gadiem Jaunzēlandes strādnieku partija, kas visu laiku atradās valdības priekšgalā, tagad vēlēšanās zaudējusi. Nacionālisti ieguvuši parlamentā 46 vietas, bet strādnieki — 34.

„Tik bagātīgu izvēli gan nebijām sagaidījuši"! – tā katru dienu apgalvo mūsu pircēji, kuŗu izskiršanos T-vīru pārpilnais krājums padarījis daudzkārt vieglāku. Lai tas būtu kuplais siltais kungu vai zēnu mētelis, elegants uzvalks, pulovers, raiba šalle vai kaklsaite: tie, kas apmeklēs T-vīrus, varēs izvēlēties no bagātīgākā krājuma kāds vien iedomājams. Lūdzam mūs apmeklēt nesaistīgi.

Schmitt
Marienstraße 10
Stutgartē / Vilhelmsbavā

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga, Bitingen/N., Breite Str. 4-4 Printer: Ungeheuer & Sohn, Ludwigsburg, Körnerstr. 14. Published twice weekly. Circulation 11.000.

Bonna ne... arm...

Vašingtona spriež par pr... aizsardzību — Vaciešiem ... izdevīgāku...

Vašingtona (A). — Pēc pr... ņa, ārlietu ministra Ečesona un ... kārtotajiem paskaidrojumiem, ka ... Vidējas armiju, savu viedokli šaj... ņu ministru prezidents Dr. Adena... nas vācu armijas radīšanu. Pat ... parlaments balsotu pret remilitāri... lasības ievešanai tikai tajā ga... Rietumeiropas kopējā armijā," p... nuvičijas valstsvīra vārdi izrai... dzēt komentāru. Pirmdienas iz... Adenauera paskaidrojums nekādā ... šanos atkal radīt zināmus bru...

Valodas par Vācijas apbruņošanu ... pirmajām negrib rimties. Lai gar... valdniekiem tiklab angļi, kā ar... amerikāņi un franči par šo jautāju... nu pilnīgi klusētu, pašreizējais po... Blakus stāvoklis to nepielaiž. Dr... Adenauera paziņotais viedoklis ta... pat no jauna pasaules presei devi... nepēju plaši iztirzāt daudz disku... šo problēmu — dot vai nedot Rie... nvērcijai pašai savu armiju.

Pagājušajās divi nedēļās īpaši AS... ministrijas konferences un apspriež... ņu, kuŗās speciālisti sīki un vispu... ņi analizējuši jautājumu par Rie... eiropas aizsardzību. Pentagonā... ASV kara ministrijā ieradās feļ...

Jaunas deportācijas Latvijā

Minchene (A). — Die Neue Ze... ņu atsaukdamās uz franču licen... Berlines laikrakstu Kurier, zin... pēdējā laikā no Rīgas un tuvāk... pilsētas uz Padomju savienību d... ap 10.000 latviešu. Kurier ... informāciju ieguvis no bēgļiem, k... ir izdevies izbēgt uz rietumie... Viņi pastāstījuši, ka pēc k... Hmelnicka katastrofas, kuŗā ga... dzējuši 28 sarkanarmieši, no t... nākošajiem ciemiem izsūtīti v... latviešu. Deportāciju dēļ dau... latvieši sabēguši mežos, kur pievi... nojušies partizāniem.

...uciels Montgomerijs, kamēr AS... nepilnīgie militārie vadītāji izlido... uz Eiropu, lai vienotos par amer... ņu ieroču sadalīšanu Rietumeir... pā. Šīm konferencēm sekojušas a... pspriedes Vašingtonā, kuŗās iztirzā... nākamstošā krievu gatavošanās a... pret Austrumvāciju, atvelkot okup... cijas karaspēku un nododot līdz... ņēju sarkanarmijas veiktos uzdev... ņus Austrumvācijas policijai.

Newsweek saviem Eiropas biro... vadītājiem pēdējā izdevumā uzdev... sniegt vispusīgu Vācijas remilitā... cijas apgaismojumu. Vašington... biroja vadītājs Veintāls raks... jaunākajā karā pēdējo mēnešu ... laikā rāda nepārprotamu pārsva... Padomju savienības pusē. Rietu... valstu politiķi un stratēģi jūt, ka ... ir novērtējuši Padomju savienīb... militārisko un militāro spēku p... tik ņemu. To pierāda kaut vai ... fakts, ka krievi konstruējuši un ... ūdeņūmbumbas veselus 3 gadus a... tik nekā to bija aplēsuši angļi ... amerikāņi. Bet šis ir tikai viens p... mērs. Saimnieciskie lietpratēji ... rāda, ka krievi rietumus pārsteig... vēl lielākā mērā nekā ar savu ato... bumbu straujo ražošanas un dzī... atjaunošanas procesu Padomju ...

Miris pāvesta nacionāla... delegāts prof. Laurinovi...

Pirmdien 5. decembrī pl. 9 no r... miris pāvesta nacionālais deleg... latviešu un igauņu trimdas dr... dēm Vācijā un Latviešu Nacionā... Padomes kopsapulces priekšsē... monsinjors prof. Dr. Pēteris Lauri... viņš.

Jau pēc atgriešanās no pēdē... LPP sesijas Imbshauzenā prof. L... novička jutās nevesels. Pagāju... nedēļas beigās viņa stāvoklis pas... tināja, un slimnieku no dzīves ... tās Erdingā nogādāja uz prof. Lek... klīniku Minchenē. Ārsti konsta... smagu sklās zarnas un vēdera ... vēža lokalizumu. Sestdien prof. L... novičam izdarīja grūtu operāc... bet tā, par spīti ārstu pūlēm, ... dzīvību vairs nespēja glābt. 6. ... decembrī aizgājēju no Minchenes p... veda uz Erdingu.

Prof. P. Laurinovičs dzimis 190... 18. oktobrī Aglonē.